

Utbildningsutskottets betänkande 2022/23:UbU5

Övergripande skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av en motion om tillsynsansvaret för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg. Utskottet anser att regeringen ska överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem samt pedagogisk omsorg.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om övergripande skolfrågor, bl.a. med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående utredningar och aviserade och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, val av skola, fristående skolor, tillsyn, it i skolan och särskilda undervisningsformer.

I betänkandet finns det 39 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

120 yrkanden från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Bakgrund	9
Utskottets överväganden.....	10
Åtgärder för att höja kunskapsresultaten	10
Utskottets ställningstagande.....	25
Ansvars- och resursfördelningen	28
Utskottets ställningstagande.....	43
Skolval.....	45
Utskottets ställningstagande.....	53
Fristående skolor	55
Utskottets ställningstagande.....	66
Tillsyn m.m.	69
Utskottets ställningstagande.....	74
It i skolan.....	75
Utskottets ställningstagande.....	78
Särskilda undervisningsformer.....	79
Utskottets ställningstagande.....	84
Reservationer	85
1. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (S)	85
2. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (C).....	85
3. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (MP).....	86
4. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (S)	87
5. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (SD)	88
6. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (C).....	89
7. Läxhjälp och lovskola, punkt 3 (SD).....	90
8. Läxhjälp och lovskola, punkt 3 (C)	91
9. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (SD).....	91
10. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (V)	92
11. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (C)	93
12. Resursfördelningen, punkt 5 (S).....	94
13. Resursfördelningen, punkt 5 (C).....	95
14. Avgifter i skolan, punkt 6 (V)	96
15. Kulturskolan, punkt 7 (MP).....	96
16. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (S).....	97
17. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (V)	98
18. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (C)	99
19. Urval, punkt 9 (S).....	99
20. Urval, punkt 9 (V)	100
21. Små skolor, punkt 10 (SD)	101
22. Små skolor, punkt 10 (C).....	102
23. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (S)	103
24. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (V)	104
25. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (C).....	105
26. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 12 (S).....	105
27. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 12 (V)	106
28. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (S)	107

29. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (SD)	108
30. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (V)	109
31. Offentlighetsprincipen i fristående skolor, punkt 14 (S, V, MP)	110
32. Tillstånd och tillsyn, punkt 15 (SD)	111
33. Övriga frågor om Skolinspektionens tillsynsverksamhet, punkt 16 (C)	112
34. It i skolan, punkt 17 (SD)	113
35. It i skolan, punkt 17 (C).....	114
36. It i skolan, punkt 17 (MP).....	115
37. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (SD)	115
38. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (V).....	116
39. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (C).....	117
Särskilt yttrande	118
Tillstånd och tillsyn, punkt 15 (C).....	118
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	119
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	119

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

1. Jämlik och likvärdig skola

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:388 av Jessica Rodén (S),

2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S),

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6,

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 och

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 35.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Kunskapsutveckling och kunskapsmål

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 2, 10 och 25,

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 9,

2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 34 och 40.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

3. Läxhjälp och lovskola

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 22 och 23 samt

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Ansvars- och resursfördelningen

4. Ansvarsfördelningen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 18 och 55,

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V)

*Reservation 11 (C)***5. Resursfördelningen**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 9,
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 31 och 48,
2022/23:1601 av Christian Carlsson (KD) yrkandena 2 och 3 samt
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 10 och 11.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (C)

6. Avgifter i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:492 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,
2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,
2022/23:684 av Yasmine Bladelius (S),
2022/23:685 av Mattias Vepsä och Yasmine Bladelius (båda S) och
2022/23:1093 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 14 (V)

7. Kulturskolan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:265 av Gunilla Carlsson (S),
2022/23:344 av Rickard Nordin (C),
2022/23:693 av Azra Muranovic m.fl. (S),
2022/23:1403 av Camilla Brodin och Cecilia Engström (båda KD),
2022/23:1473 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5 och
2022/23:1542 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkande 2.

Reservation 15 (MP)

*Skolval***8. Förutsättningar för skolval**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 29 och 30,
2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S),
2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S) och
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (C)

9. Urval

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 7–9,
 2022/23:1054 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S),
 2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5 och
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 9.

Reservation 19 (S)

Reservation 20 (V)

10. Små skolor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 36 och 37,
 2022/23:934 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,
 2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 40 och 41,
 2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 141 och
 2022/23:2239 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD).

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (C)

Fristående skolor

11. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:474 av Adrian Magnusson (S),
 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 12 och 19,
 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20,
 2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S) och
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 5 och 8.

Reservation 23 (S)

Reservation 24 (V)

Reservation 25 (C)

12. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:273 av Lawen Redar (S),
 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
 2022/23:699 av Carina Ödebrink m.fl. (S),
 2022/23:1330 av Jim Svensk Larm m.fl. (S),
 2022/23:1332 av Ida Ekeröth Clausson och Sanna Backeskog (båda S)
 yrkande 1,
 2022/23:1442 av Aida Birinxhiku (S) och
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (V)

13. Skolor med konfessionell inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:377 av Anna Wallentheim (S),

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,
2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,
2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9,
2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–3,
2022/23:1332 av Ida Ekeroth Clausson och Sanna Backeskog (båda S)
yrkande 2,
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 och
2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 28 (S)

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (V)

14. Offentlighetsprincipen i fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 9,
2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13,
2022/23:676 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) och
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 31 (S, V, MP)

Tillsyn m.m.

15. Tillstånd och tillsyn

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2024 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) och
avslår motionerna
2022/23:431 av Lars Johnsson (M),
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 17,
2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 7 och 9,
2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 och
2022/23:2007 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 32 (SD)

16. Övriga frågor om Skolinspektionens tillsynsverksamhet

Riksdagen avslår motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 6, 19 och 21.

Reservation 33 (C)

It i skolan

17. It i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:708 av Helena Gellerman (L),
 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 26, 35 och 39–
 41,
 2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,
 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 och
 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 14.

Reservation 34 (SD)

Reservation 35 (C)

Reservation 36 (MP)

Särskilda undervisningsformer

18. Särskilda undervisningsformer

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,
 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 38 och 50,
 2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 20,
 2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP) yrkande
 1,
 2022/23:1633 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt
 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42.

Reservation 37 (SD)

Reservation 38 (V)

Reservation 39 (C)

Stockholm den 18 april 2023

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Aylin Fazelian (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S) och Joanna Lewerentz (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 120 motionsyrkanden om övergripande skolfrågor från allmänna motionstiden 2022/23. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan. Motionsyrkandena tar upp frågor bl.a. om åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen inom skolväsendet, skolval, fristående skolor, tillsyn, it i skolan och särskilda undervisningsformer.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning – inklusive utbildning i svenska för invandrare (sfi) – samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän. I det här betänkandet behandlar utskottet främst övergripande frågor om skolväsendet. Under våren 2023 behandlar utskottet även motionsyrkanden om frågor inom skolväsendet i två andra betänkanden: 2022/23:UbU6 Grundläggande frågor om utbildning och 2022/23:UbU7 Lärare och elever.

Den 2 juli 2023 byter grundsärskolan namn till anpassad grundskola och gymnasiesärskolan byter namn till anpassad gymnasieskola (prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429). I detta betänkande används genomgående de namn på skolformerna som gäller fram till de nya träder i kraft – grundsärskola och gymnasiesärskola.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en jämlik och likvärdig skola, kunskapsutveckling och kunskapsmål och läxhjälp och lovskola.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (MP), 4 (S), 5 (SD), 6 (C), 7 (SD) och 8 (C).

Motionerna

Jämlik och likvärdig skola

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 framhåller motionärerna att kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen ska öka genom att utveckla arbetet med regionala kvalitetsdialoger. För att bättre kunna stödja skolor och huvudmän på lokal nivå och för att sprida goda arbetsmetoder mer systematiskt behövs en ökad statlig närvaro på regional nivå, menar motionärerna.

I motion 2022/23:388 av Jessica Rodén (S) lämnas förslag om att säkerställa att alla skolor i landet tar sitt kompensatoriska ansvar. Alla barn har samma rätt till en meningsfull och utvecklande undervisning, framför motionären.

I motion 2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S) lyfter motionären upp behovet av att utreda förutsättningarna för att minska utslagningen från skolan. Målet med utbildning ska vara att så många som möjligt når kraven, men samtidigt bör det inte vara så absolut att det leder till en massiv utslagning av barn och unga, menar motionären.

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 5 anser motionärerna att en mer jämställd och jämlik skola, där alla elever ges förutsättningar att lyckas och går ut grundskolan med fullständiga betyg, är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och psykosociala problem. Motionärerna framhåller att alla elever ska få en bra skolgång och ha likvärdiga möjligheter att lyckas. Ett motsvarande förslag lämnas i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1.

Vidare lämnas i partimotionens yrkande 6 förslag om att regeringen ska se över hur fler barn kan få rätt till förskola och fritidshem, oavsett föräldrars livssituation, för att stärka tidiga insatser, öka likvärdigheten i utbildningsväsendet, utjämna livschanserna och på sikt öka den ekonomiska jämställdheten.

I partimotion 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 35 vill motionärerna att alla barn ska få chansen att utveckla sin fulla potential, oavsett kön och könsidentitet. Skolan är en viktig arena för att motverka traditionella könsmonster och lägga grunden för ett jämställt samhälle, menar motionärerna.

Kunskapsutveckling och kunskapsmål m.m.

I partimotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 34 framhåller motionärerna att pojkars resultat i svensk skola generellt sett är lägre än flickors. Motionärerna vill se särskilda insatser för att höja pojkarnas skolresultat och det behövs därför ökad kunskap om varför pojkars skolresultat är lägre och på vilka sätt de kan höjas.

I yrkande 40 lämnas förslag om att regeringen ska tillsätta en utredning om hur skolplikten kan förlängas till 18 år och gymnasieskolan bli obligatorisk. På dagens arbetsmarknad ökar kraven på språkliga, matematiska, digitala, kreativa och sociala kompetenser i de flesta yrken och i realiteten är gymnasieskolan alltmer ett minimikrav, menar motionärerna.

I kommittémotion 2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 förordas att regeringen i sitt arbete borde beakta värdet av förskoleklassen som övergång mellan förskola och grundskola. Ett ökat fokus på lärande sker på bekostnad av den lek som barn behöver. Lek och lärande står inte mot varandra utan är en möjlighet för barn att internalisera kunskaper och expandera sitt lärande, menar motionärerna.

I yrkande 6 föreslås att regeringen borde överväga en ordning där elever ska nå målen i viktiga kärnämnen innan de fortsätter i nästföljande klass. Motionärerna framhåller att undervisningen i varje årskurs bygger på de baskunskaper som varje elev ska ha förvärvat årskursen innan.

I yrkande 9 lämnar motionärerna förslag om att regeringen borde överväga att dela upp timplanen i matematik årskursvis och att nivågruppering i matematik, svenska och engelska bör införas fr.o.m. årskurs 7. Förslaget syftar till att öka möjligheten att upptäcka elever som halkar efter i undervisningen och att tydliggöra vad eleverna ska lära sig i varje årskurs.

I motion 2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M) föreslås en översyn av möjligheten att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan. Åtgärder behöver genomföras lokalt, regionalt och nationellt för att tillsammans ta ansvar för att barn och unga får en hälsosam skolgång och möjlighet att lära sig de positiva effekterna av att leva hälsosamt.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharem Demirok m.fl. (C) yrkande 2 framhåller motionärerna att ett ökat fokus på faktisk kunskap i skolan skulle skapa tydlighet, öka motivationen och göra det lättare för eleverna att veta vad som krävs för att nå målen. Motionärerna föreslår därför att regeringen ska verka för ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling.

I yrkande 10 föreslås att läsårets längd ska utredas i syfte att stärka kunskapsutvecklingen och likvärdigheten i skolan. Motionärerna anser också

att en sådan översyn noggsamt ska beakta skolpersonalens möjlighet till återhämtning och ledighet under hela arbetsåret.

I yrkande 25 poängteras att de nationella proven inte kan användas som kunskapsmätningar eftersom de inte är utformade för att jämföra elevers kunskapsutveckling över tid och att de internationella kunskapsmätningarna görs med alldeles för långa intervaller. Enligt motionärerna bör regeringen därför ge Skolverket i uppdrag att utreda hur nationella kunskapsmätningar kan genomföras, så att utvecklingen i svensk skola kan följas bättre över tid.

Läxhjälp och lovskola

I kommittémotion 2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 lämnas förslag om läxor och läxhjälp. Eftersom fusk har uppdagats där aktörer har använt resurser avsedda för läxhjälp till helt andra ändamål menar motionärerna att all läxhjälp som bekostas med offentliga medel ske i skolans lokaler och under rektorns ansvar.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 22 framför motionärerna att regeringen bör genomföra det som riksdagen fattat beslut om och införa obligatorisk lovskola från årskurs 4 för alla elever som behöver det.

I yrkande 23 efterfrågas en utredning av möjligheterna att införa lovskola för elever i de lägre åldrarna i syfte att stärka tidiga insatser för en ökad måluppfyllelse. Förslaget syftar till att säkra att de barn som behöver mest hjälp får extra möjligheter redan under de första skolåren.

Gällande rätt

Skollagen

I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) sägs att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I 1 kap. 5 § skollagen finns vissa grundläggande bestämmelser om hur utbildningen ska utformas för att de övergripande målen ska nås. I paragrafen sägs att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare sägs att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

I 3 kap. skollagen finns det bestämmelser om barns och elevers utveckling mot målen. I 3 kap. 2 § skollagen finns en bestämmelse om barnens och elevernas lärande och personliga utveckling. I bestämmelsen sägs att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och

stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I 3 kap. skollagen finns bl.a. även bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet (4–4 b §§), om stöd i form av extra anpassningar (5 §), bestämmelser om särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (6–12 §§) och om överlämning av uppgifter vid övergång mellan och inom skolformer (12 j §).

I 1 kap. 11 § skollagen sägs att det för varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om läroplaner. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för en viss skolform eller för fritidshemmet meddela föreskrifter om utbildningens värdegrund och uppdrag samt om mål och riktlinjer för utbildningen på annat sätt än genom en läroplan.

I skollagen regleras även när det gäller grundskolan att det för varje ämne ska gälla en kursplan och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner (10 kap. 8 § skollagen m.fl. bestämmelser). Vidare ska det när det gäller gymnasieskolan för varje ämne finnas en ämnesplan (16 kap. 21 § skollagen).

Garanterad undervisningstid

Elever som går i de obligatoriska skolformerna har rätt till ett minsta antal garanterade undervisningstimmar per stadium. Med garanterad undervisningstid avses den minsta totala undervisningstiden för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan, enligt 1 kap. 2 § skolförordningen (2011:185). Undervisningstiden uppgår i grundskolan och grundsärskolan till 6 890 timmar, i specialskolan till 8 070 timmar och i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, till 4 473 timmar (10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen). Förskoleklassen ska omfatta minst 525 timmar under ett läsår (9 kap. 7 § skollagen).

Regeringen får med stöd av 10 kap. 5 § skollagen meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). Bestämmelser om stadiindelade timplaner för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan finns i bilagorna 1–4 till skolförordningen.

Höstterminen 2019 infördes ändringar i timplanen för grundskolan i skolförordningens bilaga 1 som innebär att eleverna fick ytterligare 105 timmar

garanterad undervisningstid i matematik och ytterligare 100 timmar undervisningstid i ämnet idrott och hälsa. Samtidigt minskades den garanterade undervisningstiden i elevens val med 205 timmar.

I gymnasieskolan anges omfattningen av studierna på nationella program i gymnasiepoäng. För elever på nationella program i gymnasieskolan uppgår den garanterade undervisningstiden till 2 720 eller 2 625 undervisningstimmar för elever på yrkesprogram och 2 180 undervisningstimmar för elever på högskoleförberedande program.

Utbildningens omfattning framgår av en poängplan i bilaga 2 till skollagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om poängplanen (16 kap. 18–20 §§ skollagen).

Ändringar i läroplanerna m.m.

Sedan den 1 juli 2022 gäller nya läroplaner i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. Förändringarna ska tillämpas från höstterminen 2022 då även de reviderade kursplanerna för grundskolan börjar gälla (Regeringens pressmeddelande den 4 februari 2021). Ändringarna innebär både helt nya formuleringar och vissa omformuleringar i läroplanernas inledande delar som påverkar både undervisningen och skolans värdegrundsarbete. Formuleringarna i de inledande delarna handlar också bl.a. om grundläggande värden, om en likvärdig utbildning, om skolans uppdrag och om andra delar av skolans värdegrundsarbete.

År 2018 infördes ett förtydligande av skolans jämställdhetsuppdrag i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (Lgr 11). Läroplansändringarna innebär bl.a. att utbildningen och undervisningen ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras och genomförs så att barn och elever möts oavsett könstillhörighet. Skolan ska ha ett ansvar att motverka könsmönster som kan begränsa elevernas lärande, val och utveckling. Detta ska ske utifrån uppfattningen att det sätt som skolan organiserar utbildningen på, hur elever blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattning om vad som är manligt och kvinnligt. Skolan ska även främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Motsvarande formuleringar om jämställdhet har även införts i läroplanerna för gymnasieskolan (Gy 11) och vuxenutbildningen (Lvux 12) och gäller fr.o.m. den 1 juli 2022.

Lärotider, läxhjälp och lovskola

Lärotider

I 3 kap. skolförordningen finns det bestämmelser om lärotider som gäller för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan, om inte annat anges. I bestämmelserna sägs att läsåret ska ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar och ska börja i augusti och sluta i juni. Det är huvudmannen som

beslutar vilka datum som höst- och vårterminerna ska börja och sluta (2 och 3 §§). Elevernas skolarbete ska förläggas måndag till fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar (4 §). För läsåret eller för kortare tid ska det finnas ett schema för undervisningen (6 §).

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Vidare är det skolans rektor som beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Läxhjälp

Förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid innehåller bestämmelser om statsbidrag för frivilligt anordnande av hjälp med läxor eller annat skolarbete till elever. Från och med den 28 mars 2023 får statsbidrag enligt förordningen dels lämnas till den som är huvudman för grundskolans lågstadium, grundskola, sameskola eller specialskola, dels till en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete för elever i grundskolan, grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan eller gymnasieskolan. Syftet med statsbidraget är dels att öka möjligheterna för alla elever att utvecklas så långt som möjligt i sitt lärande, dels att bidra till en ökad likvärdighet (2–5 §§). Vidare får bidrag enligt förordningen (6 §) inte lämnas till en organisation om

1. organisationen har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller är i likvidation eller försatt i konkurs
2. Skolverket har återkrävt statsbidrag från organisationen på grund av att den är återbetalningsskyldig enligt 10 § 1 eller 3
3. Skolverket har en förfallen fordran på organisationen för statsbidrag som återkrävs på grund av att den är återbetalningsskyldig enligt 10 § 2 eller 4 eller
4. en styrelseledamot, firmatecknare eller annan ställföreträdare är eller har varit sådan ställföreträdare för en annan organisation som bidrag inte får lämnas till enligt 1–3.

Lovskola

Huvudmän är i vissa situationer skyldiga att erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov (10 kap. 23 a–23 f §§ skollagen). Enligt bestämmelserna ska en huvudman erbjuda lovskola till elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att i nästa årskurs inte nå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskola ska vidare erbjudas elever som riskerar att inte uppfylla betygskriterierna för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte uppnå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskolan ska anordnas på loven

under läsåret och uppgå till sammanlagt minst 25 timmar. Lovskola ska även erbjudas elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen.

En skolhuvudman kan även frivilligt välja att anordna annan lovskola för elever. Sådan lovskola regleras inte i skollagen och ingår inte i grundskolan. För annan frivilligt anordnad lovskola går det i vissa fall att söka statsbidrag.

Enligt förordningen (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov lämnas statsbidrag till huvudmän för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola bl.a. för elever som deltar i undervisning under skollov under läsåret eller under sommaren efter att en årskurs har avslutats. Från och med den 15 mars 2023 införs ändringar i förordningen som innebär att skolor får möjlighet att även erbjuda elever i låg- och mellanstadiet undervisning under skollov. Ändringen innebär att begränsningen i statsbidraget till att endast omfatta elever i årskurs 6–9 i grundskolan, årskurs 6 i sameskolan eller årskurs 7–10 i specialskolan tas bort så att statsbidraget i stället ska kunna sökas för alla årskurser i grundskolan (pressmeddelande från Utbildningsdepartementet den 9 februari 2023).

Skolplikt

I 7 kap. 2 och 3 §§ skollagen finns det bestämmelser om skolplikt och om alla barns rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola. Av 4 § framgår att skolplikten ska börja fullgöras i förskoleklassen. Därefter ska skolplikten fullgöras i grundskolan eller i den skolform där barnet tas emot enligt 5, 6 eller 7 §, om inte skolplikten fullgörs på något annat sätt enligt bestämmelserna i 24 kap. Skolplikten kan dock börja fullgöras direkt i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan enligt 11 a och 11 b §§. Vidare framgår av 10 § att skolplikten inträder höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år. Om det finns särskilda skäl får barnet börja fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.

I 12–14 §§ framgår att skolplikten upphör vid utgången av vårterminen det tionde året eller, om eleven går i specialskolan, det elfte året efter det att eleven börjat fullgöra skolplikten. För den elev som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört upphör skolplikten i stället ett år senare, dock senast när eleven fyller 18 år. Om eleven i förtid uppfyller de betygskriterier som minst ska uppfyllas för den skolform där eleven fullgör sin skolplikt, upphör skolplikten.

Rätt till förskola och fritidshem

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska enligt 8 kap. 3 § skollagen erbjudas förskola. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. Enligt 4 § ska barn fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola – s.k. allmän förskola som är avgiftsfri –

under minst 525 timmar om året. I 5 § föreskrivs att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Av förarbetena till skollagen framgår att det t.ex. kan röra sig om barn med ett annat modersmål än svenska eller barn i glesbygd. Andra exempel är barn vars föräldrar deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, har en funktionsnedsättning som begränsar barnets fysiska eller psykiska utveckling eller är långtidssjukskrivna eller sjuk- eller förtidspensionerade (prop. 2009/10:165 s. 348). Vidare framgår av 8 kap. 6 § skollagen att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Enligt 8 kap. 7 § ska barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

Enligt 14 kap. 3 § ska varje kommun erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Staten ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i specialskola och sameskola. Hemkommunen ska även erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning. Eleverna ska erbjudas fritidsverksamhet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt (5 §). Även i andra fall ska elever erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling (6 §). Vidare framgår att fritidshem ska erbjudas t.o.m. vårterminen det år då eleven fyller 13 år och att öppen fritidsverksamhet får erbjudas i stället för fritidshem fr.o.m. höstterminen det år då eleven fyller 10 år, om eleven inte på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i fritidshem (7 §). Fritidshem ska erbjudas eleverna den del av dagen då eleverna inte går i skolan och under lov. Fritidshem behöver inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger (8 §).

Internationella jämförande studier på utbildningsområdet

Enligt 4 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk får Skolverket efter samråd med Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet), företräda staten vid förhandlingar och ingående av internationella överenskommelser om Sveriges deltagande i internationella kunskapsmätningar och andra individbaserade mätningar inom myndighetens verksamhetsområde, om inte annat följer av särskilda beslut av regeringen. Myndigheten ska ansvara för Sveriges deltagande i de internationella mätningarna.

Skolverket ansvarar bl.a. för de internationella kunskapsmätningarna Pisa (Programme for International Student Assessment), Timss (Trends in International Mathematics and Science Study) och Pirls (Progress in International

Reading Literacy Study). Pisa undersöker 15-åringars kunskaper inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap och genomförs vart tredje år, senast våren 2022. Resultaten ska publiceras i december 2023. Timss undersöker kunskaper i och attityder till matematik och naturvetenskap hos elever i årskurs 4 och årskurs 8 och kommer att genomföras nästa gång under 2023. Pirls undersöker läsförmåga och attityder till läsning och vänder sig till elever i årskurs 4. Studien genomförs vart femte år. Resultaten från Pirls 2021 kommer att publiceras i maj 2023.

Bakgrund och pågående arbete

Nya kurs- och ämnesplaner

I augusti 2020 beslutade regeringen om reviderade kursplaner för grundskolan och vissa ämnesplaner för gymnasieskolan med mer fokus på kunskap och bildning. Kurs- och ämnesplanerna ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna. Med ändringarna betonas faktakunskap mer, särskilt för yngre elever, och kraven på analys ökar med stigande ålder. Kunskapskraven blir mindre detaljerade och omfångsrika och därmed lättare för lärarna att använda. Dessutom skiljer sig innehållet tydligare mellan stadier och mellan kurser.

Kurs- och ämnesplanerna skulle ha börjat gälla den 1 juli 2021 men med anledning av covid-19-pandemin flyttades tillämpningen av de reviderade kursplanerna fram till höstterminen 2022. Tillämpningen av de nya ämnesplanerna i matematik, engelska och moderna språk för gymnasieskolan och komvux trädde däremot i kraft som planerat inför höstterminen 2021 respektive våren 2022.

Översyn av timplanerna

Skolverket fick i regleringsbrevet för budgetåret 2020 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av timplanen för grundskolan och motsvarande skolformer (U2020/00527). I uppdraget ingick att analysera behovet av en omfördelning av tid mellan ämnen i syfte att skapa en bättre balans mellan undervisningens innehåll och den undervisningstid som anges i timplanen. Myndigheten skulle även särskilt beakta möjligheten att utöka undervisningstiden i ett eller flera ämnen genom att minska eller ta bort undervisningstiden i elevens val. Skolverket redovisade uppdraget den 17 mars 2021 (Redovisning av uppdrag om översyn av timplanen för grundskolan och motsvarande skolformer, U2020/00527/S). Skolverkets översyn visade bl.a. att den verksamhet som bedrivs på den tid som är avsatt till elevens val är mycket skiftande. Skolverket konstaterade även att kvaliteten i elevens val varierar och att det finns tveksamheter när det gäller hur effektivt tiden används. I redovisningen föreslås att elevens val avskaffas och att denna tid omfördelas till ämnen och stadier där det finns behov av mer reglerad undervisningstid. Motsvarande ändringar har redan beslutats för grundsärskolan (11 kap. 2 § skollagen).

I Utbildningsdepartementets promemoria Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan från den 23 december 2022 (U2022/04085) lämnades förslag om ändringar i skolregleringen som rör den del av timplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan som avser språkval, skolans val, elevens val och fördelningen av tid mellan vissa ämnen. För att minska den obalans som uppstår när kraven på vad ett ämne ska omfatta inte står i proportion till den tid som har avsatts för ämnet i timplanen – den s.k. stoffträngseln – föreslås att elevens val ska tas bort och att tiden omfördelas till framför allt samhällsorienterande och naturorienterande ämnen samt till vissa praktisk-estetiska ämnen. Eftersom elever därmed inte längre kommer att kunna läsa ett nybörjarspråk (inklusive teckenspråk för hörande) inom ramen för elevens val, föreslås att huvudmännen inom ramen för skolans val även ska få erbjuda undervisning i nybörjarspråk. Det föreslås också att det vid skolans val inte ska vara möjligt att minska antalet timmar i språkval. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning fr.o.m. höstterminen 2024.

Utredningen bereds inom Regeringskansliet.

En tioårig grundskola

I betänkandet En tioårig grundskola – Införandet av en ny årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (SOU 2021:33) lämnades förslag som syftade till att förbättra kunskapsresultaten genom att ge eleverna mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom ramen för grundskolans regel- och kompetensmässiga struktur. Bland annat föreslogs att förskoleklassen ska upphöra som egen skolform och att grundskolan och motsvarande skolformer ska utökas med ett år genom en ny första årskurs. Vidare föreslogs att den garanterade undervisningstiden ska utökas med 534 timmar i grundskolan och motsvande skolformer, vilket motsvarar tre timmar undervisning per skoldag i den föreslagna nya årskurs 1. Betänkandet har remitterats och förslagen bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skolverket har i regleringsbrevet fr.o.m. budgetåret 2021 i uppdrag att erbjuda förskollärare verksamma i förskoleklassen fortbildningsinsatser inför ett införande av en tioårig grundskola (U2020/06613, U2022/01980, U2022/03626). Uppdraget ska med start 2024 redovisas årligen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utökad undervisningstid

Skolverket har i regleringsbrevet för 2023 fått i uppdrag att lämna förslag på och förbereda en ökning av undervisningstiden i lågstadiet i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (U2022/03031). Ökningen ska främst gälla ämnena svenska och matematik och avse nuvarande årskurser i lågstadiet. Undervisningstiden ska utökas med totalt en timme per skoldag i lågstadiet, men tiden kan fördelas mellan årskurserna. Skolverket ska i sitt

förslag dels utgå från den omfördelning av undervisningstid i enlighet med förslagen i myndighetens redovisning av uppdraget om översyn av timplanen för grundskolan och motsvarande skolformer (U2021/01957), dels beakta de förslag som lämnats i betänkandet En tioårig grundskola (SOU 2021:33). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 december 2023.

Extra studietid och lovskola

I proposition 2021/22:111 Mer tid till lärande – extra studietid och utökad lovskola lämnades förslag om ändringar i skollagen som syftar till att stärka skolans kompensatoriska uppdrag och få fler elever att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program. Bland annat föreslogs att elever i grundskolans årskurs 4–9 ska erbjudas extra studietid när eleverna kan få hjälp med läxor och annat skolarbete och att den skollagsreglerade lovskolan ska utökas med 25 timmar och erbjudas elever i grundskolans årskurs 9 som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. I propositionen angav regeringen bl.a. att det mot bakgrund av att det är en lägre andel pojkar som i slutet av årskurs 9 är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram, finns skäl att anta att fler pojkar än flickor kommer att erbjudas att delta i lovskola. Regeringen menade att de förslag om en utökad lovskola som lämnades i propositionen därmed kan förväntas minska den skillnad som i dag finns mellan flickors och pojkars resultat, vilket också kan stärka förutsättningarna att nå målet om jämställd utbildning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2021/22:UbU30, rskr. 2021/22:339). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022.

I budgetpropositionen för 2023 framförde regeringen att Sverige ska återupprätta en stark kunskapsskola och att elever då behöver mer tid i skolan. För att skapa bättre förutsättningar för fler elever att lyckas i skolan är tidiga insatser avgörande. Mot denna bakgrund avsatte regeringen medel under 2023 för bl.a. förstärkt lovskola så att den kan erbjudas till elever i lägre årskurser (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

Ändringar i skollagen för att öka deltagandet i förskolan

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska (prop. 2021/22:132, bet. 2021/22:UbU24, rskr. 2021/22:363). Ändringarna innebär bl.a. att hemkommunen inför hösten det år ett barn fyller tre år ska kontakta och informera barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en förskoleplats, om förskolans syfte och om barnets rätt till förskola. Om barnet inte börjar i förskolan ska ny kontakt tas inför varje höst och varje vår. Sista kontakten ska tas inför våren det år barnet fyller sex år (8 kap. 12 a § skollagen). En annan ändring är att hemkommunen blir skyldig att erbjuda förskoleplats till vissa grupper av barn, även om vårdnadshavarna inte har anmält önskemål om förskola (8 kap. 14 a § skollagen), om

- barnet är fött utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år
- barnets vårdnadshavare är födda utomlands, men nu är bosatta i Sverige och vistas här sedan högst fem år.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 8 kap. 4 § skollagen och som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats vid en förskoleenhet utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022, men ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

Skolverket kommer att ta fram stöd till kommunernas uppsökande verksamhet. Stödet publiceras våren 2023.

Utökad rätt till fritidshem

I november 2022 presenterade Utredningen om utökad rätt till fritidshem (U 2021:05) betänkandet Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid (SOU 2022:61). I betänkandet föreslogs bl.a. att en utökad rätt till fritidshem ska utformas som ett avgiftsfritt allmänt fritidshem för alla 6–9-åringar. Dessutom ska 6–12-åringar kunna erbjudas fritidshem eller öppen fritidsverksamhet eller mer tid i dessa två verksamheter mot bakgrund av barnets levnadsvillkor. Enligt utredningen innebär avgiftsfriheten att även barn som lever i miljöer med sämre förutsättningar, och t.ex. har vårdnadshavare med låg förvärvsinkomst, som får försörjningsstöd eller som är långtidssjukskrivna, får möjlighet att delta i fritidshemmets utbildning. Verksamheten föreslås även i fortsättningen vara obligatorisk för kommunen att anordna, men frivillig för eleven att delta i. Vidare föreslås att ett helt nytt rekvisit förs in i skollagen – levnadsvillkor – som gör att 14 kap. 6 § skollagen blir mer ändamålsenlig med hänsyn till de omständigheter som i dag råder. Levnadsvillkor kan förklaras som de omständigheter i miljön och de förutsättningar som ett barn växer upp och lever i och med. Levnadsvillkor kan fånga in de behov som ett barns sammanhang utgör, och också utgöra ett stöd för huvudmän och rektorer som ser behov av att ge en grupp elever rätt till fritidshem – med anledning av de levnadsvillkor som råder i ett bostadsområde eller som påverkar en skola.

Betänkandet har remitterats.

Regionala kvalitetsdialoger

I september 2021 fick Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet ett uppdrag om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2021/03837). Inom ramen för uppdraget skulle Skolverket i dialog med de övriga myndigheterna föreslå nationella målsättningar, delmål och indikatorer samt framgångsfaktorer för effektiv

skolutveckling. Uppdraget innebar även att erbjuda skolhuvudmännen återkommande kvalitetsdialoger och att Skolverket skulle inrätta flera nya kontor och därigenom åstadkomma större spridning och närvaro i landet.

Inom ramen för Skolverkets regeringsuppdrag om ökad kvalitet och likvärdighet har myndigheten under 2022 även öppnat regionala kontor på fler orter: i Malmö, Härnösand och Luleå. Under 2022 genomförde myndigheten också dialoger med ca 100 huvudmän. Under 2023 gör Skolverket en översyn av uppdraget med utgångspunkt i utvärderingar av de kvalitetsdialoger som har genomförts och utifrån dialog med regeringen.

För införandet av regionala kvalitetsdialoger avsattes i budgetpropositionen för 2022 på anslaget 1:1 *Statens skolverk* 31 miljoner kronor (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16, bet. 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108). Syftet med att införa regionala kvalitetsdialoger mellan staten och huvudmän inom skolväsendet var bl.a. att öka kvaliteten och likvärdigheten i och mellan verksamheterna och underlätta huvudmännens arbete med det systematiska kvalitetsarbetet.

I budgetpropositionen för 2023 minskades anslaget 1:1 *Statens skolverk*, bl.a. med hänvisning till en effektivisering av Skolverkets arbete med riktade insatser mot huvudmän och genom en omprioritering från kvalitetsdialoger (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

I en interpellation tillfrågades skolministern om neddragningen av medel till kvalitetsdialoger i budgetpropositionen och om Skolverkets fortsatta regionala kvalitetsarbete. Vid interpellationsdebatten hänvisade skolministern till att regeringen presenterat flera omfattande insatser i 2023 års budgetproposition, bl.a. för att öka antalet speciallärare, stärka tillgången till läromedel och införa sociala team. Det är satsningar som regeringen bedömer kan få avgörande effekt för att återupprätta den svenska kunskapsskolan och för tryggheten och studieron. Skolministern poängterade också att Skolverkets uppdrag att genomföra kvalitetsdialoger och inrätta nya regionala kontor inte har förändrats (ip. 2022/23:158).

Ökad likvärdighet för skolhuvudmän

Under våren 2022 behandlade riksdagen proposition 2021/22:161 Ökad likvärdighet för skolhuvudmän. I propositionen föreslogs ändringar i skollagen som syftade till att öka möjligheten att ge alla barn och elever tillgång till god och likvärdig utbildning oavsett huvudman. Vidare föreslogs bl.a. ändringar om ett tydligare, mer transparent och rättssäkert system för kommuners beslut om bidrag till enskilda huvudmän inom skolväsendet.

Utbildningsutskottet föreslog att riksdagen skulle avstyrka propositionen, bl.a. med hänvisning till att ändrade regler om fördelningen av resurser till skolorna riskerar att skapa ett otydligare system och öka skillnaderna i villkor mellan kommunala och fristående skolor. Utskottet föreslog även två tillkännagivanden till regeringen, dels om att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag om resursfördelningssystem till skolan, dels om att regeringen

ska utreda vissa frågor om skolpengen. Riksdagen beslutade i enlighet med utbildningsutskottets förslag (bet. 2021/22:UbU32, rskr. 2021/22:362).

När det gäller tillkännagivandet om ett nytt förslag på resursfördelningssystem i skolan framförde regeringen i skrivelse 2022/23:44 Riksrevisionens rapport om skolpengen – effektivitet och konsekvenser (s. 13) att den har för avsikt att låta utreda frågan. Skrivelsen bereddes i utbildningsutskottet under våren 2023 (bet. 2022/23:UbU12, rskr. 2022/23:149).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anger regeringen följande med anledning av tillkännagivandet. I finansplanen i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1, kap. 1 s. 24) anges att regeringen avser att påbörja arbetet med att införa en nationellt bindande skolpengsnorm för att öka likvärdigheten i den svenska skolan. Vidare anges att det i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Skolpengen – effektivitet och konsekvenser (skr. 2022/23:44) anges att den aviserade utredningen bl.a. ska se över de frågor om skolpengen som Riksrevisionen har lyft upp samt att regeringen vid utformningen av kommittédirektiven har för avsikt att beakta vad riksdagen har tillkännagett för regeringen när det gäller finansieringen av svensk skola. Regeringen avser att tillsätta utredningen under 2023. Punkten är inte slutbehandlad (skr. 2022/23:75 s. 337).

Stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

I budgetpropositionen för 2023 framhöll regeringen att en av politikens huvudprioriteringar är att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolväsendet.

Anslaget 1:15 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* får användas för utgifter som syftar till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. I budgetpropositionen för 2022 förstärktes det s.k. likvärdighetsbidraget med drygt 320 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2023 minskades anslaget med 1 miljard kronor med anledning av att den aviserade flytten av medel från anslaget 1:13 *Bidrag till lärarlöner* till likvärdighetsbidraget i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16, bet. 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108), föreslogs att inte genomföras. Riksdagen beslutade i december 2022 i enlighet med regeringens förslag (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

En garanti för tidiga stödinsatser – läsa-skriva-räkna-garantin

Sedan den 1 juli 2019 gäller en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). Från hösten 2024 kommer garantin för tidiga stödinsatser även att omfatta elever som läser enligt grundsärskolans kursplaner.

Syftet med garantin är att en elev som är i behov av stöd för att nå kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk och matematik ska få rätt stödinsatser i rätt tid. Sammanfattningsvis innebär garantin att om det utifrån ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation på att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska ansvarig lärare avgöra om eleven är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås ska åtgärder sättas in skyndsamt. De extra anpassningar som vidtas ska följas upp både i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet, och resultatet av uppföljningen ska överföras till ansvarig lärare i nästa årskurs. Garantin ska anses vara uppfylld när de åtgärder som garantin omfattar har vidtagits.

Skolinspektionen har i uppdrag att inom ramen för sitt kvalitetsgranskningsuppdrag följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser (U2018/03700/S [delvis], U2018/03704/S och U2021/02259). I Skolinspektionens andra delredovisning av uppdraget, som presenterades i december 2022, undersöks skolors förutsättningar för att uppfylla garantin, skolors genomförande av garantins olika moment, utfallet av genomförandet samt förändringar till följd av att garantin införts. Uppföljningen visar bl.a. att eleverns svårigheter uppmärksammas i större omfattning än innan garantin, särskilt inom matematik, men att garantin inte fungerar lika bra i de delar som ska se till att eleverna får det stöd som de är i behov av. Vidare får elever, särskilt i förskoleklassen, i större utsträckning än tidigare extra anpassningar för både språklig och matematisk utveckling. Stödinsatserna är däremot sällan utformade i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens – något som är ett uttalat syfte med garantin.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 13 december 2024.

Nationella prov

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas i skollagen att meddela föreskrifter om skyldighet att delta i nationella prov (29 kap. 28 § skollagen). Regeringen har meddelat föreskrifter om nationella prov, t.ex. i vilka ämnen det ska finnas nationella prov och när de ska genomföras. Ytterligare föreskrifter om nationella prov har meddelats av Skolverket.

Nationella prov genomförs i vissa ämnen i årskurs 3, 6 och 9. I specialskolans årskurs 4, 7 och 10 samt i sameskolans årskurs 3 och 6 genomförs nationella prov. Även i gymnasieskolan genomförs nationella prov i engelska, matematik samt i svenska eller svenska som andraspråk.

Syftet med de nationella proven är att stödja betygsättningen, förutom i årskurs 3 där syftet är att stödja bedömningen av om eleven har uppnått kunskapskraven.

Förslag om nationella kunskapsmätningar

I betygsutredningens betänkande Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43) berörs frågan om nationella kunskapsmätningar. Det framgår att den tidigare utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) i sitt betänkande föreslog ett system för nationell kunskapsutvärdering vars syfte skulle vara att ge information om kunskapsutvecklingen på nationell nivå över tid. Av betänkandet framgick att de nationella provens utformning gör att den information de ger inte kan jämföras över tid. Utredningen om nationella prov föreslog därför en försöksverksamhet med ett nytt system för trendmätning. Vidare framfördes i Skolkommisionens slutbetänkande (SOU 2017:35) att det är angeläget att prioritera förslaget från utredningen om nationella prov om att utveckla bl.a. kunskapsutvärderingar, eftersom detta kan öka likvärdigheten för eleverna. Regeringen har inte gått vidare med förslaget om ett system för nationell kunskapsutvärdering (SOU 2020:43 s. 601 f.).

Utskottets ställningstagande

Alltför många elever lämnar skolan utan tillräckliga kunskaper. Enligt utskottet är det därför viktigt med ett ökat fokus på skolans kunskapsuppdrag. Alla barn och elever ska få förutsättningar att lyckas med sin utbildning och bli rustade med kunskap, bildning och färdigheter.

Jämlik och likvärdig skola

När det gäller yrkanden om en jämlik och likvärdig skola vill utskottet inledningsvis hänvisa till skollagens bestämmelser om att barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Utskottet vill även lyfta fram de formuleringar om skolans värdegrundsarbete och jämställdhetsuppdrag som nu har införts i samtliga läroplaner inom skolväsendet. Formuleringarna förtydligar bl.a. att utbildningen och undervisningen ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv, att skolan har ansvar för att motverka könsmönster och för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter.

När det gäller förslag om utökad rätt till förskola och fritidshem vill utskottet hänvisa till gällande regelverk som säger att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola och elever i låg- och mellanstadierna ska erbjudas fritidsverksamhet i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärsarbete eller studier. Utskottet anser att gällande regelverk är väl avvägt. Utskottet vill här även påminna om de ändringar i skollagen som riksdagen beslutade under våren 2022 och som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få bättre språkutveckling i svenska.

När det sedan gäller förslag om arbetet med regionala kvalitetsdialoger kan utskottet konstatera att Skolverkets uppdrag att genomföra kvalitetsdialoger

och att inrätta nya regionala kontor inte har förändrats. Utskottet vill även hänvisa till den omprioritering av medel från kvalitetsdialoger och den effektivisering av Skolverkets arbete med riktade insatser mot huvudmän som beslutades i budgetpropositionen för 2023. De omfattande insatser som regeringen har presenterat på området bedöms kunna få avgörande effekt för att återupprätta kunskapsskolan och för ökad trygghet och studiero på skolorna.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:388 (S), 2022/23:477 (S), 2022/23:884 (C) yrkande 1, 2022/23:1673 (C) yrkandena 5 och 6, 2022/23:2128 (S) yrkande 12 och 2022/23:2277 (MP) yrkande 35.

Kunskapsutveckling och kunskapsmål

Utskottet kan konstatera att flertalet yrkanden lyfter fram olika förslag på hur man kan höja kunskapsresultaten i skolan. Många elever lämnar i dag skolan utan tillräckliga kunskaper. Utskottet ser därför positivt på regeringens ambition att återupprätta kunskapsskolan och att reformera skolans styrdokument med fokus på lärande och faktakunskaper. Vidare är det enligt utskottet problematiskt att pojkars studieresultat är lägre än flickors och att en lägre andel pojkar blir behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. I detta sammanhang vill utskottet påminna om att extra studietid för elever i grundskolans årskurs 4–9 och en utökad lovskola införts fr.o.m. den 1 juli 2022. Utskottet vill även påminna om att regeringen nyligen har utökat möjligheten att söka statsbidragen för läxhjälp och lovskola till att även omfatta elever i de lägre årskurserna. Syftet är bl.a. att öka möjligheterna för alla elever att utvecklas så långt som möjligt i sitt lärande och att bidra till en ökad likvärdighet. Det finns enligt utskottet skäl att anta att fler pojkar framöver kommer att erbjudas att delta i dessa insatser och därmed få chans att förbättra sina studieresultat.

När det gäller motioner som handlar om olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten vill utskottet även hänvisa till den läsa-skriva-räkna-garanti som infördes 2019 och som bl.a. innebär att elever som är i behov av stöd ska få det tidigt och utformat utifrån sina behov och att en elev som inte befaras nå kunskapskraven ska kunna få särskilda stödinsatser. Garantin innebär även att stödåtgärder och extra anpassningar ska följas upp och att resultat ska överföras till ansvarig lärare i nästa årskurs. Utskottet vill även lyfta fram att regeringen i budgetpropositionen för 2023 framhöll att en av politikens huvudprioriteringar är att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolväsendet. Vidare kan nämnas att de nyligen reviderade kursplanerna innehåller ett ökat fokus på kunskap och bildning och att faktakunskap särskilt betonas för de yngre eleverna. Härutöver bereds inom Regeringskansliet fortsättningsvis de förslag som lämnades av utredningen om en tioårig grundskola.

När det särskilt gäller yrkanden om kunskapsmätningar vill utskottet hänvisa till Skolverkets ansvar för internationella kunskapsmätningar och till

att frågan tidigare har utretts och varit föremål för överväganden, bl.a. av utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) och av betygsutredningen (SOU 2020:43). När det gäller yrkanden med förslag om förändringar i regelverket om skolplikt och läsårets längd och om förändringar i timplanen för ämnena matematik och idrott och hälsa vill utskottet hänvisa till att det regelverk som gäller nu är väl avvägt.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:884 (C) yrkande 2, 10 och 25, 2022/23:1024 (SD) yrkandena 1, 6 och 9, 2022/23:1787 (M) och 2022/23:2128 (S) yrkandena 34 och 40.

Läxhjälp och lovskola

Som även nämnts ovan infördes under 2022 regler i skollagen dels om att elever i grundskolans årskurs 4–9 ska erbjudas extra studietid när eleverna kan få hjälp med läxor och annat skolarbete, dels om att den skollagsreglerade lovskolan ska utökas och erbjudas elever i årskurs 9 som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utskottet vill även lyfta fram att regeringen i budgetpropositionen för 2023 avsatte medel för en förstärkt lovskola och även har infört ändringar i förordningen (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov som innebär att lovskola nu även kan erbjudas elever i de lägre årskurserna i grundskolan. Regeringen har även infört ändringar i förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid så att förordningen nu också omfattar elever i grundskolans lågstadium. Utskottet noterar att denna förordning även har kompletterats med bestämmelser om för vilka organisationer bidrag inte kan lämnas.

För att återupprätta kunskapsskolan behöver elever mer tid i skolan och bättre förutsättningar för att lyckas. Utskottet ser därför positivt på regeringens förstärkning av medel till lovskolan och att målgruppen för lovskola och läxhjälp har utökats till att även omfatta yngre elever. Tidiga insatser är avgörande för att fler elever ska kunna lyckas i skolan.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:884 (C) yrkandena 22 och 23 och 2022/23:1024 (SD) yrkande 12.

Ansvars- och resursfördelningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvars- och resursfördelningen, avgifter i skolan och kulturskolan.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (V), 11 (C), 12 (S), 13 (C), 14 (V) och 15 (MP).

Motionerna

Ansvarsfördelningen

I kommittémotion 2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att fullt ut genomföra statligt huvudmannaskap. Motionärerna menar att grundskolan bör ha staten som huvudman så att alla skolor får mer enhetliga förutsättningar för sin verksamhet och kan hålla en jämn och hög kvalitetsnivå.

I yrkande 2 framförs att regeringen även bör överväga statligt övertagande av dysfunktionella skolor, de skolor som inte lever upp till de krav på regler och riktlinjer som förmedlas i skolans styrdokument och inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning.

Vidare föreslås i kommittémotion 2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 att regeringen borde överväga att svensk gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning ska få ett statligt huvudmannaskap. Detta skulle enligt motionärerna ge elever, rektorer, lärare och annan skolpersonal mer likvärdiga förutsättningar, öka möjligheterna för planering och genomförande av verksamheten, förbättra utgångspunkten för kontroller, uppföljning och återkoppling samt medverka till återupprättad status för skolan och för lärarprofessionen.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 anser motionärerna att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar. En likvärdig skola förutsätter en likvärdig ekonomi och ett statligt ekonomiskt ansvar är därmed centralt, menar motionärerna.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 18 föreslås en översyn av möjligheten att inkludera förskoleklassen i uppdraget för anpassad grundskola. Motionärerna framhåller att barn med mer omfattande funktionsnedsättningar i dag tvingas gå i vanlig förskoleklass eller ytterligare ett år i förskola innan de kan byta till anpassad grundskola i årskurs 1. Att ändra detta är viktigt för att ge alla barn möjlighet att utvecklas efter deras förutsättningar.

I yrkande 55 föreslås att behovet av beredskapslagar för det svenska skolväsendet ska ses över.

Resursfördelningen

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10 lämnas förslag om att likvärdighetsbidraget ska fortsätta byggas ut. Motionärerna menar att staten behöver fortsätta öka sitt ansvarstagande för skolans likvärdiga finansiering och att resurserna i ökad utsträckning ska fördelas efter elevernas behov.

I yrkande 11 framför motionärerna att det behövs ett ökat statligt ansvar också för en mer likvärdig gymnasieskola och att medel för ökad likvärdighet på sikt också bör omfatta gymnasieskolan, vars resurser i dag i princip saknar socioekonomisk viktning.

I kommittémotion 2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 9 föreslås att osäkerheten kring ansökan om tilläggsbelopp ska åtgärdas så att speciallärares och specialpedagogers tid kan gå till eleverna i stället för till administration. För att säkerställa en långsiktig finansiering för resursskolor och elever i behov av särskilt stöd måste detta utredas, menar motionärerna.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 31 efterfrågas en utredning av hur antalet riktade statsbidrag kan minskas och i stället ersättas med ett generellt bidrag öronmärkt för grundskolan där resurser är fördelade efter behov.

Yrkande 48 handlar om att skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd spelar en viktig roll för att ge alla elever en chans att klara skolan utifrån sina förutsättningar och att hanteringen av tilläggsbelopp för dessa elever har varit problematisk under flera år. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna att det snarast ska tillsättas en utredning med uppdrag att se över hur en förutsägbar finansiering av skolgången för resursskolans målgrupp bäst bör säkerställas.

I motion 2022/23:1601 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2 framförs att det skulle behövas en utredning som ser över det särskilda stödet och tilläggsbeloppen för elever i behov av särskilt stöd.

I yrkande 3 föreslås en ny finansieringsmodell för resursskolorna. De fristående resursskolorna behöver finnas kvar och de behöver därför bättre förutsättningar att verka för att varje barn ska kunna få det stöd han eller hon behöver för att lyckas i skolan, menar motionären.

Avgifter i skolan

I motion 2022/23:684 av Yasmine Bladelius (S) lämnas förslag om att skollagen ska förtydligas så att skolan blir kostnadsfri, dvs. så att möjligheten att ta ut s.k. obetydliga kostnader av barn och vårdnadshavare tas bort. Elever ska inte behöva avstå från gemensamma aktiviteter på grund av att aktiviteterna är förenade med kostnader, menar motionären. Ett likalydande förslag finns i motion 2022/23:685 av Mattias Vepsä och Yasmine Bladelius (båda S).

I motion 2022/23:492 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör överväga att utreda avgifterna kopplade till specialkost av medicinska skäl. Regeringen bör säkerställa att de elever som av medicinska skäl måste få intyg för specialkost också får den avgiften betald genom ett förtydligande i skollagen, menar motionärerna.

I motion 2022/23:1093 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 1 lämnas förslag om att skollagen ska ses över så att det blir möjligt för elever och deras vårdnadshavare att bekosta den individuella utrustning som elever på nationella idrottsutbildningar inom gymnasieskolan behöver för att utöva elitidrott.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 framhåller motionärerna att det kan ses som ett avsteg från principen om avgiftsfrihet för utbildningen att den som studerar måste köpa sin egen kurslitteratur. Motionärerna föreslår därför att regeringen ska utreda om det kan ställas krav på att all utbildning som omfattas av skollagen ska tillhandahålla kurslitteratur kostnadsfritt.

Kulturskolan

I motion 2022/23:265 av Gunilla Carlsson (S) anser motionären att regeringen bör överväga att se över möjligheterna att lagreglera kulturskolan. Enligt motionären skulle även frågan om skolplikt och deltagande i kulturskolans verksamhet kunna lösas och ett tak för deltagaravgifter kunna fastslås.

I motion 2022/23:693 av Azra Muranovic m.fl. (S) framför motionärerna att det vore rimligt att fler skolor genom att samverka med kulturskolan vid schemaläggning kan möjliggöra för fler elever att delta i undervisning som anordnas av musik- eller kulturskolan.

I motion 2022/23:1542 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkande 2 framförs att undervisning måste medges på skoltid om barn och unga ska ha jämlik tillgång till att utöva kultur. En ordning där kulturskolan inte ryms inom skoldagen slår särskilt hårt mot de elever som bor på landsbygden eller som har svagt föräldrastöd hemifrån, menar motionärerna.

I motion 2022/23:344 av Rickard Nordin (C) föreslås att regeringen ska se över regelverket så att elever får möjlighet att delta i kulturskolans aktiviteter, så länge det endast i marginell utsträckning påverkar undervisningen.

I motion 2022/23:1403 av Camilla Brodin och Cecilia Engström (båda KD) föreslår motionärerna att skollagen ska förtydligas så att grundskola och kulturskola ska kunna samplanera kulturskolan under skoltid utan att inkräkta på undervisningstiden. Motionärerna framhåller att frågan inte handlar om att elever ska missa undervisningstid, utan om samverkan mellan grundskola och kulturskola så att inte barn på landsbygd och i glesbygd ska mista sin kulturskola.

I kommittémotion 2022/23:1473 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5 uppmanar motionärerna regeringen att undersöka frågan om mer flexibilitet

för kulturskola på skoltid. Frågan om kulturskolans möjlighet att verka inom ramen för en samlad skoldag är enligt motionärerna en förutsättning för alla barns lika tillgång till kulturskolan, inte minst på landsbygd och i glesbygd, så att fler ska hitta in i kulturskolan och för att skapa mer attraktiva lärartjänster.

Gällande rätt

Ansvarsfördelningen

Skolväsendet omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning. I skolväsendet ingår också fritidshemmet (1 kap. 1 § skollagen). Obligatoriska skolformer är grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola. Riksdagen och regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för skolväsendets resultat och utveckling. Staten anger nationella mål, krav och riktlinjer för verksamheterna i skollagen, läroplanerna och andra författningar. Staten ansvarar för tillsyn, statlig kvalitetsgranskning samt nationell uppföljning och utvärdering genom de statliga förvaltningsmyndigheterna inom området (Skolverket och Skolinspektionen).

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelning inom skolväsendet. Inom skolväsendet är staten huvudman för specialskolan och sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet med specialskola eller sameskola. Kommuner, i vissa fall regioner, och enskilda kan vara huvudmän för övriga skolformer (förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet). Kommunerna är även huvudman för kommunal vuxenutbildning i bl.a. svenska för invandrare (sfi). Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Resursfördelningen

Den största delen av verksamheterna inom skolväsendet bedrivs av kommunerna och finansieras dels med kommunala skatteintäkter, dels med statsbidrag som riksdagen beslutar om efter förslag från regeringen i budgetpropositionen. Statsbidragen kan vara generella eller riktade. De generella statsbidragen finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som bereds av finansutskottet, och de riktade statsbidragen finns inom bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som bereds av utbildningsutskottet. Därutöver ersätts kommunsektorn för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Kommunerna fördelar resurser för utbildning inom skolväsendet dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor. Enligt 2 kap. 8 b § skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Paragrafen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas men anger att de ska fördelas utifrån dessa grunder (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Finansieringen av fristående förskolor och skolor utgörs främst av den s.k. skolpengen från kommunen. En elevs hemkommun är skyldig att betala en skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna verksamheten – den s.k. likabehandlingsprincipen (10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 14 kap. 15–17 §§, 16 kap. 52–55 §§ och 19 kap. 45–48 §§ skollagen). Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets och elevens behov.

Resursskolan

Resursskolor är skolor som begränsar sitt mottagande till elever som är i behov av särskilt stöd. Under våren 2022 behandlade utbildningsutskottet proposition 2021/22:156 med förslag om ändringar i skollagen som syftar till att utveckla och tydliggöra förutsättningarna för resursskolor. Lagändringarna trädde i kraft den 2 juli 2022 och ska tillämpas för utbildning som bedrivs efter den 1 juli 2023.

Bestämmelserna om särskilt stöd finns i 3 kap. skollagen. Av 7 § framgår att varje elev i resursskolan ska ges särskilt stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet.

Av 9 kap. 17 § framgår att utbildningen i en fristående förskoleklass får begränsas till att avse elever som är i behov av särskilt stöd för sin utveckling (resursskola). Huvudmannen för en resursskola ansvarar för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Det särskilda stödet ska behövas för att eleven ska utvecklas i riktning mot de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i lågstadiet i den eller de skolformer som det kan bli aktuellt för eleven att gå i eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation.

Vidare framgår av 10 kap. 31 a § att en kommun får begränsa utbildningen vid en viss skolenhet inom grundskolan till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Kommunen ansvarar för att bedöma om en elev är

i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation. Kommunen beslutar även om placering av en elev vid en resursskola, efter ansökan av elevens vårdnadshavare. Ansökan får även göras av elevens rektor, om eleven är placerad vid en av kommunens skolenheter och elevens vårdnadshavare medger det. Om det inte finns plats för alla sökande ska ett urval göras. Vid urval ska de elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder prioriteras. Vidare framgår av 31 b § att placeringen vid resursskolan regelbundet ska följas upp och utvärderas. En elev har rätt att gå kvar vid resursskolan så länge eleven är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Om elevens vårdnadshavare begär att placeringen vid resursskolan ska upphöra ska eleven placeras vid en annan av kommunens skolenheter.

För gymnasieskolan gäller i 15 kap. 33 § att en huvudman för en fristående gymnasieskola bl.a. får begränsa mottagandet av elever till att endast avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Huvudmannen för en resursskola ansvarar för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation.

Avgifter inom grund- och gymnasieskolan

När det gäller grundskolan och motsvarande skolformer samt förskoleklassen framgår det av skollagen att utbildningen ska vara avgiftsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvärktyg som behövs för en tidsenlig utbildning samt erbjudas näringsriktiga skolmältider. Avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut (se 9 kap. 8 §, 10 kap. 10 §, 11 kap. 13 §, 12 kap. 10 § och 13 kap. 10 § skollagen).

Även i gymnasieskolan ska utbildningen vara avgiftsfri, eleverna ska utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärvärktyg som behövs för en tidsenlig utbildning och avgifter i samband med ansökan om plats får inte tas ut. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel (se 15 kap. 17 § och 18 kap. 17 § skollagen). När det gäller avgifter för skolmat i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är det elevens hemkommun som bestämmer om eleverna ska få gratis skolmat eller inte.

Det får trots bestämmelserna ovan förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med en obetydlig kostnad avses t.ex. kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande (se prop. 2009/10:165 s. 374).

I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

Bestämmelserna gäller för förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer liksom för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Avgifter inom den kommunala vuxenutbildningen

Utbildningen inom den kommunala vuxenutbildningen ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av skollagen eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 21 §. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna. Elever inom utbildning i svenska för invandrare ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg. Avgifter får inte tas ut i samband med ansökan om plats (20 kap. 7 § skollagen).

Verksamhetsförbud, återkallelse och statliga åtgärder för rättelse

Inom ramen för Skolinspektionens tillsyn får myndigheten förbjuda en huvudman (kommun eller region) att driva en verksamhet vidare, om huvudmannen inte har följt ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § och missförhållandet är allvarligt. Därutöver får Skolinspektionen inom två år från ett beslut om föreläggande som gäller ett allvarligt missförhållande besluta om ett verksamhetsförbud trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Ett beslut om verksamhetsförbud gäller tills vidare (26 kap. 16 a–d §§).

När det gäller verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region får Skolinspektionen även besluta att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse om kommunen eller regionen inte har följt ett föreläggande enligt 10 § och missförhållandet är allvarligt. Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får åtgärder även vidtas trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och om huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 17 § skollagen).

I 26 kap. 18 § skollagen finns det en bestämmelse om tillfälligt verksamhetsförbud. Det innebär att om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller ett beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas

hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare. Beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.

Vidare kan tillsynsmyndigheten när det gäller fristående huvudmän återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 §).

Bakgrund och pågående arbete

Utredning om ett statligt huvudmannaskap för skolan

I november 2022 redovisade Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan (dir. 2020:140, dir. 2022:11) betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Utredningens uppdrag var att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan, samt andra alternativ som stärker statens ansvar för skolan utöver att staten blir huvudman.

Utredningen lade fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem. Enligt det första alternativet har staten både systemansvar och huvudmannaansvar. Systemansvaret inbegriper såväl offentliga skolor och komvux som fristående skolor, vilket enligt förslaget bl.a. innebär att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan. Staten har också huvudmannaansvar för de offentliga skolorna och för komvux, vilket bl.a. innebär att staten har lednings- och driftsansvar för de offentliga skolorna samt arbetsgivaransvar för all offentligt anställd skolpersonal. Inom komvux kan huvudmannaskapet vara skilt från lednings-, drifts- och arbetsgivaransvaret om utbildningen bedrivs på entreprenad. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag när det gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa. Vidare föreslås två nya skolmyndigheter som ersätter Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. Den ena föreslås hantera statens systemansvar för skolan och arbeta med styrning och stöd både till de offentliga skolorna och komvux samt till de fristående skolorna, och den andra myndigheten föreslås hantera huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux.

Enligt det andra alternativet föreslås kommunerna ha kvar huvudmannaansvaret för de kommunala skolorna och komvux. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag när det gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa. På samma sätt som i det första alternativet föreslås staten ha systemansvar såväl för kommunala skolor och komvux som för fristående skolor, men anpassat till fler huvudmän. Enligt alternativet behåller kommunerna i olika grad ett visst ansvar för resursfördelningen. När det gäller skolmyndigheterna

föreslås en ny myndighet som hanterar statens systemansvar, men inte någon ny myndighet med huvudmannansvar.

Utredningens förslag har remitterats. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Interpellation om ett statligt huvudmannaskap

I interpellation 2022/23:178 Likvärdighet i skolsystemet tillfrågades skolministern bl.a. vad regeringen avser att göra med anledning av slutsatserna i utredningen om ett statligt huvudmannaskap och för att öka likvärdigheten i skolsystemet (ip. 2022/23:178). Vid interpellationsdebatten framförde skolministern bl.a. att betänkandet har remitterats och att utredningens bedömningar kommer att utgöra ett värdefullt underlag i regeringens fortsatta arbete. Vidare framförde skolministern följande:

För att öka likvärdigheten i skolsystemet är det tydligt för mig att staten faktiskt behöver ta ett ökat ansvar. Regeringen anser att steg bör tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm i syfte att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i den svenska skolan i hela landet. Ett införande av en nationellt bindande skolpengsnorm innebär en stor förändring som kräver en utredning. Frågan bereds inom Regeringskansliet för närvarande. Det betänkande som Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan har lämnat kommer att utgöra ett viktigt kunskapsunderlag i det arbetet.

Staten gör redan i dag stora satsningar för att främja likvärdigheten i svensk skola. I budgetpropositionen för 2023 finns bland annat satsningar för att förbättra tillgången till nya läromedel, öka tillgången till speciallärare, stärka språk, läs- och skrivutvecklingen och genomföra satsningar på lovskola också i lägre årskurser. Den bristande likvärdigheten över landet är en av de största utmaningarna i svensk skola i dag och kommer att vara ett viktigt område för den här regeringen framöver.

Riktade statsbidrag

Riktade statsbidrag (specialdestinerade) är öronmärkta för ett visst ändamål. De flesta av dessa betalas inte ut med automatik, utan måste sökas. Flera betydande bidrag hanteras bl.a. av Skolverket. I budgetpropositionen för 2023 framhöll regeringen att den i syfte att minska antalet och förenkla de riktade statsbidragen avser att genomföra en översyn och anpassning av befintlig anslagsstruktur och anslagsändamål. Syftet är att minska huvudmännens administrativa börda och antalet riktade statsbidrag (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, s. 67–68).

Tillkännagivande om att minska antalet riktade statsbidrag

Våren 2022 riktade utbildningsutskottet i betänkande 2021/22:UbU14 Övergripande skolfrågor ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska minska antalet riktade statsbidrag som avser gymnasieskolan till förmån för generella bidrag (bet. 2021/22:UbU14, rskr. 2021/22:205). I skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 (s. 335) anger regeringen följande med anledning av tillkännagivandet. Utredningen En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (Fi 2022:03)

har bl.a. fått i uppdrag att föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget och vid behov föreslå de följdändringar i kostnadsutjämningen som skulle vara motiverade och analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolverksamhet skulle få för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och för finansieringen av kommunsektorn i sin helhet. Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 3 maj 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling – likvärdighetsbidraget

Anslaget 1:15 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* får användas för utgifter som syftar till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. I budgetpropositionen för 2022 förstärktes det s.k. likvärdighetsbidraget med drygt 320 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2023 minskades anslaget med 1 miljard kronor med anledning av att man föreslog att den aviserade flytten av medel från anslaget 1:13 *Bidrag till lärarlöner* till likvärdighetsbidraget i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16, bet. 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108) inte ska genomföras innan en översyn av statsbidragen har genomförts. Riksdagen beslutade i december 2022 i enlighet med regeringens förslag (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd

Utbildningsutskottet behandlade under våren 2022 proposition 2021/22:156 med förslag om ändringar i skollagen som syftar till att utveckla och tydliggöra förutsättningarna för resursskolor. Ändringarna innebar bl.a. att benämningen resursskola infördes i skollagen för kommunala resursskolor inom grundskolan och grundsärskolan och för skolor med enskild huvudman som begränsar sin utbildning till elever som är i behov av särskilt stöd inom förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan och gymnasieskolan. Vidare innebar ändringarna att det i skollagen nu anges att en kommun vid vissa skolenheter får begränsa utbildningen till elever som är i behov av särskilt stöd och att kommunen ska besluta om placering efter ansökan av elevens vårdnadshavare eller av elevens rektor. De elever som har störst behov ska prioriteras. Vidare tydliggörs i skollagen att både kommunala och fristående resursskolors verksamhet är en form av särskilt stöd och att huvudmannen ska ansvara för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder. Regeringen får delegera uppgiften att meddela ytterligare föreskrifter om tilläggsbelopp till en myndighet som regeringen bestämmer. Syftet är att systemet med tilläggsbelopp ska bli mer likvärdigt och rättvist så att barn och elever får det stöd de behöver.

Lagändringarna trädde i kraft den 2 juli 2022 och ska tillämpas för utbildning som bedrivs efter den 1 juli 2023.

Utbildningsutskottet tillstyrkte regeringens förslag. I utbildningsutskottets betänkande föreslogs även ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag på en förutsägbar och långsiktig finansiering av skolgång för resursskolans målgrupp och att det därför snarast bör tillsättas en utredning med detta uppdrag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prop. 2021/22:156, bet. 2021/22:UbU31, rskr. 2021/22:340).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 hänvisar regeringen till att det i skrivelse 2022/23:44 Riksrevisionens rapport om Skolpengen – effektivitet och konsekvenser har aviserats att en utredning ska tillsättas för att se över bl.a. de frågor om skolpengen som Riksrevisionen har lyft upp. Det framgår av skrivelsen att utredningen även bör se över finansieringen av resursskolorna. Regeringen avser att tillsätta nämnda utredning under 2023. Punkten är inte slutbehandlad (skr. 2022/23:75 s. 336).

Ökad likvärdighet för skolhuvudmän

Under våren 2022 behandlade riksdagen proposition 2021/22:161 Ökad likvärdighet för skolhuvudmän. I propositionen föreslogs bl.a. förtydliganden av hur bestämmelserna om grundbelopp och om att kommuner ska fördela resurser efter barns och elevers olika förutsättningar och behov förhåller sig till varandra. Vidare föreslogs att ersättning till enskilda huvudmän ska ges med ett grundbelopp som består av dels en basersättning för olika kostnads­slag, dels en strukturersättning fördelad efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Därutöver framhölls kommunernas ansvar att anordna utbildning och att de enskilda huvudmännen därför inte bör ersättas för ett ansvar som de inte har.

Utbildningsutskottet föreslog att riksdagen skulle avstyrka propositionen, bl.a. med hänvisning till att ändrade regler om fördelningen av resurser till skolorna riskerar att skapa ett otydligare system och öka skillnaderna i villkor mellan kommunala och fristående skolor. Riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2021/22:UbU32, rskr. 2021/22:362).

Tillkännagivande om resursfördelningssystem och om att utreda vissa frågor om skolpengen

Utskottet föreslog i sitt betänkande två tillkännagivanden till regeringen. Det ena tillkännagivandet handlade om att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag om resursfördelningssystem till skolan. Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslog utskottet även ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda vissa frågor om skolpengen, däribland inom vilka områden skolpengen används utöver skolverksamhet, inom vilka områden och på vilket sätt skolpengen ska få användas, på vilka grunder skolpengen ska kunna dras tillbaka om det förekommer brottslighet i huvudmannens verksamhet och eventuella författningsändringar. Enligt tillkännagivandet ska uppdraget inte omfatta frågan om vinstförbud eller

vinstbegränsning för enskilda skolhuvudmän. Riksdagen beslutade i enlighet med utbildningsutskottets förslag (rskr. 2021/22:362).

Som även framgår ovan har regeringen i skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen när det gäller tillkännagivandet om ett nytt förslag om resursfördelningssystem till skolan angett att regeringen avser att tillsätta en utredning under 2023 som bl.a. ska se över vissa frågor om skolpengen. Vid utformningen av kommittédirektiven har regeringen för avsikt att beakta vad riksdagen har tillkännagett för regeringen när det gäller finansieringen av svensk skola. När det gäller tillkännagivandet om att regeringen bör utreda vissa frågor om skolpengen, bl.a. inom vilka områden skolpengen används utöver skolverksamhet och på vilka grunder skolpengen ska kunna dras tillbaka om det förekommer brottslighet i huvudmannens verksamhet anger regeringen i skrivelsen att den avser att under 2023 ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan. De båda punkterna anges inte vara slutbehandlade (skr. 2022/23:75 s. 337).

Regeringens skrivelse 2022/23:44 Riksrevisionens rapport om skolpengen – effektivitet och konsekvenser

Regeringens skrivelse 2022/23:44 innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Skolpengen – effektivitet och konsekvenser (RiR 2022:17). I huvudsak delar regeringen Riksrevisionens övergripande slutsatser när det gäller regelverket om dels ersättning till enskilda huvudmän, dels bedömningen av påtagliga negativa följder. Vidare framgår av skrivelsen att regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det finns brister i det nuvarande regelverket om ersättning till fristående skolor och att det finns ett behov av att se över det. Regeringen anser att steg bör tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm i syfte att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i den svenska skolan i hela landet. När det gäller skillnaden i ersättning mellan kommunala och enskilda huvudmän anser regeringen att ett förslag om ändrade nivåer bör bygga på en analys av faktiska kommunala kostnader, t.ex. när det gäller kostnaden för ansvaret att tillhandahålla skola för alla elever, och konsekvenser för alla typer av fristående aktörer.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande dels om att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag på ett resursfördelningssystem i skolan (bet. 2021/22:UbU32), dels om en förutsägbar och långsiktig finansiering av skolgång för resursskolans målgrupp (bet. 2021/22:UbU31) konstaterar regeringen i skrivelsen att de rekommendationer som Riksrevisionen har lämnat rör komplexa frågor som kräver utredning. Regeringen framförde även att den har för avsikt att låta utreda nu aktuella frågor och att avsikten är att vid utformningen av kommittédirektiven beakta vad riksdagen har tillkännagett för regeringen när det gäller finansieringen av svensk skola.

Skrivelsen bereddes i utbildningsutskottet under våren 2023 (2022/23:UbU12, rskr. 2022/23:149).

Läromedelsutredningen

I betänkandet Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap (SOU 2021:70) lämnade Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel förslag på åtgärder för att säkra tillgången till ändamålsenliga läromedel av hög kvalitet för alla elever. Utredningen föreslog bl.a. att elevers rätt till läromedel ska skrivas in i skollagen och att begreppet läromedel ska definieras. Därutöver föreslogs att elever inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska få tillgång till läromedel utan kostnad. Inom vuxenutbildningen får elever vanligen köpa sina läromedel själva, med undantag för elever i utbildning i svenska för invandrare. Många elever inom den kommunala vuxenutbildningen har låga inkomster och kan inte prioritera att köpa de läromedel som de har behov av för sin utbildning. Med tillgång till kostnadsfria läromedel får de vuxna elever som berörs av förslaget ökade möjligheter att nå utbildningens mål, vilket enligt utredningen förbättrar förutsättningarna för vidare studier och deltagande i samhälls- och arbetsliv.

Utredningens förslag har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister

I proposition 2021/22:45 Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister föreslog regeringen ändringar i skollagen som syftade till att göra tillsynen enligt lagen mer effektiv och möjligheterna till ingripande så lika som möjligt för kommunala och enskilda huvudmän. I propositionen föreslogs bl.a. att Skolinspektionen ska kunna förbjuda en kommun eller en region att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande att avhjälpa brister inte har följts och missförhållandet är allvarligt. Vidare föreslogs att en tillsynsmyndighet ska kunna besluta om återkallelse, verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse om ett allvarligt missförhållande på nytt visar sig i verksamheten och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter. Även ytterligare grunder för återkallelse av godkännande av enskild huvudman eller beslut om rätt till bidrag för pedagogisk omsorg föreslogs. Därutöver föreslogs att godkännanden eller beslut om rätt till bidrag som inte utnyttjats inom två år som huvudregel ska återkallas, att godkännanden och beslut om rätt till bidrag ska återkallas på begäran av huvudmannen eller efter konkurs eller likvidation.

Riksdagen biföll propositionen i enlighet med utskottets förslag. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022 (bet. 2021/22:UbU10, rskr. 2021/22:136).

Avgifter för elever på idrottsgymnasier

Det finns tre olika möjligheter för elever som vill kombinera studier med elitidrott på gymnasiet: riksidrottsgymnasium (RIG), nationellt godkända

idrottsutbildningar (NIU) och lokal idrottsutbildning (LIU). RIG har riksrekrytering och NIU har lokal eller regional antagning. Elever på både RIG och NIU går ett vanligt gymnasieprogram, med ämnet specialidrott som kan läsas upp till 700 poäng. De lokala idrottsutbildningarna innebär att eleverna inom ramen för gymnasieprogrammet som individuellt val läser kursen Idrott och hälsa – specialisering.

En översyn av riksidrottsgymnasier och nationellt godkända idrottsutbildningar har genomförts inom Utbildningsdepartementet. I promemorian Idrottsutbildningar i gymnasie- och gymnasiesärskolan (U2020/04134/GV) lämnades förslag om ett tydligare, mer transparent och hållbart system för idrottsutbildningar. Syftet är att elitidrottande ungdomar ska kunna kombinera en gymnasial utbildning med en elitidrottssatsning. Förslagen omfattar ändringar i skollagen, gymnasieförordningen och förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet. I promemorian föreslogs bl.a. att de två idrottsgymnasievarianterna RIG och NIU ska ersättas av ett nytt idrottsgymnasiesystem där alla elever ges möjlighet till riksrekrytering och inackorderingsbidrag. Ämnet specialidrott ska enbart få ges till elever inom det nya systemet. Vidare föreslogs att elever eller elevernas vårdnadshavare ska bekosta den individuella utrustning som behövs för att utöva elitidrotten eftersom det bedöms orimligt att huvudmännen ska stå för sådan utrustning. Dock föreslås ett undantag som innebär att huvudmannen ska stå för kostnaden när en elev eller dennes vårdnadshavare av ekonomiska skäl inte kan svara för kostnaden.

Frågan bereds fortsättningsvis inom Regeringskansliet.

En nationell strategi för den kommunala kulturskolan

I proposition 2017/18:164 En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna lämnade regeringen förslag om en nationell strategi för den kommunala kulturskolan. Strategin innehåller ett nationellt mål för statens insatser som syftar till att bl.a. främja en mer tillgänglig och jämlik kulturskola av hög kvalitet i såväl utbud som undervisning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:KrU9, rskr. 2017/18:312).

Statens insatser till den kommunala kulturskolan

Statens insatser till den kommunala kulturskolans verksamheter består i huvudsak av tre delar: bidrag för utveckling, stöd till förbättrad kompetensförsörjning och stöd till nationell samordning. Utvecklingsbidraget fördelas av Kulturskolecentrum (se nedan) och syftar till att stödja kommunerna i arbetet med att utveckla kulturskolan i att bredda verksamheterna och nå fler barn. Med anledning av bristen på utbildade pedagoger för kulturskolan har regeringen också initierat ett stöd till förbättrad kompetensförsörjning. Det s.k. Kulturskoleklivet ska bidra till att kulturskolan ska kunna erbjuda undervisning av hög kvalitet i olika uttrycksätt oavsett förutsättningar.

År 2018 inrättades ett nationellt kulturskolecentrum inom Statens kulturråd (Kulturrådet), vars uppgift är att stödja kommunal kulturskoleverksamhet när det gäller erfarenhetsutbyte, samverkan och uppföljning. Centret samlar in och analyserar nationell statistik om kulturskoleverksamhet men ska även bidra till kunskapsuppbbyggnad på området och att sprida aktuell forskning.

Ledighet för att delta i kulturskolan

Elever i grundskolan och motsvarande skolformer har skolplikt och en lagstadgad rätt till undervisning. Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i dessa skolformer delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har ett giltigt skäl för att utebli. På Skolverkets hemsida framgår att elever får ta del av kulturskolans individuella undervisning i anslutning till deras skoldag, dvs. före eller efter det att skoldagen börjar och slutar. Om eleven söker och beviljas ledighet kan kulturskolans undervisning även ske på undervisningstid, håltimmar och längre raster för en enskild elev. Det är huvudmannen för skolan som ansvarar för att alla elever fullgör sin skolgång och deltar i den verksamhet som skolan anordnar. Skolan och kulturskolan kan behöva samarbeta om schemalagningen om syftet är att kunna anpassa verksamheten så att enskilda elever ska kunna få ta del av kulturskolans aktiviteter i anslutning till skoldagen.

Skolan får bevilja ledighet för enskilda angelägenheter. Det gäller även elever som önskar delta i den kommunala kulturskolans verksamhet under skoldagen. Eleven behöver alltså ansöka om ledighet för att delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen och rektorn behöver göra en samlad individuell bedömning. I den kan frånvarons längd, antalet ledighetstillfällen, hur angelägen ledigheten är för eleven, elevens studiesituation och samlade situation i övrigt vägas in. Om aktiviteten är förlagd till tid före eller efter skoldagens slut omfattas den inte av skolplikt och närvaroplikt, vilket innebär att eleven inte behöver beviljas ledighet för att kunna delta.

Det finns möjlighet att fatta beslut om ledighet för ett visst antal ledighetstillfällen för en fritidsaktivitet och sedan fatta ett eventuellt nytt beslut om ledighet utifrån den enskilde elevens studiesituation och samlade situation i övrigt. Rektorn kan inte på förhand besluta att inga ledigheter kommer att beviljas elever och kan inte heller på förhand generellt bevilja alla elever ledighet för deltagande i kulturskolans aktiviteter, utan en samlad individuell bedömning behöver göras för varje elev som ansöker om ledighet (skolverket.se, Ledighet i skolan).

I november 2022 fattade Skolinspektionen i samband med ett tillsynsärende av Habo kommun ett beslut som rör ledighet för att delta i kulturskolan. Beslutet innebär en viss förändring jämfört med Skolinspektionens tidigare beslut, som innebar att det inte var tillåtet att regelbundet gå ifrån lektioner för att delta i kulturskolans verksamhet. Beslutet är även i linje med Skolverkets reviderade och mer nyanserade tolkning av skollagens bestämmelser om skolplikten och ledighet vid deltagande i kulturskolan (som redogörs för ovan).

Enligt Skolinspektionens nya beslut jämställs nu ansökan om ledighet för att delta i kulturskolan med ansökan om annan ledighet. För att bevilja ledighet ska rektor göra en samlad individuell bedömning av elevens situation. I den bör frånvarons längd, hur angelägen ledigheten är för eleven, elevens studie-situation och samlade situation i övrigt vägas in (skolinspektionen.se, Deltagande i kulturskola under skoltid).

Utskottets ställningstagande

Ansvarsfördelningen

När det gäller frågor om ansvarsfördelningen i skolväsendet och styrningen av skolan vill utskottet inledningsvis påminna om att Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan i november 2022 presenterade sina förslag om statens ansvar för skolan (SOU 2022:53). Utskottets uppfattning är att regeringens beredning av förslagen bör inväntas.

När det gäller förslag om statligt övertagande av skolor som inte lever upp till gällande regelverk vill utskottet hänvisa till att Skolinspektionen har möjlighet att besluta om verksamhetsförbud för offentliga skolhuvudmän och återkallelse av godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag för fristående huvudmän om en huvudman inte har följt ett föreläggande och missförhållandet är allvarligt. Skolinspektionen kan även besluta om statliga åtgärder för rättelse, vilket innebär att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att uppnå rättelse. Syftet med dessa åtgärder är att komma till rätta med allvarliga missförhållanden vid en skola.

När det sedan gäller förslag om att inkludera förskoleklassen i uppdraget för anpassad grundskola vill utskottet hänvisa till de förslag som lämnades av utredningen om en tioårig grundskola och som fortsatt bereds av regeringen. Utskottet avser mot denna bakgrund att inte vidta åtgärder med anledning av förslag om ansvarsfördelningen i skolväsendet och avstyrker därmed motionerna 2022/23:610 (V) yrkande 3, 2022/23:884 (C) yrkandena 18 och 55, 2022/23:911 (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2022/23:1025 yrkande 1.

Resursfördelningen

När det gäller yrkanden som behandlar olika förslag om resursfördelningen inom skolväsendet vill utskottet inledningsvis påminna om det ansvar som kommunerna har enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

När det gäller frågan om de riktade statsbidragen vill utskottet hänvisa till att regeringen i budgetpropositionen för 2023 framförde att arbetet med att förenkla statsbidragen fortsätter och att regeringen i syfte att minska antalet och förenkla de riktade statsbidragen avser att genomföra en översyn och anpassning av befintlig anslagsstruktur och anslagsändamål. Vidare har Utredningen En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (Fi 2022:03) bl.a. fått i uppdrag att föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna

inordnas i det generella statsbidraget och analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolverksamhet skulle få för det generella statsbidraget. Utskottet anser att utredningens förslag bör inväntas.

När det gäller den minskning av likvärdighetsbidraget som föreslogs i budgetpropositionen för 2023 har regeringen framfört att den tidigare planerade omfördelningen av medel från lärarlönelyftet inte ska göras innan översynen av statsbidragen har genomförts. Utskottet vill här framhålla att en av regeringens huvudprioriteringar är att främja likvärdigheten i skolan i hela landet och att det pågår ett flertal insatser som syftar till just detta. Här kan exempelvis nämnas satsningar för att förbättra tillgången till nya läromedel, öka tillgången till speciallärare, stärka språk, läs- och skrivutvecklingen och satsningar på lovskola i lägre årskurser.

När det särskilt gäller resursskolan beslutade riksdagen under våren 2022 om ändringar i skollagen som syftar till att utveckla och tydliggöra förutsättningarna för resursskolor. Bland annat infördes begreppet resursskola i skollagen och ändringar som innebär att systemet med tilläggsbelopp ska bli mer likvärdigt och rättvist. Vid utbildningsutskottets beredning riktades även ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska återkomma med förslag på en förutsägbar och långsiktig finansiering av resursskolan. Utskottet noterar att regeringen nu har aviserat att den under 2023 avser att tillsätta en utredning som bl.a. ska se över finansieringen av resursskolorna, vilket är positivt.

Därmed avser utskottet inte att vidta åtgärder med anledning av motionerna 2022/23:882 (C) yrkande 9, 2022/23:884 (C) yrkandena 31 och 48, 2022/23:1601 (KD) yrkandena 2 och 3 och 2022/23:2128 (S) yrkandena 10 och 11.

Avgifter i skolan

Gällande avgifter inom skolväsendet kan utskottet inledningsvis konstatera att det i förarbetena till skollagen fastslås att principen om avgiftsfri utbildning är en av hörnstenarna inom den svenska utbildningspolitiken. När det särskilt gäller läromedel och kurslitteratur vill utskottet hänvisa till att Läromedelsutredningens förslag som bereds av regeringen. Utskottet vill vidare påminna om att det inom Regeringskansliet även bereds förslag från översynen av riksidirottsgymnasier och nationellt godkända idrottsutbildningar, som bl.a. omfattar möjligheten för elever eller deras vårdnadshavare att bekosta den individuella utrustning som elever behöver för att utöva elitidrott. Utskottet anser att regeringens beredning av båda dessa utredningar bör inväntas.

Därmed avstyrks motionerna 2022/23:492 (SD) yrkande 3, 2022/23:610 (V) yrkande 17, 2022/23:684 (S), 2022/23:685 (S) och 2022/23:1093 (M) yrkande 1.

Kulturskolan

Utskottet noterar att ett flertal yrkanden handlar om möjligheten för elever att delta i kulturskolans undervisning under skoltid. Utskottet vill här lyfta fram det beslut som Skolinspektionen fattade så sent som i november 2022 och som är i linje med Skolverkets reviderade tolkning av skollagens bestämmelser om skolplikten och ledighet vid deltagande i kulturskolan. Beslutet innebär en viss förändring jämfört med tidigare eftersom det enligt Skolinspektionens beslut inte var tillåtet att gå ifrån lektioner för att delta i kulturskolans verksamhet. Det nya beslutet innebär att skolan får bevilja ledighet för elever som vill delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen. Rektorn behöver dock göra en samlad individuell bedömning i varje enskilt fall och bedömningen ska bl.a. ta hänsyn till frånvarons längd, antalet ledighetstillfällen och elevens studiensituation och samlade situation i övrigt. Rektorn kan därmed på förhand varken besluta att inga ledigheter alls kommer att beviljas eller generellt bevilja alla elever ledighet för aktiviteter inom kulturskolan.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:265 (S), 2022/23:344 (C), 2022/23:693 (S), 2022/23:1403 (KD), 2022/23:1473 (MP) yrkande 5 och 2022/23:1542 (S) yrkande 2.

Skolval

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förutsättningar för skolval, urval och små skolor.

Jämför reservation 16 (S), 17 (V), 18 (C), 19 (S), 20 (V), 21 (SD) och 22 (C).

Motionerna

Förutsättningar för skolval

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2 föreslås att det ska införas ett gemensamt offentligt administrerat skolvalssystem, där alla väljer skola inom samma tidsperiod. Motionärerna förespråkar ett rättvist och transparent skolval där fler får chansen att välja skola.

I motion 2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S) anser motionärerna att regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att samla in och publicera mer utförlig nationell statistik om förskolan och fritidshemmen som omfattar barnens vistelsetider i verksamheterna.

I motion 2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S) lämnas förslag om att förändra skolvalssystemet och förbjuda vinstuttag i skolan. Om skolvalet ska bli rättvist för alla elever måste gemensam antagning ske och urvalsreglerna bli rättvisa, menar motionärerna.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 föreslås att upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet men att hänsyn även bör tas till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund. Enligt motionärerna måste dagens system med ett fritt skolval i grundskolan avskaffas och ett nytt system skapas som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 29 lämnas förslag om att regeringen ska genomföra riksdagens fattade beslut om ett nytt förslag om ett utvecklat skolval. För att skolvalet ska bidra till att motverka segregationen krävs att fler väljer skola genom ett aktivt, obligatoriskt och samordnat skolval med tydlig information och transparent antagning, anför motionärerna.

Vidare lämnas i yrkande 30 förslag om ökad öppenhet och information om skolvalet. Enligt förslaget ska skolor också åläggas att dela relevant information om sin verksamhet med myndigheterna, för att denna ska bli offentlig och lättillgänglig för alla.

Urval

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 anser motionärerna att kötid som urvalskriterium till friskolorna ska avskaffas. De orättvisa köerna stänger ute elever och begränsar valfriheten för många föräldrar. Utan insyn i köerna finns enligt motionärerna även risk att skolor väljer elever som de anser vara mest lönsamma.

I yrkande 9 föreslår motionärerna att huvudmän ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Motionärerna framhåller att skolan är en viktig mötesplats för barn och unga med olika bakgrund.

I motion 2022/23:1054 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) lämnas förslag om att se över möjligheten för kommunala skolor att tillämpa syskonförtur som urvalsgrund vid placering av elever.

I motion 2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5 föreslås att marknadsskolan ska stoppas och insatser genomföras för att alla huvudmän ska ta ett ansvar och aktivt verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7 föreslås att de elever som bor inom skolans upptagningsområde i första hand ska tilldelas en skolplats om det är konkurrens om platserna. Vidare föreslås att varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare.

I yrkande 8 framför motionärerna att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort. För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för fristående skolor förändras, menar motionärerna.

Vidare framför motionärerna i yrkande 9 att regelverket för urval bör utredas tillsammans med en översyn av huruvida Skolinspektionen har tillräckliga sanktionsmöjligheter mot skolorna. Syftet är att motverka användandet av otillåtna urvals- och antagningskrav.

Små skolor

I kommittémotion 2022/23:934 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 betonas vikten av skola och utbildning för lokal och regional kompetensförsörjning. Vidare framför motionärerna att det bör utredas om ett statligt s.k. bryggstöd kan införas för att säkerställa att skolor och kommuner klarar perioder av tillfälligt vikande elevunderlag i små skolor.

I motion 2022/23:2239 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) lämnas förslag om att regeringen borde överväga möjligheten att införa ett statligt bryggstöd till kommunerna. Motionärerna menar att förutsättningarna för små skolor att finnas kvar i mindre samhällen på så sätt kan förbättras.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 40 lämnas förslag om att små skolor bör få rimliga arbetsvillkor och möjlighet att anpassa verksamheten genom att de ges en större flexibilitet i hur insatser ska genomföras, exempelvis när det gäller tillgången till elevhälsa och skolbibliotek. Fokus ska enligt motionärerna vara på resultat och inte detaljstyrning. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 37.

Vidare föreslås i partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 41 att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och rekommendationer om att möta särskilda utmaningar för att ge möjlighet till utveckling och stärka förutsättningarna för små skolor. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36.

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 141 lämnar motionärerna förslag om samarbete kring skola i gränsområden. Gränshinder inom bl.a. skola borde kunna avväjas och större hänsyn bör tas till de särskilda förutsättningar som gäller i gränsregioner, menar motionärerna.

Gällande rätt

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelningen inom skolväsendet. Inom skolväsendet är kommuner, i vissa fall regioner, och enskilda huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det

innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i grundskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Skyldigheten fullgörs genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda. Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för (10 kap. 24 § skollagen).

Det är möjligt att välja en skola både i och utanför hemkommunen. En elev har rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola (10 kap. 25 § skollagen).

Att elever ska ha nära till skolan framgår av 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. Varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg från bestämmelsen får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid bedömningen ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frångå elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Fristående skolors skyldighet att vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen är föreskriven i lag (t.ex. 10 kap. 35 § skollagen). Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola), eller vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana speciellt anpassade utbildningar. Av 36 § följer att om det inte finns plats för alla sökande, ska urvalet göras på grunder som är förenliga med 35 § och som Statens skolinspektion godkänner, om inte annat följer av föreskrifter som meddelats med stöd av 9 § tredje stycket om tester och prov som villkor för antagning eller grund för urval, andra föreskrifter som avser fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning eller särskilda utbildningar, eller ett beslut som

har fattats med stöd av 9 a § om färdighetsprov i musik som villkor för antagning.

Urvalsgrunder

Det är Skolinspektionen som med ledning av lagstiftningen beslutar om vilka urvalsgrunder som är tillåtna. Om det finns fler sökande elever än platser på en fristående skola ska huvudmannen använda de urvalsgrunder som Skolinspektionen har godkänt. Grunderna som skolorna använder får inte vara dolda, dvs. de ska vara transparenta för den som är intresserad av att söka till skolan. De urvalsgrunder som är godkända enligt Skolinspektionen är anmälningsdatum, syskonförtur, geografisk närhet och vissa verksamhetsmässiga samband (Kötid som urvalsgrund, skolinspektionen.se).

Information om utbildningar

Enligt 29 kap. 19 § skollagen är kommuner skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som erbjuds i eller av kommunen och om riksrekryterande utbildningar. Informationen ska utformas enligt vad som anges i 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:725), dvs. vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. En skolhuvudman för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är vidare enligt 29 kap. 19 a § skollagen skyldig att lämna sådana uppgifter om verksamhetens organisation och ekonomiska förhållanden till Skolverket som behövs för allmänhetens insyn.

Bakgrund och pågående arbete

Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation

Den 1 september 2020 beslutade Skolverket att inte längre publicera uppgifter som gör det möjligt att jämföra skolor, t.ex. elevers resultat, andel behöriga lärare och vilka skolor som finns i Sverige. Bakgrunden till Skolverkets beslut var att Statistiska centralbyrån (SCB) sett över sin sekretesspolicy och med det gjort en ny bedömning som innebär att uppgifter om bl.a. fristående skolors genomströmning, betygsättning och sammansättning av elever omfattas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, till skydd för den enskilde huvudmannen och därmed inte kan lämnas ut. Kammarrätten i Göteborg har gjort samma bedömning som SCB (dom den 16 december 2019 i mål nr 6267-19, den 28 februari 2020 i mål nr 6599-19 och den 18 maj 2020 i mål nr 7032-19). Skolverkets beslut gäller även kommunala skolor eftersom lika villkor ska gälla för kommunala och enskilda huvudmän.

Efter att ha gjort ett nytt rättsligt ställningstagande ändrade Skolverket beslutet den 8 oktober 2020, vilket medförde att de uppgifter om skolor som

fanns tillgängliga före september 2020 åter gjordes tillgängliga. Däremot ska nyare uppgifter om skolor enligt Skolverket även i fortsättningen omfattas av sekretess.

I proposition 2020/21:141 Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation föreslogs ändringar i OSL som innebär att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas i lagen under en begränsad tid. Genom bestämmelsen ska Skolverket trots statistiksekretessen kunna få del av sådana uppgifter om en enskild huvudman inom skolväsendet som avser andra personliga eller ekonomiska förhållanden än huvudmannens intäkter och kostnader om de behövs i myndighetens verksamhet, bl.a. när det gäller nationell uppföljning och utvärdering, nationella studier om måluppfyllelse, stöd till skolutveckling, hantering av statliga stöd och bidrag och det nationella informationssystemet. Även vissa uppgifter om personliga eller ekonomiska förhållanden hänförliga till en enskild huvudman inom skolväsendet, ska få lämnas till en kommun om uppgifterna behövs för att kommunen ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barns och elevers olika förutsättningar och behov. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2020/21:KU31, rskr. 2020/21:290).

Ändringarna i OSL trädde i kraft den 1 juli 2021 och ska upphävas den 1 juli 2023.

I proposition 2022/23:94 Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen m.m. lämnar regeringen bl.a. förslag om en ändring i lagen (2021:443) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den ändring som föreslås innebär att de sekretessbrytande bestämmelser som införts i OSL i stället ska upphöra att gälla den 1 juli 2026. Regeringen anger att förslaget medför att tillgången till skolinformation därmed kan säkerställas under den tid som arbete pågår med att genomföra en långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet.

Utbildningsutskottet planerar att behandla propositionen under våren 2023 (bet. 2022/23:UbU:14).

En långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet

År 2021 fick en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till två alternativa lösningar för att långsiktigt säkerställa myndigheters, kommuners och andra aktörers tillgång till skolinformation (dir. 2021:89). Syftet var bl.a. att myndigheter och kommuner ska kunna utföra sina författningsreglerade uppgifter och att föräldrar och elever ska ha en god tillgång till information inför skolval. Enligt uppdraget skulle förslagen utformas så att förtroendet för statistiksekretessen, och därmed för den officiella statistiken, inte riskeras. Vidare skulle skyddet för elevers, föräldrars och skolpersonals personliga integritet säkerställas. Enligt uppdraget skulle lösningarna inte heller medföra en omotiverad ökning av huvudmäns och skolors administrativa börda.

Enligt ett tilläggsdirektiv (dir 2022:10) fick utredaren i uppdrag att även identifiera och analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen hos enskilda juridiska personer som är huvudmän för fristående förskolor eller fritidshem, som enligt 23 kap. skollagen anordnar kommunal vuxenutbildning på entreprenad eller som enligt 24 kap. skollagen bedriver utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Utöver detta har regeringen lämnat ytterligare direktiv till utredningen, enligt vilka uppdraget även ska utreda en s.k. insynsprincip. Utredaren ska utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas, dels för fristående skolor, förskolor och fritidshem, dels för sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser kommunal vuxenutbildning på entreprenad, och lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2023:23, dir. 2023:34).

Utredningstiden har förlängts. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 29 mars 2024. Dock ska uppdraget om en ny insamling av uppgifter för skolinformation, utanför den särskilda verksamheten för att framställa statistik som avses i 24 kap. 8 § OSL fortfarande redovisas senast den 31 maj 2023.

Ett mer likvärdigt skolval

Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) överlämnade sitt betänkande till regeringen i april 2020 (SOU 2020:28). Utredningen föreslog bl.a. ett gemensamt skolval, där alla vårdnadshavare deltar och där alla skolor, både kommunala och fristående liksom sameskolan, är valbara, och som administreras av Skolverket. Utredningen föreslog vidare att man ska behålla det fria skolvalet och att det även i fortsättningen ska finnas en garanti för elever att bli placerade vid en kommunal skolenhet i närhet till hemmet om vårdnadshavaren inte önskar en annan skola. Utredningen föreslog också att möjliga urvalsgrunder till skolor ska förändras och regleras.

I proposition 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval föreslogs ändringar i skollagen om urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola för ett mer rättvist skolval och förtydliganden av bestämmelserna om villkor för nyetablering av fristående skolor. I propositionen föreslogs bl.a. att huvudmän för förskoleklass och grundskola aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever, att urvalsgrunder som ska få användas vid urval till förskoleklass, grundskola och grundsärskola ska regleras i skollagen och att Skolinspektionen vid prövning av ansökningar om nyetableringar av fristående skolor särskilt ska beakta elevers rätt till en likvärdig utbildning och att kommuner ska vara skyldiga att yttra sig över ansökningar om godkännande.

Utbildningsutskottet avstyrkte merparten av regeringens förslag om ett mer likvärdigt skolval, bl.a. när det gäller förslagen om urvalsgrunder och om att huvudmän aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever. Utskottet tillstyrkte dock propositionens förslag om urvalsgrunden i resurs-skolor. Vidare föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen ska

återkomma med ett nytt förslag om ett utvecklat skolval som baseras på rimliga och förutsägbara kriterier, obligatoriskt skolval, bättre information och där bl.a. kötid finns med som möjlig urvalsgrund. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:UbU33, rskr. 2021/22:406).

Av regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 framgår att regeringen den 30 juni 2022 lämnade ett uppdrag till Skolverket att med utgångspunkt i relevanta analyser, slutsatser och förslag i betänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28) föreslå hur ett gemensamt skolvalssystem för förskoleklass, grundskola och grundsärskola administrerat av Skolverket kan organiseras och genomföras med utgångspunkt i de principer för urval som gäller i dag (U2022/02561). Skolverket ska analysera de rättsliga och organisatoriska förutsättningarna för ett sådant system. I uppdraget anges att regeringen parallellt med att Skolverket genomför uppdraget har för avsikt att överväga på vilket sätt urvalsgrunderna bör förändras. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2023. Punkten är inte slutbehandlad (skr. 2022/23:75 s. 338).

Ett gemensamt skolval

I interpellation 2022/23:40 tillfrågades skolministern bl.a. när regeringen väntas lägga fram förslag om ett gemensamt skolval. Vid interpellationsdebatten framförde skolministern att en förutsättning för ett väl fungerande skolvalssystem med hög legitimitet är att det är rättssäkert och förutsägbart. Vidare framfördes att regeringen avser att införa ett tydligt regelverk som baseras på ett gemensamt och obligatoriskt skolval, understött av bättre information till föräldrar och elever om vilka valmöjligheter som finns och att arbetet med att föra frågan framåt pågår inom Regeringskansliet.

Rättvisa i skolvalet

I sitt svar på en skriftlig fråga om vad regeringen avser att göra för att göra skolvalet mer rättvist (fr. 2022/23:193) betonade skolministern vikten av ett skolvalssystem där alla sökande får likartade möjligheter till en viss skolplacering. Vidare framfördes att en förutsättning för ett väl fungerande skolvalssystem med hög legitimitet är att det är rättssäkert och förutsägbart och att regeringen därför vill införa ett tydligt regelverk som baseras på ett gemensamt och obligatoriskt skolval, understött av bättre information till vårdnadshavare och elever om vilka valmöjligheter som finns. Arbetet med frågan pågår inom Regeringskansliet.

Regeringens skrivelse 2022/23:76 Riksrevisionens rapport om Skolverkets statistikuppdrag

I regeringens skrivelse 2022/23:76 redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort i rapporten Skolverkets statistikuppdrag – information, uppföljning och utvärdering (RiR 2022:23). Riksrevisionen har rekommenderat regeringen dels att på en övergripande nivå

regelbundet följa upp att Skolverket uppfyller sitt ansvar som statistikansvarig myndighet, dels att regelbundet följa upp att Skolverket fullföljer sina uppdrag som har tydlig koppling till användning av skolstatistik. Riksrevisionen lämnar även rekommendationer till Skolverket.

Regeringen instämmer i huvudsak i myndighetens iakttagelser och analys. Regeringen håller delvis med Riksrevisionen i sin bedömning att regeringen har varit passiv i sin uppföljning av Skolverkets statistikansvar och anger att den i enlighet med Riksrevisionens rekommendation kommer att mer aktivt följa upp att Skolverket uppfyller detta ansvar. Regeringen avser även att följa upp att Skolverket fullföljer sina uppdrag kopplade till användningen av skolstatistik.

När det gäller regeringens bedömning av Riksrevisionens rekommendation att regeringen ska följa upp att Skolverket fullföljer sina uppdrag kopplade till användningen av skolstatistik anger regeringen bl.a. att den har vidtagit olika åtgärder för att Skolverket ska kunna tillhandahålla skolinformation för såväl offentligt som privat driven förskole- och skolverksamhet. Vidare framgår att regeringen avser att fortsätta arbetet med att säkerställa tillgången till skolinformation och att i enlighet med Riksrevisionens rekommendation regelbundet följa upp att Skolverket fullföljer sina uppdrag kopplade till användningen av skolstatistik.

Utbildningsutskottet planerar att behandla regeringens skrivelse under våren 2023 (bet. 2022/23:UbU:16).

Utbildningsguiden

Utbildningsguiden.skolverket.se är Skolverkets webbplats för information och vägledning inför val av skola och utbildning och som riktar sig till elever, föräldrar, studerande och studie- och yrkesvägledare. På webbplatsen finns information och verktyg för att underlätta val av skola och utbildning, bl.a. en beskrivning av utbildningssystemet och de olika delarna, fakta om skolval och tips och råd om vad elever kan tänka på inför ett val av utbildning och skola. Det finns också tre olika söktjänster för att hitta och jämföra grundskolor, hitta och jämföra gymnasieskolor och program samt hitta utbildningar för vuxna. Vidare finns det en beskrivning av den svenska skolan på engelska och ytterligare sju språk (franska, arabiska, somaliska, persiska, dari, ukrainska och ryska) för den som är ny i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Förutsättningar för skolval

När det gäller förslag om ett förändrat och obligatoriskt skolvalssystem vill utskottet påminna om det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen under våren 2022 och där regeringen uppmanades att återkomma med ett nytt förslag om ett utvecklat skolval. Skolverket har därefter fått i uppdrag att lämna förslag på hur ett gemensamt skolvalssystem för

förskoleklass, grundskola och grundsärskola administrerat av Skolverket kan organiseras och genomföras med utgångspunkt i de principer för urval som gäller i dag. Skolverkets förslag ska redovisas till hösten 2023. Utskottet anser att dessa förslag bör inväntas.

När det gäller information om skolvalet vill utskottet framhålla regleringen i 29 kap. 19 § skollagen som bl.a. innebär att kommuner är skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om de skolor och utbildningar som finns tillgängliga. Utskottet vill även lyfta fram Skolverkets webbplats utbildningsguiden.skolverket.se där det finns information om skolsystemet och skolvalet. Vidare vill utskottet i detta sammanhang påminna om att regeringen har vidtagit olika åtgärder för att Skolverket ska kunna tillhandahålla skolinformation om både offentliga och fristående förskole- och skolverksamheter. Regeringen har även framfört att den avser att fortsätta arbetet med att säkerställa tillgången till skolinformation. Utskottet vill även påminna om att Utredningen om en långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet den 31 maj 2023 ska redovisa den del av uppdraget som avser en ny insamling av uppgifter för skolinformation. Härutöver bör nämnas att regeringen i proposition 2022/23:94 nyligen har lämnat förslag om att de sekretessbrytande bestämmelserna i OSL ska förlängas till den 1 juli 2026. Förslagen syftar till att säkerställa tillgången till skolinformation under den tid som arbetet med att genomföra en långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet pågår. Utbildningsutskottet ska behandla propositionen under våren 2023.

Därmed avstyrks motionerna 2022/23:610 (V) yrkande 6, 2022/23:884 (C) yrkandena 29 och 30, 2022/23:1444 (S), 2022/23:1730 (S) och 2022/23:2128 (S) yrkande 2.

Urval

Av 10 kap. 29 § skollagen framgår att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. Vidare framgår att fristående skolor är skyldiga att vara öppna för alla elever (35 §) men att ett urval får göras om det inte finns plats för alla sökande (36 §). Det är Skolinspektionen som beslutar om vilka urvalsgrunder som är tillåtna och grunderna som skolorna använder får inte vara dolda, dvs. de ska vara transparenta för de som vill söka till skolan. De urvalsgrunder som är godkända är anmälningdatum, syskonförtur, geografisk närhet och vissa verksamhetsmässiga samband.

Utöver detta vill utskottet återigen hänvisa dels till det tillkännagivande där regeringen uppmanats att återkomma med ett nytt förslag om ett utvecklat skolval som baseras på rimliga och förutsägbara kriterier, obligatoriskt skolval, bättre information och där bl.a. kötid finns med som urvalsgrund, dels till Skolverkets uppdrag att föreslå hur ett gemensamt skolvalssystem kan organiseras. Utskottet vill avvakta redovisningen av Skolverkets uppdrag och regeringens efterföljande beredning.

Utskottet avser heller inte att vidta några åtgärder med anledning av förslag om allsidig social sammansättning. Därmed avstyrks 2022/23:610 (V) yrkandena 7–9, 2022/23:1054 (S), 2022/23:2026 (S) yrkande 5 och 2022/23:2128 (S) yrkandena 3 och 9.

Små skolor

När det sedan gäller yrkanden med förslag om att på olika sätt förbättra förutsättningarna för små skolor på landsbygden, bl.a. om införande av ett statligt s.k. bryggstöd för små skolor och om rimliga arbetsvillkor och större flexibilitet, vill utskottet hänvisa till gällande rätt. Av 10 kap. 29 § skollagen framgår att elever ska ha nära till skolan och att kommunerna är skyldiga att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. Kommunerna ska också organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg från bestämmelsen får dock göras om det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på ett sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet. Särskild vikt ska läggas vid elevens ålder. Utskottet anser att gällande rätt är väl avvägd. Utskottet kan även konstatera att det inte finns någon skyldighet i skollagen eller annan lagstiftning för kommuner att finansiera skolgång i skolor utanför landets gränser. Därmed avstyrks motionerna 2022/23:884 (C) yrkandena 36 och 37, 2022/23:934 (SD) yrkande 2, 2022/23:1672 (C) yrkandena 40 och 41, 2022/23:1673 (C) yrkande 141 och 2022/23:2239 (SD).

Fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. etablering av och ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, skolor med konfessionell inriktning och offentlighetsprincipen i fristående skolor.

Jämför reservation 23 (S), 24 (V), 25 (C), 26 (S), 27 (V), 28 (S), 29 (SD), 30 (V) och 31 (S, V, MP).

Motionerna

Etablering av fristående förskolor och skolor m.m.

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 5 lämnas förslag om att kommuner ska ha veto vid ansökningar om friskoleetableringar. Eftersom kommunerna har det lagstadgade samhällsansvaret för skolan och även finansierar friskolorna måste de kunna planera långsiktigt och resurs-effektivt och för att kunna göra det ska de enligt motionärerna ha möjlighet att säga nej till friskoleetableringar. Förslag om att införa kommunal vetorätt vid

friskoleetableringar lämnas även i motion 2022/23:474 av Adrian Magnusson (S) och i motion 2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S).

I yrkande 8 framförs att antalet utlandsägda och börsnoterade grundskolor i Sverige har ökat kraftigt. Motionärerna föreslår därför att det uppdrag som gavs till Totalförsvarets forskningsinstitut under 2022 att kartlägga det utländska ägandet inom skolväsendet och folkbildningen ska följas upp.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 lägger motionärerna fram ett förslag om att regeringen ska utreda införandet av en stopplag för utförsäljning av skolfastigheter. Motionärerna anser att den gemensamma äganderätten behöver förstärkas och skyddas på såväl statlig som regional och kommunal nivå.

I yrkande 19 föreslår motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas. Motionärerna framhåller att behovet av flexibla barnomsorgsformer inte bör kunna utnyttjas för att starta och bedriva lönsam barnomsorgsverksamhet av tveksam kvalitet.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 föreslås en utredning om hur ägar- och ledningsprövningen kan stärkas för att hindra otillbörlig utländsk påverkan på svensk skola och hur Skolinspektionen kan ges möjlighet att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder.

Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1 föreslår motionärerna att vinstuttag i skolan ska förbjudas. Motionärerna framför att de fortsättningsvis vill ha friskolor, valmöjligheter och skolval, men att fokus i svensk skola ska vara på barnens lärande, kunskap och bildning, och inte vinstjakt.

I motion 2022/23:273 av Lawen Redar (S) föreslås att möjligheterna att reglera och förhindra vinstuttaget i svensk skola ska ses över. Även i motion 2022/23:699 av Carina Ödebrink m.fl. (S) föreslås att vinster i skolan ska stoppas. Skolornas drivkraft ska vara att förmedla kunskap, inte att ge privata vinster, anför motionärerna. Förslag om att förbjuda vinstuttag ur svensk skola lämnas även i motion 2022/23:1330 av Jim Svensk Larm m.fl. (S). Samhället behöver återta den demokratiska kontrollen så att elever kan välja skola men skolor aldrig välja elever, menar motionärerna.

I motion 2022/23:1332 av Ida Ekeröth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 1 framförs att svensk skola ska vara jämlik och inte vinstdrivande. Motionärerna framhåller att skattemedel ska gå till barns utbildning i stället för till aktieägarna. Även i motion 2022/23:1442 av Aida Birinxhiku (S) lämnas förslag som syftar till att stoppa vinstjakten i svensk skola. För att skapa en jämlik skola måste vinstintresset bort, menar motionären.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringen återkommer med förslag som innebär att det sätts stopp för

vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Skattemedel ska enligt motionärerna endast kunna användas till den verksamhet de är avsedda för, och det ska inte finnas incitament att bedriva skolverksamhet på annat sätt eller med andra mål än alla elevers lika rätt till kunskap.

I yrkande 2 framhåller motionärerna att enbart ett beslut om vinstförbud inte löser dagens problem. Motionärerna föreslår därför att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationsformer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ ska få bedriva fristående skolor.

Skolor med konfessionell inriktning

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 lämnar motionärerna förslag om att införa ett förbud mot religiösa friskolor. Hänsyn bör dock tas till de internationella åtaganden som Sverige har ingått och nationella minoriteters förutsättningar att bibehålla och utveckla sin kultur, framför motionärerna. Förslag om att förbjuda religiösa friskolor lämnas även i motion 2022/23:377 av Anna Wallentheim (S) och motion 2022/23:1332 av Ida Ekeröth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 2.

I kommittémotion 2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10 framför motionärerna att regeringen borde beakta värdet av att en huvudman som ansöker om tillstånd för att bedriva förskola, skola och fritidshem med konfessionell inriktning även anmäler vilken konfessionell inriktning det avser.

I kommittémotion 2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 framhåller motionärerna att regeringen borde överväga ett förbud mot konfessionell inriktning inom pedagogisk omsorg, bl.a. eftersom insynen i verksamheten är begränsad.

I motion 2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1 föreslås en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna. Vidare föreslår motionären i yrkande 2 att med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och i yrkande 3 ett förbud mot muslimska friskolor.

I motion 2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 framför motionären att regeringen bör överväga att bevara, värna och stödja Sveriges kristna friskolor.

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 framför motionärerna förslag om att utreda hur alla skolor kan bli konfessionsfria. Religiös eller annan ideologisk påverkan bör inte förekomma i skolan, oavsett om det handlar om obligatoriska eller frivilliga inslag i utbildningen, menar motionärerna.

Offentlighetsprincipen i friskolor

I kommittémotion 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6 lämnar motionärerna förslag om att offentlighetsprincipen även ska omfatta friskolor. I dag saknas insyn i friskolorna, trots att de finansieras av skattebetalarna och sysslar med myndighetsutövning. Insynen och transparensen måste därför öka, anför motionärerna. Ett motsvarande förslag framförs i motion 2022/23:676 av Johanna Haraldsson m.fl. (S).

I partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13 anser motionärerna att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att offentlighetsprincipen införs i fristående skolor. Offentlighetsprincipen är central i en demokrati och bör omfatta alla skolor.

I partimotion 2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 9 föreslås att friskolor ska omfattas av offentlighetsprincipen. Motionärerna menar att en av samhällets viktigaste gemensamma institutioner är skolan, och att det finns mycket starka skäl att säkerställa en god insyn i skolornas verksamhet. Den som driver skola måste klara den insyn som offentlighetsprincipen medför, anser motionärerna.

Gällande rätt

Etablering och tillståndsgivning

Grundläggande regler om godkännande av enskilda som huvudmän för skolväsendet finns i 2 kap. 5–7 §§ skollagen. Enskilda (fysiska eller juridiska personer) får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Juridiska personer är organisationer av olika slag, t.ex. de olika förenings- och företagsformer som finns som ekonomisk eller ideell förening, handelsbolag, aktiebolag eller stiftelse. Ett godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § bedöms lämpliga (se nedan). Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. För att godkännande ska lämnas krävs därutöver att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller

gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning (5 §).

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen (5 a §). En sökande ska inte anses som lämplig om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling, eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (5 b §). En enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för en utbildning ska i sin ansökan ange om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Den sökande behöver inte ange vilken konfessionell inriktning (5 c §).

Innan en enskild huvudman startar utbildning inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem ska samråd om den kommande verksamheten ske mellan den enskilde och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola, ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet (6 a §).

Av 2 kap. 2 § skolförordningen framgår att när Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande som enskild huvudman ska den kommun där utbildningen ska bedrivas ges tillfälle att yttra sig. När kommunen yttrar sig bör den bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande.

Vidare framgår av skollagen 26 kap. 3 och 4 §§ att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts fortlöpande uppfyller kraven, och att en kommun har tillsyn över att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ och 25 kap. 10, 10 a och 10 b §§.

Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a § skollagen). Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande om huvudmannen

inte har följt ett föreläggande och ett missförhållande är allvarligt eller om huvudmannen vid etableringskontrollen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd (26 kap. 13 §). Ett godkännande får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 § skollagen).

Godkännande av enskild som huvudman för förskola och pedagogisk omsorg

Kommuner och enskilda kan vara huvudmän för förskolan. Det är kommunen som godkänner en enskild som huvudman för en förskola och som har tillsyn över fristående förskolor enligt 2 kap. 5–7 §§ och 26 kap. 4 § skollagen. Skolinspektionen har tillsyn över den kommunala förskolan och också över hur kommunen uppfyller sitt tillsynsansvar när det gäller fristående förskolor, i enlighet med 26 kap. 3 § skollagen.

I 25 kap. skollagen regleras sådan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem. Enligt 25 kap. 8 § ska en kommun systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska kommunen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Av 10 § framgår att det är den kommun där verksamheten ska bedrivas som efter ansökan godkänner en enskild som huvudman för en sådan pedagogisk omsorg om den enskilde har insikt i och förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, den enskilde i övrigt bedöms lämplig, verksamheten inte innebär påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet, verksamheten är öppen för alla barn och avgifterna inte är oskäligt höga. Vidare ska vid lämplighetsbedömningen av den enskilde viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas (10 a §).

Konfessionella inslag

Utformningen av utbildningen inom skolväsendet regleras i 1 kap. 5–7 d §§ skollagen. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Vidare ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (5 §).

Utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell (6 §). Däremot ska undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem vara icke-konfessionell (7 §). Om huvudmannen för en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning (7 a §).

I en utbildning med konfessionell inriktning får undantag från det som anges i 5 § om att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enbart göras för konfessionella inslag. Deltagandet i konfessionella inslag ska alltid vara frivilligt och huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Vidare ska ett konfessionellt inslag avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag (7 b §).

Vid fristående förskolor med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma i begränsad omfattning och vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnens vårdnadshavare om. Vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven. I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska informationen lämnas till eleven och elevens vårdnadshavare (7 c §). Informationen ska innehålla uppgifter om

1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma
2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket
3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket (7 d §).

Bakgrund och pågående arbete

Förslag om kommuners skyldighet att yttra sig vid nyetablering av fristående skolor

I proposition 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval föreslogs dels ändringar i skollagen om urvalsgrunder för förskoleklass, grundskola och grundsärskola för ett mer rättvist skolval, dels förtydliganden av bestämmelserna om villkor för nyetablering av fristående skolor. När det särskilt gäller det senare föreslogs i propositionen bl.a. att Skolinspektionen vid prövning av ansökningar om nyetableringar av fristående skolor särskilt ska beakta elevers rätt till en likvärdig utbildning och att kommuner ska vara skyldiga att yttra sig över ansökningar om godkännande.

Som även återgivits ovan avstyrkte utbildningsutskottet merparten av propositionen (bet. 2021/22:UbU33, rskr. 2021/22:406).

Riksrevisionens rapport om skolpengen

Riksrevisionen har i rapporten Skolpengen – effektivitet och konsekvenser (RiR 2022:17) granskat om regelverket för skolpeng till fristående skolor bidrar till en likvärdig utbildning för eleverna. Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att regelverket i vissa avseenden motverkar en likvärdig skola och därför behöver förändras. När det gäller regelverket om påtagliga negativa följder vid godkännande av fristående skolor gjorde Riksrevisionen följande bedömning. Den reglering som innebär att en ansökan från en enskild om att bli huvudman för en skola inte får bifallas om utbildningen innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den kommunala skolan fungerar inte ändamålsenligt. Enligt Riksrevisionen ställer regelverket hårda krav på kommunerna att konkret påvisa att negativa följder kommer att uppstå. Det kan även vara svårt för Skolinspektionen att få ett tillräckligt konkret underlag för att fatta välgrundade beslut, så som regelverket och tillämpningen när det gäller påtagliga negativa följder på lång sikt ser ut i dag. Riksrevisionen rekommenderade regeringen att se över regelverket för påtagliga negativa följder så att det blir tydligt vad som avses.

I skrivelse 2022/23:44 framhåller regeringen att den i huvudsak delar Riksrevisionens övergripande slutsats när det gäller bedömningen av påtagliga negativa följder och att regeringen avser att utreda frågan.

Skrivelsen bereddes i utbildningsutskottet under våren 2023 (bet. 2022/23:UbU12, rskr. 2022/23:149).

Vetorätt för kommuner vid nyetablering och utökning av friskolor

I en skriftlig fråga om vetorätt för kommuner vid nyetablering och utökning av friskolor efterfrågades om skolministern avser att presentera ett förslag som gör det möjligt för kommuner att säga nej till nyetableringar och utökningar av befintliga friskolor, t.ex. där det saknas långsiktigt elevunderlag eller etableringen riskerar leda till ökad skolsegregation. I sitt svar på frågan framförde skolministern – i likhet med vad som framfördes i regeringens skrivelse 2022/23:44 Riksrevisionens rapport om skolpengen – att regeringens avsikt är att låta utreda regelverket för påtagliga negativa följder så att det blir tydligt. Bakgrunden är att Riksrevisionen i sin granskning funnit att det är svårt för kommunerna att konkret påvisa påtagliga negativa följder av friskole-etableringar på lång sikt och att det därför kan vara svårt för Skolinspektionen att få ett tillräckligt konkret underlag för att fatta välgrundade beslut (fr. 2022/23:254).

En skola utan vinstintresse

Den 3 juli 2022 tillsatte regeringen utredningen En skola utan vinstintresse (U 2022:08, dir. 2022:102). Enligt direktivet ska utredaren lämna förslag på en reglering som säkerställer att de skattemedel som avsätts för skolan används till det medlen är avsedda för, dvs. att finansiera driften av dessa verksamheter. Förslagen ska syfta till att öka kvaliteten och likvärdigheten i skolväsendet.

Utredaren ska bl.a. föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning från enskilda huvudmän kan införas, överväga om ett förbud mot vinstutdelning även bör omfatta enskilda huvudmän för förskola, särskilt överväga hur det kan säkerställas att förbudet inte kringgås, föreslå övergångslösningar som ger befintliga aktörer förutsättningar att ställa om sin verksamhet med hänsyn till förbudet, och ta ställning till om det är lämpligt att knyta ett vinstutdelningsförbud till att den enskilde huvudmannen ska vara en idéburen organisation med allmännyttigt syfte där värdeöverföringar inte får förekomma, eller om någon annan lösning är lämpligare.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2024.

Skriftlig fråga om vinstutdelning i den nya friskolelagen

I ett svar på en skriftlig fråga om vinstutdelning i den nya friskolelagen framförde skolministern i november 2022 bl.a. att regeringen avser att ge tilläggsdirektiv till utredningen En skola utan vinstintresse (U 2022:08) för att se till att vinstutdelning inte får ske de första åren efter att en skola startats eller bytt ägare (fr. 2022/23:35).

Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning

Under våren 2022 behandlade utbildningsutskottet regeringens proposition 2021/22:157 Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning. Utskottet tillstyrkte propositionen och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prop. 2021/22:157, bet. 2021/22:UbU29, rskr. 2021/22:397).

Propositionen innehöll förslag som syftar till att öka kontrollen av konfessionella inslag i skolväsendet. Lagändringarna, som trädde i kraft den 2 januari 2023, innebär bl.a. att en informationsskyldighet införts för huvudmän till vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag och att konfessionella inslag som huvudregel ska vara skilda från övriga aktiviteter inom utbildningen, i syfte att eleverna ska ha reella möjligheter att välja om de vill delta i sådana inslag eller inte. Vidare ska enskilda som ansöker om att bli godkända som huvudmän uppge i sin ansökan om de avser att bedriva verksamheten med en konfessionell inriktning. Även enskilda som redan är godkända som huvudmän och som bedriver verksamhet med konfessionell inriktning behöver anmäla det till tillsynsmyndigheten. Vidare föreslogs en skärpt ägar- och ledningsprövning, vilken bl.a. innebär att lämplighetsprövningen av enskilda som ansöker om att bli huvudmän inom skolväsendet utökas med demokrativillkor och att Skolinspektionen och kommunerna vid ägar- och ledningsprövningen ges rätt att begära ut fler uppgifter från belastningsregistret.

När det särskilt gäller förslaget i propositionen om att huvudmännen, både vid ansökan om nya tillstånd och redan godkända huvudmän, ska uppge om verksamheten ska bedrivas med en konfessionell inriktning gjorde regeringen bedömningen att det inte är nödvändigt att huvudmännen ska uppge vilken

trosuppfattning en konfessionell inriktning avser. Regeringen bedömde att den föreslagna regleringen inte riskerar att utgöra en otillåten registrering av enskilda religion. En grundprincip i det svenska skolväsendet är att fristående förskolor och skolor ska vara öppna för alla barn och ungdomar. För fristående förskolor får dock en kommun där den fristående förskolan är belägen medge undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär (8 kap. 18 § skollagen). Utbildningen i fristående skolor får efter beslut av Skolinspektionen begränsas bl.a. till att avse elever som är i behov av särskilt stöd. Den får däremot inte begränsas till att avse elever med en viss tro. Det innebär att en elev som söker sig till en fristående skola med en konfessionell inriktning kan vara såväl icke-troende som ha en trosuppfattning enligt en annan religion än vad den aktuella skolan har. Vidare anförde regeringen att Integritets- och skyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen) i december 2016 i ett svar på förfrågan från Skolverket angett att enbart en uppgift om att en fysisk person går på en skola som har konfessionell inriktning inte ensamt torde avslöja den fysiska personens religiösa eller filosofiska övertygelse. Däremot skulle den uppgiften tillsammans med andra uppgifter om den fysiska personen kunna avslöja dennes religiösa eller filosofiska övertygelse och därmed utgöra känsliga personuppgifter (Datainspektionen dnr 316-2016).

Skärpt tillsyn av skolor med konfessionell inriktning

I regleringsbrevet för 2023 (U2022/03271) gav regeringen Skolinspektionen i uppdrag att förstärka sin tillsyn av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där myndigheten bedömer att det finns en riskbild för extremism och islamism eller att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket. I uppdraget ingår även att redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Skolinspektionen ska sträva efter att tillsynen i hög grad sker genom oanmälda besök. Redovisningen ska även innehålla erfarenheter och slutsatser från myndighetens tillsyn över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar för enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget ska redovisas årligen, senast den 25 november, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

En långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet

Som även återgetts ovan har en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till två alternativa lösningar för att långsiktigt säkerställa myndigheters, kommuners och andra aktörers tillgång till skolinformation (dir. 2021:89). Syftet är bl.a. att myndigheter och kommuner ska kunna utföra sina författningsreglerade uppgifter och att föräldrar och elever ska ha en god tillgång till information inför skolval. Enligt uppdraget ska förslagen utformas så att förtroendet för statistiksekretessen, och därmed för den officiella statistiken, inte riskeras. Vidare ska skyddet för elevers, föräldrars och skolpersonals personliga integritet säkerställas. Enligt uppdraget ska lösningarna

inte heller medföra en omotiverad ökning av huvudmäns och skolors administrativa börda. Enligt uppdraget ska utredaren bl.a.

- identifiera och analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor för att lösa tillgången till skolinformation
- identifiera och analysera för- och nackdelar med att Skolverket för att lösa tillgången till skolinformation samlar in uppgifter från huvudmän, myndigheter och eventuellt andra uppgiftslämnare inom ramen för en insamling utanför den särskilda verksamheten för att framställa statistik som avses i 24 kap. 8 § OSL
- lämna nödvändiga författningsförslag för de olika alternativen.

Enligt ett tilläggsdirektiv (dir. 2022:10) har utredaren även i uppdrag att identifiera och analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen hos enskilda juridiska personer som är huvudmän för fristående förskolor eller fritidshem, som enligt 23 kap. skollagen anordnar kommunal vuxenutbildning på entreprenad eller som enligt 24 kap. skollagen bedriver utbildning vid folkhögskola som motsvarar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Regeringen har i mars 2023 lämnat ytterligare direktiv till utredningen, enligt vilka uppdraget även ska utreda en s.k. insynsprincip. Utredaren ska utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas, dels för fristående skolor, förskolor och fritidshem, dels för sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser kommunal vuxenutbildning på entreprenad, och lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2023:23, dir. 2023:34).

Utredningstiden har förlängts. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 29 mars 2024. Dock ska uppdraget om en ny insamling av uppgifter för skolinformation, utanför den särskilda verksamheten för att framställa statistik som avses i 24 kap. 8 § OSL, fortfarande redovisas senast den 31 maj 2023.

Interpellation om skolinformation

I en interpellation tillfrågades skolministern hur regeringen avser att lösa tillgången till skolinformation när den tillfälliga lagen går ut den 1 juli 2023 och om regeringen avser att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor (ip. 2022/23:184).

Vid interpellationsdebatten framförde skolministern att en långsiktig lösning för att säkerställa tillgången till skolinformation inte kommer att kunna genomföras till sommaren. Vidare framförde skolministern att regeringen avser att kraftigt minska utrymmet för aktörer med kvalitetsbrister i sin verksamhet, där en bättre öppenhet och transparens i de fristående skolorna bidrar till att identifiera missförhållanden. Regeringens uppfattning är dock att offentlighetsprincipen lämpar sig dåligt för mindre fristående skolor. Vidare framfördes att regeringen avser att ge Skolinformationsutredningen i uppdrag att klargöra hur en insynsprincip kan införas i fristående skolor. Utredningen

får visa hur ett förslag om att införa en insynsprincip förhåller sig till offentlighetsprincipen när hänsyn har tagits till de mindre enskilda huvudmännens förutsättningar.

Uppdrag att genomföra en studie om utländskt ägande och investeringar inom utbildningsväsendet

I augusti 2022 gav regeringen Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att genomföra en studie dels om utländskt ägande och investeringar inom utbildningsväsendet, dvs. barn- och ungdomsutbildning, kommunal vuxenutbildning (komvux), yrkeshögskola och högskoleutbildning, dels om utländska investeringar inom folkbildningen (U2022/02771). Syftet med uppdraget är att belysa risker samt att bidra till ökad kunskap och en bättre bild av utländskt direkt och indirekt ägande inom det svenska utbildningsväsendet och utländska investeringar inom folkbildningen. Även risker förenade med donationer eller samarbeten inom utbildningsområdet ska belysas. Denna kunskap är en förutsättning för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet och samhällets funktionalitet inte påverkas eller utnyttjas av utländska stater och aktörer med intressen i strid med demokratiska värderingar, principen om människors lika värde, grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer.

Myndigheten ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet med uppdraget och ska senast den 28 april 2023 lämna en redovisning av uppdraget.

Utskottets ställningstagande

Etablering av fristående förskolor och skolor m.m.

Utskottet vill när det gäller frågan om kommunalt inflytande vid etablering av fristående skolor framhålla att Skolinspektionen har i uppdrag att bedöma en ansökan om godkännande som enskild huvudman utifrån kraven i skollagen samt övriga lagar och regler för den aktuella utbildningen. Av gällande regelverk framgår även att samråd ska ske mellan en enskild huvudman som avser att starta en utbildning och den kommun där utbildningen ska bedrivas. Vidare ska kommunen få tillfälle att yttra sig under Skolinspektionens handläggning av ärenden om godkännande som enskild huvudman. Utskottet vill i detta sammanhang uppmärksamma att regeringen i skrivelse 2022/23:44 Riksrevisionens granskningsrapport Skolpengen – effektivitet och konsekvenser nyligen har aviserat att den reglering ska ses över som innebär att en ansökan från en enskild om att bli huvudman för en skola inte får bifallas om utbildningen innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Utskottet ställer sig positivt till en sådan översyn.

Under våren 2022 beslutade riksdagen om skärpt ägar- och ledningsprövning av enskilda som ansöker om att bli huvudmän inom skolväsendet.

De lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 2023 innebär bl.a. att lämplighetsprövningen utökas med ett demokrativillkor och att Skolinspektionen och kommunerna vid ägar- och ledningsprövningen ges rätt att begära ut fler uppgifter från belastningsregistret.

Utskottet vill även påminna om att Totalförsvarets forskningsinstitut under våren 2023 kommer att redovisa ett regeringsuppdrag om utländskt ägande och investeringar inom utbildningsväsendet och folkbildningen. Utskottet anser att redovisningen av uppdraget bör inväntas. Därmed anser utskottet att motionerna 2022/23:474 (S), 2022/23:884 (C) yrkande 20, 2022/23:1432 (S) och 2022/23:2128 (S) yrkandena 5 och 8 ska avstyrkas.

Utskottet vill avslutningsvis hänvisa till den pågående utredningen om ansvaret för skolans huvudmannaskap och menar att utredningens arbete inte bör föregripas. Utskottet ser därmed inga skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av förslag om utförsäljning av skolfastigheter eller om att avskaffa möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform. Därmed avstyrks motion 2022/23:610 (V) yrkandena 12 och 19.

Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor

Utskottet noterar ett flertal yrkanden med förslag om att förbjuda vinstutdelning från enskilda skolhuvudmän. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till att utredningen om en skola utan vinstintresse har i uppdrag att lämna förslag om hur ett förbud skulle kunna införas. Regeringen har också aviserat att den avser att ge utredningen ett tilläggsdirektiv med innebörden att vinstutdelning inte ska få ske under de första åren efter att en skola har startats eller bytt ägare. Utredningen ska därefter redovisa sitt uppdrag i februari 2024. Utskottet vill inte föregripa utredningens arbete. Därmed avstyrks motionerna 2022/23:273 (S), 2022/23:610 (V) yrkandena 1 och 2, 2022/23:699 (S), 2022/23:1330 (S), 2022/23:1332 (S) yrkande 1, 2022/23:1442 (S) och 2022/23:2128 (S) yrkande 1.

Skolor med konfessionell inriktning

När det gäller yrkanden om fristående skolor med konfessionell inriktning vill utskottet inledningsvis framhålla att undervisningen i alla skolor och förskolor ska vara icke-konfessionell, vilket innebär att det i undervisningen inte får förekomma inslag av utövande bekännelsekaraktär. Som tidigare har nämnts behandlade riksdagen under våren 2022 förslag om tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning. Lagändringarna, som trädde i kraft i januari 2023, innebär bl.a. att enskilda som ska bedriva verksamhet med en konfessionell inriktning nu ska uppge detta till Skolinspektionen – dock inte vilken trosuppfattning inriktningen avser. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att den föreslagna regleringen inte riskerar att utgöra en otillåten registrering av enskilds religion.

Vidare har det införts ett s.k. demokrativillkor, som innebär att en huvudman inte ska anses vara lämplig om det finns en risk för att barn eller

elever i huvudmannens verksamhet kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket. Vidare har det införts en skyldighet för huvudmän att informera vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag. Dessa inslag ska som huvudregel vara skilda från övriga aktiviteter inom utbildningen. Syftet är att eleverna ska kunna välja om de vill delta i sådana inslag eller inte.

Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram att regeringen i regleringsbrevet för 2023 gett Skolinspektionen i uppdrag att förstärka sin tillsyn av skolor med konfessionell inriktning, skolor där myndigheten bedömer att det finns en riskbild för extremism och islamism eller att elever utsätts för påverkan som motarbetar grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

Mot bakgrund av de nyligen införda lagändringarna avser utskottet att inte föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna. Därmed avstyrks 2022/23:377 (S), 2022/23:610 (V) yrkande 10, 2022/23:911 (SD) yrkande 10, 2022/23:1023 (SD) yrkande 9, 2022/23:1136 (SD) yrkandena 1–3, 2022/23:1332 (S) yrkande 2, 2022/23:2128 (S) yrkande 7 och 2022/23:2271 (SD) yrkande 3.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

När det sedan gäller yrkanden med förslag om att offentlighetsprincipen ska gälla fristående skolhuvudmän vill utskottet hänvisa till att den nu pågående skolinformationsutredningen har i uppdrag att analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen i fristående skolor för att lösa tillgången till skolinformation. Utskottet vill även påminna om att regeringen under mars 2023 i tilläggsdirektiv har gett utredningen i uppdrag att också utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas. Uppdraget ska redovisas i mars 2024. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas.

Därmed avstyrks motionerna 2022/23:181 (MP) yrkande 9, 2022/23:610 (V) yrkande 13, 2022/23:676 (S) och 2022/23:2128 (S) yrkande 6.

Tillsyn m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillstånd och tillsyn.

Jämför reservation 32 (SD) och 33 (C) samt det särskilda yttrandet (C).

Motionerna

Tillstånd och tillsyn

I motion 2022/23:2024 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem samt pedagogisk omsorg. Motionärerna menar att tillsynen skulle kunna göras på ett mer enhetligt och systematiskt sätt om Skolinspektionen hade det samlade ansvaret för såväl kommunala som fristående verksamheter.

I kommittémotion 2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 föreslår motionärerna att Barn- och elevombudet ska avskaffas. Motionärerna menar att det är orimligt att Barn- och elevombudet i ärenden har tagit ställning och gjort andra bedömningar än Skolinspektionen. Skolinspektionen har en viktig roll och ska ges möjlighet att agera enhetligt.

I yrkande 9 föreslås att regeringen ska överväga att låta Skolinspektionen handha godkännande och tillsyn av fritidshem med konfessionell inriktning. Motionärerna anser att det är orimligt och rättsosäkert att ansvaret för godkännande och tillsyn av fritidshem med konfessionell inriktning åligger kommunala tjänstemän och politiker och vill att detta ansvar omedelbart flyttas till Skolinspektionen.

Enligt kommittémotion 2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 borde regeringen i sitt fortsatta arbete överväga att flytta tillsynsansvaret för förskolor med konfessionell inriktning till Skolinspektionen. Anledningen är enligt motionärerna att det på ett flertal förskolor har avslöjats avsteg från formuleringar i förskolans styrdokument om att alla förskolor ska präglas av demokratiska och jämställda värderingar.

I motion 2022/23:431 av Lars Johnsson (M) föreslås att man bör överväga möjligheten att överföra tillsynen av de fristående förskolorna till Skolinspektionen. Systemet med att olika huvudmän utövar tillsyn för landets förskolor riskerar likvärdigheten i tillsynen, menar motionären.

I motion 2022/23:2007 av Johanna Rantsi (M) yrkande 1 finns förslag om en översyn av möjligheten att överföra tillsynen av förskolor och pedagogisk omsorg från kommuner till Skolinspektionen för en likvärdig kvalitetskontroll. Alla förskolor bör få en likvärdig kvalitetskontroll för samma möjlighet att utvecklas och höja kvaliteten.

I yrkande 2 föreslås att möjligheten för Skolverket att ta över ansvaret för tillståndsgivning för fristående förskolor och pedagogisk omsorg ska ses över.

Ägarprövning bör ske av myndigheten och inte kommunen, menar motionären.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 17 föreslår motionärerna att även fristående förskolor ska inspekteras av Skolinspektionen. Myndigheten bör enligt motionärerna ta över kvalitetsgranskningen och tillsynen över de fristående förskolorna.

Övriga frågor om Skolinspektionens tillsynsverksamhet

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 6 föreslås att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som har problem med trygghet och studiero ska förbättras. I yrkande 19 lämnas förslag om att stärka arbetet med att säkerställa seriösa aktörer inom skolan och möjligheterna för Skolinspektionen att stoppa, liksom kommunernas möjlighet att dra tillbaka, skolpengen om det förekommer brottslighet. Skolor som inte uppfyller uppställda kvalitetskrav och regelverk ska kunna stängas snabbare än i dag, menar motionärerna. I yrkande 21 föreslås att skolor med låga kunskapsresultat ska vara tvungna att ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen. Enligt förslaget bör skolor som inte samarbetar åläggas att ta emot externt stöd och att genomföra åtgärder. I särskilt allvarliga fall bör Skolinspektionen under en övergångsperiod kunna ta över skolans ledning eller lägga ned den.

Gällande rätt

Skolinspektionens tillsynsansvar

Uppgifter

I 26 kap. skollagen finns det bl.a. bestämmelser om tillsyn, ingripande vid tillsyn och statlig kvalitetsgranskning. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen).

Av Skolinspektionens instruktion framgår att myndigheten har i uppgift att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor. Vidare sägs att myndigheten även har andra uppgifter som följer av förordningen eller av andra föreskrifter eller särskilda beslut (1 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

Inspektion

Ett av Skolinspektionens uppdrag är att genomföra tillsyn. Tillsyn består av olika former av inspektion och Skolinspektionen väljer den form av inspektion som bäst motiveras utifrån vilka risker myndigheten ser i huvudmäns och skolors verksamhet samt vilka signaler den får. De inspektionsformer som Skolinspektionen arbetar med är regelbunden tillsyn, riktad tillsyn, tillsyn utifrån individärenden, tematisk tillsyn och etableringskontroll.

Enligt 26 kap. 3 § skollagen har Skolinspektionen bl.a. tillsyn över skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet och att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ om ägar- och ledningsprövningen. Tillsyn över förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt utförs av kommunerna (26 kap. 4 §).

Ingripanden vid tillsyn

Den grundläggande sanktion som Skolinspektionen har till sitt förfogande är föreläggande (26 kap. 10 § skollagen). Skolinspektionen kan återkalla bl.a. ett godkännande som en enskild huvudman fått för att bedriva en utbildning om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 § skollagen). Skolinspektionen kan också med stöd av samma bestämmelse återkalla godkännandet om ett föreläggande inte har följts och den enskilde vid en etableringskontroll enligt 26 kap. 9 a § skollagen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd med den kommun där utbildningen ska bedrivas (se 2 kap. 6 a § skollagen). Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet eller för pedagogisk omsorg får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 § skollagen). Vidare får en tillsynsmyndighet inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 15 §).

Verksamhetsförbud, återkallelse och statliga åtgärder för rättelse

När det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region får Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att driva verksamheten vidare, om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och missförhållandet är allvarligt. Inom två år från ett beslut om föreläggande som gäller ett allvarligt missförhållande får Skolinspektionen besluta om ett verksamhetsförbud trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Ett beslut om verksamhetsförbud gäller tills vidare. Skolinspektionen

ska upphäva beslutet om huvudmannen begär det och något allvarligt missförhållande som kan ligga till grund för ett verksamhetsförbud inte finns om verksamheten återupptas (26 kap. 16 a–d §§).

När det gäller verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region får Skolinspektionen besluta att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse om kommunen eller regionen inte har följt ett föreläggande enligt 10 § och missförhållandet är allvarligt. Inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande får åtgärder även vidtas trots att föreläggandet har följts, om det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och om huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten (26 kap. 17 § skollagen).

I 26 kap. 18 § skollagen finns det en bestämmelse om tillfälligt verksamhetsförbud. Det innebär att om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller ett beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare. Beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.

Vidare kan tillsynsmyndigheten när det gäller fristående huvudmän återkalla ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 §).

Barn- och elevombudet

Av 12 § förordningen (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion framgår att det inom myndigheten ska finnas ett ombud för barn och elever som benämns Barn- och elevombudet. Inom myndigheten ska det även finnas ett kansli för Barn- och elevombudet som ansvarar för kansligöromål och föredragning av ärenden och därmed sammanhängande uppgifter i den omfattning som behövs. Av 13 § framgår att Barn- och elevombudet ska

1. utföra de uppgifter som enligt 6 kap. skollagen ska ombesörjas av myndigheten när det gäller att tillvarata barns och elevers enskilda rätt
2. ta initiativ till eller medverka i utbildnings- och informationsverksamhet som rör 6 kap. skollagen samt genom rådgivning och upplysning förklara hur bestämmelserna förhåller sig till diskrimineringslagen (2008:567)
3. upprätthålla kontakter med Diskrimineringsombudsmannen, kommuner, andra myndigheter, elevorganisationer och andra organisationer vars verksamheter rör kränkande behandling.

Bakgrund och pågående arbete

Utökad åtagande när det gäller kommunernas tillsyn

I budgetpropositionen för 2023 framgår att kommunerna i och med riksdagens beslut om propositionen Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning (prop. 2021/22:157, bet. 2021/22:UbU29, rskr. 2021/22:397) fr.o.m. den 2 januari 2023 åläggs nya uppgifter i egenskap av godkännande- och tillsynsmyndighet när det gäller fristående förskolor och vissa fristående fritidshem med konfessionell inriktning. Medel för ett utökad åtagande för kommunerna finns beräknade fr.o.m. 2024 i den av riksdagen beslutade budgeten för 2022. Eftersom det utökade åtagandet för kommunerna träder i kraft den 2 januari 2023 tillfördes medel redan fr.o.m. 2023. För att korrigera det tidigare beslutet överfördes i budgetpropositionen för 2023 7 000 000 kronor från anslaget 1:1 *Statens skolverk* till anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 67 och 69).

Ökad likvärdighet för skolhuvudmän

Som nämnts ovan behandlade riksdagen under våren 2022 proposition 2021/22:161 Ökad likvärdighet för skolhuvudmän. I propositionen föreslogs bl.a. ändringar om ett tydligare, mer transparent och rättssäkert system för kommuners beslut om bidrag till enskilda huvudmän inom skolväsendet.

Utbildningsutskottet föreslog att riksdagen skulle avstyrka propositionen, bl.a. med hänvisning till att ändrade regler om fördelningen av resurser till skolorna riskerar att skapa ett otydligare system och öka skillnaderna i villkor mellan kommunala och fristående skolor. Utskottet föreslog även två tillkännagivanden till regeringen, bl.a. ett om att regeringen ska utreda vissa frågor om skolpengen, inom vilka områden skolpengen används utöver skolverksamhet och på vilka grunder skolpengen ska kunna dras tillbaka om det förekommer brottslighet i huvudmannens verksamhet. Riksdagen beslutade i enlighet med utbildningsutskottets förslag (bet. 2021/22:UbU32, rskr. 2021/22:362).

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anges att regeringen med anledning av tillkännagivandet avser att under 2023 ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan (skr. 2022/23:75 s. 337).

Skolinspektionens uppdrag

Skärpt tillsyn av skolor med konfessionell inriktning

Som även framgår ovan gav regeringen Skolinspektionen i regleringsbrevet för 2023 (U2022/03271) i uppdrag att förstärka sin tillsyn av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där myndigheten bedömer att det finns en riskbild för extremism och islamism eller att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller

det demokratiska styrelseskicket. I uppdraget ingår även att redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Skolinspektionen ska sträva efter att tillsynen i hög grad sker genom oanmälda besök. Redovisningen ska även innehålla erfarenheter och slutsatser från myndighetens tillsyn över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar för enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget ska redovisas årligen, senast den 25 november, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Uppföljning av ärenden

Skolinspektionen har även i uppdrag att prioritera och utveckla arbetet med att följa upp tillsynsärenden så att myndigheten säkerställer att brister har åtgärdats (Regleringsbrev för Statens skolinspektion 2023, U2022/03629 m.fl.). Myndigheten ska senast den 16 oktober 2023 slutredovisa till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) hur arbetet genomförts och vilka resultat som nåtts.

Utskottets ställningstagande

Tillstånd och tillsyn m.m.

I dag är tillsynsansvaret för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg delat mellan Skolinspektionen och kommunerna. Givet hur olika förutsättningarna och ambitionerna ser ut i olika kommuner är det inte rimligt att ansvaret ska ligga på kommunerna. Tillsynen skulle kunna göras på ett mer enhetligt och systematiskt sätt ifall det låg samlat hos Skolinspektionen att ha ansvar för såväl kommunala som fristående verksamheter. På det sättet blir det samma myndighet som är ansvarig och som besitter kunskaper och verktyg för detta, vilket gör det mer kostnadseffektivt och rättssäkert. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem samt pedagogisk omsorg. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta. Utskottet tillstyrker därmed motion 2022/23:2024 (S).

När det sedan gäller övriga yrkanden om tillsyn, bl.a. att Skolinspektionen i stället för kommunerna ska handha godkännande och tillsyn av förskolor och fritidshem med konfessionell inriktning, vill utskottet återigen påminna om att Skolinspektionen har fått i uppdrag att förstärka sin tillsyn av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det finns en riskbild för extremism och islamism. I uppdraget ingår att årligen redovisa erfarenheter dels från denna tillsyn och granskning, dels från myndighetens tillsyn över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar för enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:431 (M), 2022/23:884 (C) yrkande 17, 2022/23:911 (SD) yrkande 9, 2022/23:1023 (SD) yrkande 12 och 2022/23:2007 (M) yrkandena 1 och 2. Utskottet avser inte heller vidta åtgärder

med anledning av förslaget i motion 2022/23:911 (SD) yrkande 7 om att avskaffa Barn- och elevombudet.

Övriga frågor om Skolinspektionens tillsynsverksamhet

När det gäller övriga frågor som på olika sätt berör tillsyn av fristående verksamheter inom förskola och skola eller att myndigheten ska rikta sin tillsyn på vissa områden vill utskottet framhålla att Skolinspektionens uppdrag är att genom inspektion och tillståndsprövning se till att skolhuvudmän, dvs. kommunen eller den som driver en fristående skola, sköter sina verksamheter enligt lagar och förordningar. Skolinspektionen ställer således krav på att skolhuvudmännen följer skollagens krav och att de utvecklar sina verksamheter och genomför förbättringar. I tillsynen ingår också att fatta beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid en granskning.

Utskottet vill i detta sammanhang även påminna om de ökade möjligheter att bl.a. stänga skolor och återkalla tillstånd för fristående skolor som gäller sedan den 1 juli 2022. Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inga skäl att föreslå några ändringar i den gällande ordningen för Skolinspektionens uppdrag och avstyrker därmed motion 2022/23:884 (C) yrkandena 6, 19 och 21.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om it i skolan.
Jämför reservation 34 (SD), 35 (C) och 36 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 lämnas förslag om att regeringen borde beakta en optimal datoranvändning vid digitalisering i skolan. Om skolor väljer att använda sig av digitala läromedel är det viktigt att de godkänns och erbjuds genom ett nationellt läromedelsråd, att skolans resurser inom it utökas samt att ett system baserat på väl beprövade och fungerande metoder införs, framför motionärerna.

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 föreslås att Skolverket ska få i uppdrag att verka för att porrfilter införs i datorerna på landets samtliga förskolor och grundskolor. Allt fler barn och unga utsätts för olika typer av trakasserier på internet och här är det enligt motionärerna viktigt att såväl skolan som andra samhällsfunktioner verkar för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40.

I samma motion yrkande 26 föreslås att Skolverket ska få i uppdrag att undersöka om kontinuerliga och digitala kunskapsmätningar kan bidra till mindre arbetskrävande och bättre kunskapsuppföljningar för lärarna. Motionärerna ser det som en naturlig del av digitaliseringen av skolan och förenklingen av administrationen ute på skolorna.

I yrkande 35 lämnas förslag om att det på nationell nivå bör tas fram standarder för skolans digitala arkitektur och att sekretessbestämmelserna bör ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola. Genom att ta fram nationella standarder kan man enligt motionärerna underlätta för andra huvudmän att införa enkla digitala administrationssystem och förbättra utväxlingen av information inom skolan, få bättre statistik och minska lärares administrativa börda.

I yrkande 39 föreslås att regeringen aktivt ska verka för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö. Skolan har också ett ansvar för elevernas trygghet även i den digitala skolmiljön, framhåller motionärerna.

I yrkande 41 föreslår motionärerna att regeringen ska överväga om Skolverket kan ges i uppdrag att ta fram studiematerial för lärare i sin vägledning av elever online.

I kommittémotion 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 14 handlar om att öka kunskapen om hur digitala hjälpmedel kan stärka skola och utbildning.

I motion 2022/23:708 av Helena Gellerman (L) lämnas förslag om att införa en nationell digital plattform för gymnasieskolan där de bästa pedagogerna går igenom olika moment i gymnasieskolans läroplan och detta skulle enligt motionären skapa ökad flexibilitet, frigöra tid och underlätta för landets lärare att individualisera undervisningen och skapa utmaningar för varje elev.

Gällande rätt

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Enligt 1 kap. 5 § ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår av bestämmelsen att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

I 3 kap. skollagen finns bestämmelser om överlämning av uppgifter vid övergång mellan och inom skolformer. I 12 j § sägs att när en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan övergår från skolformen till en annan av de angivna skolformerna ska den skolenhet som eleven lämnar till den mottagande skolenheten överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs

för att underlätta övergången för eleven. Detsamma gäller om eleven byter skolenhet inom skolformen.

Bakgrund och pågående arbete

Skolverket

Enligt förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk har myndigheten i uppdrag att ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) inom ramen för sitt verksamhetsområde när det gäller de statliga insatserna för att ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, vilket innefattar att vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter (18 §).

En nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet

Skolverket fick i regleringsbrevet för budgetåret 2022 i uppdrag att föreslå en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet för 2023–2027 (U2022/03031). I december 2022 överlämnade Skolverket förslag till en ny digitaliseringsstrategi till regeringen.

Den första nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet beslutades av regeringen i oktober 2017 och gällde t.o.m. 2022. Syftet med den föreslagna nationella digitaliseringsstrategin är att peka ut en gemensam riktning för det fortsatta arbetet under åren 2023–2027 för att på så sätt öka likvärdigheten i förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Strategin syftar även till att alla barn och elever ska få den digitala kompetens de behöver som samhällsmedborgare och i arbetslivet.

Strategins två övergripande mål fokuserar på barns och elevers digitala kompetens och på användningen av digitaliseringens möjligheter i undervisning och lärande. Det första målet handlar om att barn och elever ska få utveckla sin digitala kompetens för att rustas för framtiden och kunna leva och verka i ett demokratiskt samhälle. Målet handlar om att utveckla digital kompetens för att kunna fortsätta att lära livet ut, ha förmågan att använda digitala verktyg och läromedel och att utveckla ett intresse för digital teknik. Utvecklingen av digital kompetens behöver ske med hänsyn till barns och elevers ålder och behov.

Det andra målet handlar om att skolan ska dra nytta av digitaliseringens möjligheter för att öka undervisningens kvalitet och ge alla barn och elever goda förutsättningar att nå målen i skolan. Förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal ska använda digitala verktyg och läromedel för att utveckla och förbättra undervisningen så att fler elever når kunskapsmålen. Skolorna ska också använda digitaliseringens möjligheter i sin utveckling och uppföljning av verksamheten. Exempel på delmål är arbetet med standardiseringar och rekommendationer samt skolektorns del i en nationell infrastruktur och den digitala kompetensen hos undervisande personal samt rektorers och huvudmäns förmåga att leda digitalt utvecklingsarbete i verksamheterna.

Ett ytterligare exempel är att använda digitala lärresurser för att utveckla undervisningen och att lärresurser och system är ändamålsenliga och säkra.

Skolverkets förslag till nationell digitaliseringsstrategi för 2023–2027 har remitterats. Remisstiden pågår till den 28 april 2023.

Skolverkets uppdrag att främja digitalisering

Skolverket fick i regleringsbrevet för 2021 (U2021/04517) i uppdrag att arbeta med att främja digitaliseringen inom skolväsendet och att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och administration. I uppdraget ingick att genomföra insatser för att höja lärarnas kompetens inom distans- och fjärrundervisning. I arbetet ingick även att följa upp målen och digitaliseringsstrategins genomslag i verksamheterna. Uppdraget att främja digitalisering har inte förlängts.

I Skolverkets redovisning av uppdraget att främja skolväsendets digitalisering (Skolverkets dnr 7.5.2-2023:159) redogör myndigheten för det arbete som Skolverket utfört under 2022 samt planerna för det fortsatta arbetet under 2023 med att ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Bland annat har Skolverket i syfte att underlätta informationsutbytet inom och mellan huvudmän och myndigheter tagit fram en vägledning till huvudman för genomförande av den rekommenderade tekniska standarden SS 12000. Skolverket har även arbetat med samordning och uppföljning för att förbättra de nationella skolutvecklingsinsatserna inom digitalisering. Exempelvis har pandemins konsekvenser för skolväsendet följts upp.

Utskottets ställningstagande

Den digitala miljön är i dag en viktig del i skolan. Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen har remitterat det förslag om en ny nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet för perioden 2023–2027 som Skolverket har tagit fram. Förslaget innehåller bl.a. skrivningar om användningen av digitaliseringens möjligheter i undervisning och lärande. Utskottet vill även lyfta fram att Skolverket sedan 2020 är sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Det innebär att Skolverket är ansvarig för att skolväsendet ska kunna ta till vara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet samt samordning av statens ansvar för skolans digitalisering.

När det särskilt gäller yrkanden som rör porrfilter på datorer i förskola och skola och om en trygg internetmiljö vill utskottet framhålla de värden som beskrivs i skollagens inledande kapitel och som innebär att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare framgår av skollagen att de som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska också utformas på ett sådant sätt att

alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Utskottet delar uppfattningen att frågan om att skydda barn från pornografi i skolan är mycket viktig. Utskottet kan dock konstatera att det enligt skollagen är huvudmannens ansvar att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (2 kap. 8 § skollagen). Detta ansvar ligger således på huvudmannen och inte på en myndighet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2022/23:708 (L), 2022/23:884 (C) yrkandena 26, 35 och 39–41, 2022/23:911 (SD) yrkande 4, 2022/23:1673 (C) yrkande 10 och 2022/23:2171 (MP) yrkande 14.

Särskilda undervisningsformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskilda undervisningsformer.

Jämför reservation 37 (SD), 38 (V) och 39 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 20 lämnar motionärerna förslag om att regeringen borde överväga rätten till hemundervisning till skydd för särskilt sårbara personer vid extraordinära händelser. När befolkningen ställs inför allvarliga hot behöver skolan kunna erbjuda flexibilitet för de individer som anses särskilt sårbara, menar motionärerna.

Enligt förslag i partimotion 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18 bör regeringen utreda regelverken kring distansutbildningar inom vuxenutbildningen. För att distansstudier ska fungera för de studerande som behöver flexibilitet krävs ett ordentligt regelverk som reglerar rätten till undervisningstid och lärarstöd och skyddar de studerandes intressen, framhåller motionärerna.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42 föreslås att samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan ska underlättas. Enligt motionärerna skulle tillgången till legitimerade lärare i små skolor kunna öka om det exempelvis var möjligt att låna lärare av andra huvudmän. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 38.

Vidare föreslås i samma motion yrkande 50 att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna med distansundervisning bör ses över. Motionärerna menar att fjärrundervisning är avgörande för landsbygds-skolornas överlevnad.

I motion 2022/23:1633 av Martina Johansson (C) yrkande 1 lämnas förslag om att ge skolhuvudmännen möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster till de ämnen som inte är tillräckligt stora för att kunna rekrytera lärare till.

I yrkande 2 föreslås att antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i ska utökas. Motionären menar att detta öppnar för att lärare i de ämnen där det råder lärarbrist kan undervisa fler elever samtidigt i olika skolor.

I motion 2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att regeringen ska återkomma till riksdagen i syfte att redovisa hur man säkerställer möjligheten att i Sverige bedriva undervisning utifrån alternativa pedagogiska koncept som når läroplanens mål.

Bakgrund och gällande rätt

Fjärrundervisning och distansundervisning

I 1 kap. 3 § skollagen definieras fjärrundervisning och distansundervisning. Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. Med distansundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid.

Enligt 21 kap. 3 § skollagen får fjärrundervisning bara användas om

1. det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan
2. det, när det gäller integrerad samisk undervisning i grundskolan, inte finns någon lämplig lärare inom huvudmannens skolenhet som kan bedriva den integrerade samiska undervisningen och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan eller
3. elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen.

Fjärrundervisning får anordnas för elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i ämnena, engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), samiska, svenska och svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik. I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning (21 kap. 4 §). I gymnasieskolan får fjärrundervisning anordnas för elever i ämnena biologi, engelska, filosofi, fysik, företagsekonomi, geografi, grekiska, historia, juridik, kemi, latin, matematik, moderna språk, modersmål, naturkunskap, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk

och teknik (4 a kap. 2 § gymnasieförordningen). Närmare regler om fjärrundervisning finns i 5 a kap. skolförordningen och 4 a kap. gymnasieförordningen.

Distansundervisning får enligt 22 kap. 2 § skollagen användas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Distansundervisning får inte användas i förskolan och förskoleklassen. Distansundervisning får användas som särskilt stöd i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan för en elev som inte kan delta i den ordinarie undervisningen på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik, om alla andra möjligheter till särskilt stöd är uttömda eller bedöms olämpliga och om elevens vårdnadshavare medger att sådan undervisning används. I lågstadiet får dock sådan undervisning användas som särskilt stöd endast om det finns synnerliga skäl. Distansundervisning får användas endast i ämnena engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, samiska, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik (22 kap. 5 och 6 §§).

I gymnasieskolan får distansundervisning användas som särskilt stöd inom ramen för en påbörjad utbildning i gymnasieskolan eller för en hel utbildning i gymnasieskolan för en elev som inte kan delta i den ordinarie undervisningen på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik (22 kap. 7 och 8 §§).

Distansundervisning får endast utföras av en huvudman inom skolväsendet som efter ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. För att godkännande ska lämnas krävs att huvudmannen har förutsättningar att utföra distansundervisning av god kvalitet, och det kan antas att det kommer att finnas ett tillräckligt elevunderlag för att driva en stabil verksamhet. Godkännandet ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet (22 kap. 9 §).

Entreprenad

I 23 kap. skollagen finns det bestämmelser om entreprenad och samverkan. Med entreprenad avses i skollagen att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för. Huvudmannen behåller huvudmannskapet för uppgifter som utförs på entreprenad, vilket innebär att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen (23 kap. 2 § skollagen).

Uppgifter som inte är hänförliga till undervisning får överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (10 §).

Inom förskolan och fritidshemmet får uppgifter som är hänförliga till undervisning överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad, om det behövs för att tillhandahålla verksamhet vid sådana tillfällen då endast få barn eller elever behöver förskola eller fritidshem (11 §). Vidare får även uppgifter som avser undervisning i lovskola inom grundskolan överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad (12 §). Även uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet får överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad. Ett överlämnande av uppgifter som avser studiehandledning på modersmål får innebära att studiehandledning ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid (14 §). Därutöver får uppgifter som avser distansundervisning eller annan undervisning enligt 22 kap. överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad (17 §).

Utbildning i hemmet eller på annan lämplig plats

I 24 kap. 20 § skollagen sägs att för sådana elever i grundskolan, grundskolskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasieskolan som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete under längre tid men som inte vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus ska särskild undervisning anordnas i hemmet eller på annan lämplig plats. Sådan undervisning ska så långt det är möjligt motsvara den undervisning som eleven inte kan delta i. I 24 kap. 21 § sägs att särskild undervisning enligt 20 § inte ska ges en elev om den läkare som ansvarar för elevens vård avråder från det. Särskild undervisning får ges i hemmet endast om eleven eller elevens vårdnadshavare samtycker.

Fjärr- och distansundervisning under covid-19-pandemin

I mars 2020 trädde lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid i kraft. Vid extraordinära händelser i fredstid får regeringen meddela föreskrifter om att förskoleenheter, skolenheter, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen ska stängas tillfälligt på nationell, regional eller kommunal nivå (3 §). Under våren 2020 infördes även tillfälliga bestämmelser i förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta. Bestämmelserna syftade till att tillförsäkra elevernas rätt till utbildning och göra det möjligt för skolhuvudmännen att i vissa fall stänga skolor helt eller delvis och i stället för närundervisning bedriva fjärr- eller distansundervisning. Förordningen var tidsbegränsad och upphävdes den 1 augusti 2022.

Skolinspektionen har granskat den fjärr- och distansundervisning som har bedrivits i grundskolans högstadium, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning med anledning av covid-19-pandemin under vårterminen 2021.

Syftet har varit att granska vilka konsekvenser som fjärr- och distansundervisningen har medfört för elevers förutsättningar att nå målen samt för elevers hälsa under covid-19-pandemin. Av granskningen framkommer bl.a. att elevers förutsättningar att nå målen har försämrats och att elevernas hälsa har påverkats negativt till följd av fjärr- och distansundervisningen (Fjärr- och distansundervisningens konsekvenser, Skolinspektionens dnr 2021:640).

Skolverket har haft i uppdrag att bl.a. följa upp konsekvenserna av pandemin för utbildningen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet och utvärdera de åtgärder som har vidtagits på området med anledning av pandemin. I Skolverkets slutredovisning av uppdraget framkommer att undervisningen på distans ofta präglades av en lägre undervisningskvalitet jämfört med närundervisning kopplat till försvärad interaktion, mindre aktivitet och delaktighet i lektionerna och sämre möjligheter till stöd och stimulans. Detta gav sammantaget sämre förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling och påverkade främst elever i grundskolans högstadium, gymnasieskolan och vissa delar inom kommunal vuxenutbildning. Vidare bedömer Skolverket att det digitala språng som lärare och elever tog under pandemin har potential att förbättra undervisningen, men att det samtidigt är viktigt att den digitala tekniken används som ett komplement till den övriga närundervisningen i klassrummet (Covid-19-pandemins konsekvenser för skolväsendet, Skolverkets dnr 2020:1056).

Samverkansformer

Kommunala huvudmän kan enligt kommunallagen (2017:725) bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund. Ett kommunalförbund är en egen offentlighetslig juridisk person som ansvarar för de uppgifter som överlämnats till det. Flera kommuner kan därmed gå samman för att fullgöra uppdraget att erbjuda sina invånare utbildning inom skolväsendet.

Kommuner och regioner kan även bilda en gemensam nämnd för att samarbeta på ett eller flera områden. En sådan nämnd kan fullgöra kommunernas uppgifter enligt t.ex. skollagen. En gemensam nämnd är inte en egen juridisk person. Den gemensamma nämnden tillsätts i någon av de samverkande kommunerna, en s.k. värdkommun, och ingår i värdkommunens organisation (3 kap. 8 och 9 §§ och 9 kap. 20 § kommunallagen). Var och en av de samverkande kommunerna behåller sitt huvudmannaskap, men den gemensamma nämnden företräder medlemskommunerna. Det betyder att nämnden inte kan fatta egna beslut eller ingå avtal i eget namn utan endast för huvudmännens, dvs. medlemskommunernas, räkning.

En kommun kan också ingå samverkansavtal. I skollagen finns det bestämmelser om samverkan dels i 15 kap. som innehåller allmänna bestämmelser om gymnasieskolan, dels i 18 kap. som innehåller allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan och dels i 23 kap. som innehåller bestämmelser om entreprenad och samverkan. Med samverkan avses i 23 kap. 21 § att en

kommun sluter avtal med en annan kommun, en region eller staten om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter enligt skollagen på ett visst område. Ett sådant avtal om samverkan innebär att den som tar över ansvaret också tar över huvudmannskapet för uppgifterna. Ett avtal om samverkan får endast avse vissa särskilt angivna uppgifter och ska anmälas till Skolinspektionen.

Allmän, konfessionell eller pedagogisk inriktning

Friskolor kan ha allmän eller konfessionell inriktning, eller tillämpa waldorfpedagogik. De flesta friskolor har en allmän inriktning. Många friskolor har dock en egen profil eller inriktning, exempelvis miljö, språk, globala frågor eller kulturprofil, eller ett speciellt pedagogiskt koncept, exempelvis Freinet eller Montessori (Vad är en friskola, friskola.se).

Det finns vissa särskilda bestämmelser som gäller för skolor med särskild pedagogisk inriktning. Det gäller exempelvis behörighetsregler för lärare som undervisar i fristående skolor och fristående fritidshem med viss särskild pedagogisk inriktning och i en skola med waldorfpedagogisk inriktning, undantag från bestämmelser om betyg och bestämmelser om urval (se bl.a. 2 kap. 17 § och 3 kap. 13 § och 10 kap. 36 § skollagen och 1 kap. 4 § och 2 kap. 10 § förordningen [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om att underlätta samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan hänvisar utskottet till de olika lagreglerade samverkansformer som kan användas på skolans område och som återges ovan.

När det sedan gäller yrkanden med förslag om att förbättra möjligheterna till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad samt utreda regelverken för distansutbildningar, bl.a. inom vuxenutbildningen, vill utskottet hänvisa till gällande rätt. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2022/23:610 (V) yrkande 18, 2022/23:884 (C) yrkandena 38 och 50, 2022/23:1633 (C) yrkandena 1 och 2 och 2022/23:1672 (C) yrkande 42.

Utskottet avser inte heller att föreslå några åtgärder med anledning av motion 2022/23:1255 (MP) yrkande 1 om möjligheterna att bedriva undervisning utifrån alternativa pedagogiska koncept och motion 2022/23:1024 (SD) yrkande 20 om rätten till hemundervisning till skydd för särskilt sårbara personer vid extraordinära händelser.

Reservationer

1. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 och
avslår motionerna
2022/23:388 av Jessica Rodén (S),
2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S),
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1,
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt
2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 35.

Ställningstagande

För att bryta ojämlikheten i skolan ser vi behov av ett förstärkt statligt ansvarstagande. Utredningen Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53) visar att en ökad likvärdighet i skolan i hela landet fordrar ett ökat statligt ansvarstagande och en förändrad och mer likvärdig resursfördelning mellan kommunala och fristående skolor. Vi menar att det behövs en ökad statlig närvaro regionalt för att bättre kunna stödja skolor och huvudmän lokalt och för att sprida goda arbetsmetoder mer systematiskt. Därför bör arbetet med kvalitetsdialoger fortsätta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1 och
 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt
 avslår motionerna
 2022/23:388 av Jessica Rodén (S),
 2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S),
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 och
 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 35.

Ställningstagande

Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola. Det är en grundbult i det svenska skolväsendet och förutsättningen för ett starkt välfärdsland där alla ges chansen till utbildning och jobb. Alla elever ska få en bra skolgång och ha likvärdiga möjligheter att lyckas. En jämlik och jämställd skola där alla elever ges förutsättningar att lyckas och går ut grundskolan med fullständiga betyg är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och en förutsättning för en hållbar utveckling. I dag är det alltför många elever som inte klarar grundskolan. Olika elever behöver olika typer av stöd för att fullgöra sin skolgång. Att gå ut grundskolan med fullständiga betyg är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och psykosociala problem.

En tillgänglig barnomsorg av god kvalitet är avgörande för föräldrars möjlighet att arbeta. Genom att utöka tillgången på förskola och fritidshem utjämnar vi livschanser och ökar möjligheten för elever att klara skolan. Det stärker också barnfamiljernas ekonomi i en tid av ökade kostnader och lägre marginaler, och bidrar till ökad ekonomisk jämställdhet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Jämlik och likvärdig skola, punkt 1 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 35 och
 avslår motionerna
 2022/23:388 av Jessica Rodén (S),
 2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S),
 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 1,
 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Det är viktigt att uppmärksamma flickors och pojkars, kvinnors och mäns olika förutsättningar och möjligheter när det gäller utbildning. Skolan är en viktig arena för att motverka traditionella könsmönster och lägga grunden för ett jämställt samhälle. Alla barn ska få chansen att utveckla sin fulla potential, oavsett kön och könsidentitet. Vi måste därför säkerställa att inget barn begränsas i sina val.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 34 och 40 samt avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 2, 10 och 25,

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 9 samt

2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M).

Ställningstagande

Pojkars resultat i svensk skola är generellt sett lägre än flickors. Vi menar att det behövs ökad kunskap om varför det ser ut så och på vilka sätt pojkars resultat kan höjas. Vi vill se särskilda insatser för att höja pojkarnas skolresultat. Skolan ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov och alla barn ska ges ledning och stimulans för att kunna utvecklas så långt som möjligt.

Vi anser också att regeringen ska tillsätta en utredning om hur skolplikten kan förlängas till 18 år och gymnasieskolan bli obligatorisk. Kraven på språkliga, matematiska, digitala, kreativa och sociala kompetenser ökar i de flesta yrken på dagens arbetsmarknad. I realiteten är också en genomgången gymnasieskola ett minimikrav för att komma in på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 9 samt avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 2, 10 och 25, 2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 34 och 40.

Ställningstagande

Ingen forskning ger stöd för att tidigare skolstart leder till bättre resultat. Vi befarar att förslaget om en tioårig grundskola ska leda till att leken kommer att få ett väsentligt minskat utrymme i förskoleklassen. Vi vill i stället understryka förskoleklassens unika värde som övergång mellan förskola och skola. Lek och lärande står inte mot varandra utan lek är en möjlighet för barn att internalisera kunskaper och expandera sitt lärande. I förskoleklassen kan skolmognad avgöras, elevers behov av särskilt stöd uppmärksammas och skolstarten skraddarsys för att så långt som möjligt passa varje barn. Oavsett om förskoleklassen är en egen skolform eller ingår i en tioårig grundskola bör leken fortsätta att stå i centrum och pedagogernas unika kompetens tas till vara. Vi anser därför att regeringen i sitt fortsatta arbete borde beakta förskolans värde som övergång mellan förskola och grundskola.

Eftersom undervisningen i varje årskurs bygger på de kunskaper som eleverna ska ha förvärvat året innan borde regeringen också överväga en ordning där alla elever ska nå målen i kärnämnen innan de kan fortsätta i nästa klass. Om en rektor inte ser att en elev har rimliga möjligheter att klara av nästa årskurs bör rektorn göra en samlad bedömning och i samråd med elevens lärare besluta om elevens eventuella behov att gå om en årskurs. Vid behov av en andra bedömning kan eleven tillåtas göra ett kunskapstest. Målsättningen är att elever som inte når upp till betyget E ska få bättre möjligheter och att fler elever lämnar grundskolan med godkända betyg.

Vi anser också att regeringen borde överväga att dela upp timplanen i matematik årskursvis och att nivågruppering i matematik, svenska och engelska bör införas fr.o.m. årskurs 7. Timplanen i matematik för grundskolan bör delas upp årskursvis för att öka möjligheterna att upptäcka elever som halkar efter i undervisningen, men också för att tydliggöra vad eleverna ska ha

lärt sig efter varje årskurs. Med nuvarande undervisning riskerar elever med något långsammare inläring att hamna efter i undervisningen och tappa motivationen. Samtidigt riskerar elever med snabbare inläring att tappa motivationen för att de saknar utmaningar. När det gäller nivågruppering bör den vara flexibel och eleverna ska kunna byta undervisningsnivå vid behov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Kunskapsutveckling och kunskapsmål, punkt 2 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 2, 10 och 25 samt avslår motionerna

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1, 6 och 9,

2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 34 och 40.

Ställningstagande

Skolan ska ge eleverna kunskap och rusta dem för framtiden. Men en kvalitativ och likvärdig skola förutsätter att kunskap kan mätas. Den svenska läroplanen har fått kritik för att den subjektiva uppfattningen är överordnad den objektiva, dvs. att tyckande står över faktisk kunskap. Ett ökat fokus på kunskap skulle skapa tydlighet för eleverna. Det skulle också bli lättare för eleverna att veta vad som krävs för att nå målen, vilket i sin tur skulle öka motivationen. Dagens utformning missgynnar elever från studiesvaga hem och skapar stor stress, vilket särskilt drabbar flickor. Kunskapsfokus i läroplanen bör därför öka.

För att ytterligare stärka skolans kunskapsfokus behöver elever ges mer undervisningstid. Svenska elever har i dag färre undervisningstimmar än genomsnittet i OECD. Ska svenska elever återigen bli bland de bästa måste antalet lärarledda timmar öka. I betänkandet Kampen om tiden – mer tid till lärande (SOU 2021:30) föreslogs bl.a. att de långa sommarloven borde ses över. Mot denna bakgrund borde läsårets längd utredas i syfte att stärka kunskapsutvecklingen och likvärdigheten i skolan. Skolpersonalens möjlighet till återhämtning och ledighet under hela arbetsåret bör noggrant beaktas vid en sådan översyn.

Vidare måste betygssystemet reformeras så att det blir lättare för lärare att tillämpa betygsriterierna och för elever och vårdnadshavare att förstå vad som krävs. Principen för betygsättning innebär att läraren ska göra en

sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygskriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. De nationella proven kan dock inte användas som kunskapsmätningar eftersom de inte är utformade för att elevers kunskapsutveckling ska kunna jämföras över tid. Internationella kunskapsmätningar såsom Pisa, Pirls och Timss är också viktiga, men eleverna måste kunna lita på att de är rättvisande. Mot denna bakgrund bör det utredas hur nationella kunskapsmätningar kan genomföras, så att utvecklingen i svensk skola kan följas bättre över tid.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Läxhjälp och lovskola, punkt 3 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 och

avslår motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Läxor utgör ett naturligt inslag i lärandet och är ett viktigt komplement till den schemalagda undervisningen. Det finns en mängd läxor som inte kräver stöd av några större förkunskaper eller hjälp av förälder så som stavning, glosor, träning på multiplikationstabell, utantillinläring, läsning, välskrivning m.m. Vi vill också framhålla att arbetet med läxor kan utgöra kvalitetstid mellan barn och föräldrar. Vidare har omfattande fusk uppdagats där aktörer har använt resurser avsedda för läxhjälp till helt andra ändamål. Vi anser att all läxhjälp som bekostas med offentliga medel ska ske i skolans lokaler och under rektorns ansvar. Regeringen borde i sitt fortsatta arbete beakta dessa aspekter om läxor och läxhjälp.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Lärhjälp och lovskola, punkt 3 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 22 och 23 samt
avslår motion
2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Elever som har svårt att klara målen behöver mer lärarledd tid. Obligatorisk lovskola har nu införts för elever de sista två åren i grundskolan, men obligatorisk lovskola bör även införas från årskurs 4 för alla elever som behöver det. Utöver det bör möjligheterna att införa obligatorisk lovskola även i de lägre åldrarna utredas. Syftet är att säkra att de barn som behöver mest hjälp får extra möjligheter redan under de första skolåren.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna
2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 och
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 18 och 55.

Ställningstagande

Trots att den svenska skolan är en nationell angelägenhet ser skolan helt olika ut på olika håll i landet. Kommuner prioriterar olika och har infört dokumentation som går utöver det som stadgas i centrala regelverk. Grundskolan bör därför ha staten som huvudman så att alla skolor får mer enhetliga förutsättningar för sin verksamhet och för att hålla jämn och hög kvalitetsnivå. Regeringen borde i sitt arbete sträva mot att helt återinföra statligt huvudmannaskap.

Vidare anser vi att gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen borde ha staten som huvudman så att skolor får mer enhetliga förutsättningar för sin verksamhet och för att kunna hålla en jämn och hög kvalitetsnivå. Detta ger elever, rektorer, lärare och annan skolpersonal mer likvärdiga förutsättningar och ökar möjligheterna för planering och genomförande av verksamheten. Fler vinster är att det förbättrar utgångspunkten för kontroller, uppföljning och återkoppling samt medverkar till återupprättande av statusen för skolan i stort och för lärarprofessionen. Kommuner får därigenom bättre översyn av sina skolverksamheter.

Det finns skolor som inte lever upp till de krav på regler och riktlinjer som förmedlas i skolans styrdokument och det finns skolor – främst i utsatta områden – som inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning. Dessa dysfunktionella skolor behöver staten via Skolinspektionen ta över. Ytterst ansvarig för den enskilda skolan och dess resultat är skolans rektor. Gott ledarskap är grunden för en god arbetsmiljö och en väl fungerande verksamhet. Regeringen borde i sitt arbete överväga ett statligt övertagande av dysfunktionella skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 18 och 55,

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar. Skolväsendets olika delar ska hänga ihop och därmed bör frågan om huvudmannaskap belysas. Kombinationen av friskolereformen, det fria skolvalet och kommunaliseringen har fått katastrofala konsekvenser för både likvärdigheten och kvaliteten, och de åtgärder som hittills vidtagits för att åtgärda detta är inte tillräckliga för att lösa denna problematik. För att möjliggöra återuppbyggandet av en jämlik skola behövs det en aktör, staten, som tar huvudansvaret för den svenska skolan. Att elever får en undervisning av högsta kvalitet – likvärdig över landet – är en angelägenhet för alla. En likvärdig skola där resurserna fördelas efter behov förutsätter en likvärdig ekonomi och ett statligt ekonomiskt ansvar är därmed centralt för att nå det. Undervisningsuppdraget måste gå direkt från staten till lärarprofessionen samtidigt som professionen och skolforskningen måste ges större utrymme att påverka framtida skolreformer. Detsamma gäller för skolans ledning. Om staten övertar arbetsgivaransvaret underlättas också möjligheterna att bedriva en nationellt sammanhållen skolpolitik. Med en tydlig statlig finansiering kan de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling. Med ett nationellt ansvarstagande kan den negativa trenden vändas och skolsystemet ges förutsättningar att bli likvärdigt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Ansvarsfördelningen, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 18 och 55 samt avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör se över möjligheten att inkludera förskoleklassen i uppdraget för den anpassade grundskolan. Det nuvarande upplägget innebär att barn med omfattande funktionsnedsättningar tvingas gå i vanlig förskoleklass innan de

kan byta till anpassad grundskola i årskurs 1, alternativt att de går kvar ett år på förskolan. Ändringen är viktig för att ge alla barn möjlighet att utvecklas efter deras förutsättningar.

Vidare bör behovet av beredskapslagar för det svenska skolväsendet ses över.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Resursfördelningen, punkt 5 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 9,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 31 och 48 samt

2022/23:1601 av Christian Carlsson (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Staten har de senaste åren ökat sitt ansvarstagande för att stärka likvärdigheten i hela landet. År 2018 införde den socialdemokratiskt ledda regeringen det s.k. likvärdighetsbidraget, ett statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan. Enligt Statskontorets utvärdering av likvärdighetsbidraget har det haft avsedd effekt. Det har i stor utsträckning lett till mer resurser där behoven är som störst och satsningar på mer och bättre utbildad personal i skolorna. Vi anser att staten behöver fortsätta öka sitt ansvarstagande för skolans likvärdiga finansiering och resursfördelningen bör i ökad utsträckning ske efter elevernas behov. Likvärdighetsbidraget bör också fortsätta att byggas ut. På sikt bör medel för att öka skolans likvärdighet också omfatta gymnasieskolan, vars resurser i dag i princip saknar socioekonomisk viktning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Resursfördelningen, punkt 5 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 9 och
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 31 och 48 samt
avslår motionerna

2022/23:1601 av Christian Carlsson (KD) yrkandena 2 och 3 samt
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

I dag kan en skola neka en elev att börja i den anpassade grundskolan på grund av ekonomiska eller organisatoriska svårigheter. Det är inte acceptabelt. Elever med funktionsnedsättningar bör ha samma fria skolval som alla andra och mitt parti har länge drivit på regeringen för att förbättra grundförutsättningarna för resursskolorna. För att säkerställa en långsiktig finansiering för resursskolor och elever i behov av särskilt stöd måste detta utredas. Lärare som undervisar elever med funktionsnedsättning måste också ha specialpedagogisk kompetens, tillgång till material och hjälpmedel i undervisningen och ett krav på sig att eleverna ska klara målen, oavsett skolform. Därutöver måste osäkerheten kring ansökan om tilläggsbelopp åtgärdas så att speciallärares och specialpedagogernas tid kan gå till eleverna i stället för till administration.

Förutsättningarna för resursskolorna att bedriva en verksamhet med god kvalitet långsiktigt är svåra. Hanteringen av tilläggsbelopp för elever i behov av särskilt stöd har varit problematisk under flera år. Oförutsägbarhet och avslag har inneburit svåra förutsättningar för resursskolorna att förhålla sig till. Dessutom skiljer sig hanteringen alltför mycket åt mellan olika kommuner. Vi vill att det snarast tillsätts en utredning med uppdrag att se över hur en förutsägbar finansiering av skolgången för resursskolans målgrupp kan säkerställas.

Vidare är den flora av riktade statsbidrag som finns inom skolområdet ett problem. Mindre skolhuvudmän söker statsbidragen i lägre utsträckning och riktade statsbidrag understödjer kortsiktiga satsningar i stället för långsiktiga lösningar. För att säkerställa en likvärdig skola i hela landet borde de riktade statsbidragen tas bort i syfte att bli ett generellt öronmärkt bidrag för skolan där resurser är fördelade efter behov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Avgifter i skolan, punkt 6 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och avslår motionerna

2022/23:492 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,

2022/23:684 av Yasmine Bladelius (S),

2022/23:685 av Mattias Vepsä och Yasmine Bladelius (båda S) och

2022/23:1093 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Det är viktigt att alla människor har rätt till flera chanser och likvärdiga möjligheter till utbildning. Inköpen av kurslitteratur är en stor ekonomisk börda för många studerande. Att den som studerar måste köpa sin egen kurslitteratur kan ses som ett avsteg från principen om avgiftsfrihet för utbildningen. För den som läser samma utbildning under tonåren kostar det ingenting. Om huvudmännen köper in böcker underlättar det även för lärarnas planering eftersom de vet vilken bok de kommer att arbeta med de närmaste åren i stället för att behöva anpassa sig efter bokförlagens nycker. Regeringen bör mot denna bakgrund utreda om det kan ställas krav på att all utbildning som omfattas av skollagen ska tillhandahålla kurslitteratur kostnadsfritt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Kulturskolan, punkt 7 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1473 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna

2022/23:265 av Gunilla Carlsson (S),
2022/23:344 av Rickard Nordin (C),
2022/23:693 av Azra Muranovic m.fl. (S),
2022/23:1403 av Camilla Brodin och Cecilia Engström (båda KD) och
2022/23:1542 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkande 2.

Ställningstagande

Alla barn, oavsett socioekonomisk bakgrund och regional hemvist, ska ha bra tillgång till kulturskola. Ett sätt att underlätta för alla barn och unga att få enkel och likvärdig tillgång till kulturskolans undervisning är att kunna organisera undervisningen under dagtid på den skola barnet går. Detta är inte minst viktigt i kommuner med stora avstånd och i socioekonomiskt utsatta områden. Kulturskolans möjlighet att verka inom ramen för en samlad skoldag är också en förutsättning för att fler ska hitta in i kulturskolan och för att skapa mer attraktiva lärartjänster.

Det är viktigt att vi inte utarmar kulturskolan. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i skolan. Det är tydligt att vi behöver överväga nya vägar och lösningar framåt, och det är därför viktigt att vara lyhörda i fråga om kulturskolans undervisning på skoltid. Regeringen bör därför uppmanas att se över denna fråga för att undersöka om mer flexibilitet kan införas för att bättre möjliggöra för barn och unga i hela landet att utöva kulturskola på dagtid.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S),
Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2 och
avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 29 och 30,
2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S) och
2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi ska värna allas möjlighet att välja skola. Dagens skolval är dock varken fritt eller rättvist. Föräldrar och elever bör kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem som har barnen i fokus.

Vi vill därför ha ett rättvist och transparent skolval där fler får chansen att välja skola. Vi föreslår att det ska införas ett gemensamt offentligt administrerat skolvalssystem där både kommunala och fristående skolor ingår. Samtidigt ska friskolornas egna kösystem avskaffas. Föräldrars önskemål om plats på en skola ska precis som i dag även fortsättningsvis vara styrande för skolplaceringar. Rätten att få gå i en skola nära hemmet och syskonförturen ska säkras så att skolvalet blir tryggt och så att familjer kan få en hållbar vardag.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 29 och 30,

2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S),

2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Dagens system med ett fritt skolval i grundskolan måste avskaffas och ett nytt system bör tas fram med visionen om allas likvärdiga rätt till kunskap. Genom ett omvänt perspektiv på skolplaceringar och genom att ta bort de fristående skolornas möjligheter att använda sig av segregering antagningsregler kan en modell som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever skapas. För att skapa bättre förutsättningar för likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser bör skolplaceringar i grundskolan utgå från upptagningsområden där en elev i första hand får en plats på en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet men även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Förutsättningar för skolval, punkt 8 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 29 och 30 samt avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S),

2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns brister i hur skolvalet är utformat, med oseriösa aktörer och ett skolval som inte når alla. Skolvalet behöver därför utvecklas. Att reformera det fria skolvalet är avgörande för att skapa en skola för alla. Det fria skolvalet har dock haft en viktig roll i att möjliggöra för enskilda elever att söka sig bortom det egna bostadsområdet. För att skolvalet ska bidra till att motverka segregation krävs att fler väljer skola, genom ett aktivt, obligatoriskt och samordnat skolval med tydlig information och transparent antagning. Ett aktivt och samordnat skolval görs redan i många kommuner och fler kommuner behöver ta efter. Det är också centralt i en reformering av skolvalet att urvalskriterier stärker förutsägbarheten och förhindrar strategiska val.

Skolor bör vidare åläggas att dela relevant information om sin verksamhet med myndigheterna, för att dessa ska bli offentliga och lättillgängliga för alla. Det kan handla om statistik över antal elever, andel behöriga lärare, lärartäthet, betygsfördelning, resultat på nationella prov och offentlig finansiell information om omsättning och utdelning av överskott.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Urval, punkt 9 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 9 samt avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2022/23:1054 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) och

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi vill värna allas möjlighet att välja skola. Dagens skolval är varken fritt eller rättvist. Friskolornas orättvisa köer stänger ute elever och begränsar valfriheten för många föräldrar. Utan insyn i skolvalsköer finns risk att skolor väljer elever som de anser vara mest lönsamma. Det är förstås helt oacceptabelt. Skolan är till för barnen. Barn ska kunna välja skola, men skolor ska inte kunna välja elever. Vi anser att föräldrar och elever ska kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem som har barnen i fokus.

Skolan är en viktig mötesplats för barn och unga med olika bakgrund. Vi föreslår därför att huvudmän ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Urval, punkt 9 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 7–9 och avslår motionerna

2022/23:1054 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S),

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5 och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 9.

Ställningstagande

För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för fristående skolor förändras. Framför allt är det möjligheten att använda köer som antagningskriterium som har stora segregeringseffekter. Trots att Skolkommissionen konstaterade att det fria skolvalet har negativa

effekter vill en majoritet av riksdagens partier fortsätta experimentera med skolans elever genom att tvinga alla föräldrar att göra ett skolval. Detta skulle dock bidra till ytterligare segregation och klyftor. Möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör därför tas bort.

Genom ett omvänt perspektiv på skolplaceringar bör en modell skapas som leder till mer likvärdiga förutsättningar för skolor och elever. Efter att en skolplacering meddelats bör det dock även ges möjlighet för föräldrar och elever att komma med alternativa önskemål. Varje fall av särskilda önskemål ska motiveras särskilt och beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare.

Skolinspektionen har konstaterat brister i arbetet med mottagande och urval av elever i fristående skolor. Ofta handlar det om att skolorna använder fler urvalsgrunder än de har informerat om vid ansökan och att de i ansökningsformulär efterfrågar mer information än vad som behövs, exempelvis om modersmål och kontaktuppgifter till nuvarande skola och lärare. Det är allvarligt att skolorna har tillgång till uppgifter som på ett otillåtet sätt skulle kunna användas som underlag för beslut om vilka elever som ska erbjudas plats. För att motverka användandet av otillåtna urvals- och antagningskrav bör regelverket utredas tillsammans med en översyn av huruvida Skolinspektionen har tillräckliga sanktionsmöjligheter mot skolorna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Små skolor, punkt 10 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:934 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 36 och 37,

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 40 och 41,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 141 och

2022/23:2239 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD).

Ställningstagande

En förutsättning för att människor ska vilja bo i landets olika delar är att det finns möjlighet till skolgång inom rimligt pendlingsavstånd. Lokala skolor är därför viktiga för lokal och regional kompetensförsörjning. Mindre skolor

utanför tätorterna bör så långt det är möjligt bevaras eftersom det möjliggör för familjer att bo där. Detta möjliggör i sin tur för företag att bedriva verksamhet på landsbygden. Vi menar också att det är lika genomförbart att skjutsa barn från tätorternas ytterområden till en landsbygdsskola som tvärtom. Mindre skolor kan utgöra en bra och trygg miljö för barnen och skolor på landsbygden bidrar till en levande landsbygd. Vidare menar vi att det bör utredas om ett statligt s.k. bryggstöd kan införas för att säkerställa att skolor och kommuner klarar perioder av tillfälligt vikande elevunderlag i småskolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Små skolor, punkt 10 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 36 och 37,

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 40 och 41 samt

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 141 och

avslår motionerna

2022/23:934 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2022/23:2239 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD).

Ställningstagande

Att skapa förutsättningar för en mångfald av skolhuvudmän och att även små skolor ska kunna bedriva undervisning är centralt för mitt parti. Det är inte minst viktigt för en livskraftig landsbygd. Staten och samhället ställer stora krav på skolorna. Det är på många sätt bra. Men det måste bli större flexibilitet i hur insatser ska genomföras så att små skolor får rimliga arbetsvillkor. Fokus ska vara på resultat och inte detaljstyrning. Exempel på insatser där små skolor behöver kunna anpassa verksamheten inkluderar t.ex. tillgång till elevhälsa och skolbibliotek.

För att skapa bättre förutsättningar för elever och lärare på landets mindre skolor måste det finnas tydliga rekommendationer och stöd som underlättar för små skolor. Regeringen bör därför låta ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och rekommendationer om att möta särskilda utmaningar för att ge möjlighet till utveckling och stärka förutsättningarna för små skolor och skapa stöd för utveckling av skolans regelverk. De små skolorna har i dag sämre möjligheter till anpassat stöd från de centrala skolmyndigheterna än de stora skolorna har.

Större hänsyn bör också tas till de särskilda förutsättningar som gäller i gränsregioner, exempelvis mellan Sverige och Norge. Det finns inom flera välfärdssektorer exempel på gränshinder som borde kunna avvärjas, bl.a. barn som hindrats från skolgång i grannlandet, även när det gäller unika spetsutbildningar som annars inte varit tillgängliga.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 5 och 8 samt avslår motionerna

2022/23:474 av Adrian Magnusson (S),

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 12 och 19,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 och

2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S).

Ställningstagande

Marknadsskolan kännetecknas av att det offentliga insyn och kontroll över friskoleetableringar är svag. Trots att kommunerna har det lagstadgade samhällsansvaret för kommunens alla elevers rätt till en bra skola saknar de ett avgörande inflytande över skolans långsiktiga planering. I dag ser vi hur friskolekoncerner väljer att etablera sig på platser med goda förutsättningar för vinstuttag samtidigt som kommunala skolor drabbas av överkapacitet och stigande genomsnittskostnader. För att kommunerna ska kunna planera långsiktigt och använda skattemedel resurseffektivt menar vi att de bör ha möjlighet att säga nej till friskoleetableringar. Skolan är en samhällsinstitution och inte en näringsverksamhet. Samhället ska därför ha kontroll över var och när nya skolor etablerar sig.

Vidare har antalet utlandsägda och börsnoterade grundskolor i Sverige ökat kraftigt. Aktiebolag och skolkoncerner dominerar alltmer nyetableringarna av friskolor i Sverige. Vi menar därför att regeringen behöver följa upp det uppdrag som gavs till Totalförsvarets forskningsinstitut under 2022 om att kartlägga det utländska ägandet inom skolväsendet och folkbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 12 och 19 samt avslår motionerna

2022/23:474 av Adrian Magnusson (S),

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20,

2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 5 och 8.

Ställningstagande

I dag skyddar grundlagen den privata äganderätten, men det saknas ett skydd för det vi äger tillsammans. För att förhindra att kommunerna säljer ut befintliga skolfastigheter och att välfärdsbolag och fastighetsbolag gör vinst på våra skolor finns det goda skäl att införa en stopplag för utförsäljning av skolfastigheter och t.ex. idrottshallar som används i verksamheten. Det kan naturligtvis finnas tillfällen när det är motiverat att sälja lokaler, t.ex. vid ett sviktande elevunderlag och nedläggning av en kommunal skola. Det bör därför finnas möjlighet att söka undantag från länsstyrelsen som kan bevilja ett sådant. Utgångspunkten ska dock vara att kommunerna fortsätter äga och förvalta de lokaler man har i dag där det bedrivs skolverksamhet. Regeringen bör därför utreda införandet av en stopplag för utförsäljning av skolfastigheter.

Vidare bör regeringen återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas. Syftet med inrättandet av pedagogisk omsorg var att öppna för olika former av barnomsorg med offentlig finansiering. Pedagogisk omsorg är inte en skolform och det finns inga krav på att verksamheten följer läroplanen eller har utbildad personal. Eftersom lagen är svag och otydlig har kommunerna svårt att ställa krav och följa upp verksamheten. Den marknad som har vuxit fram inom pedagogisk omsorg är problematisk eftersom den svaga regleringen gör det enkelt att tjäna pengar på låg kvalitet. Därför måste möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Etablering av fristående förskolor och skolor m.m., punkt 11 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 20 och
avslår motionerna
2022/23:474 av Adrian Magnusson (S),
2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 12 och 19,
2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S) och
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 5 och 8.

Ställningstagande

Vi behöver säkerställa att skolor levererar utbildning av hög kvalitet. Oseriösa huvudmän som inte lever upp till Skollagens krav underminerar välfärdens legitimitet. Skolor som inte uppfyller regelverk och uppställda kvalitetskrav bör därför kunna stängas snabbare än i dag. För huvudmän som fått anmärkningar eller beslut om åtgärder bör rätten till utdelning av vinst förhindras tills bristerna är åtgärdade. På så sätt får vi också fler långsiktiga skolägare i Sverige. Regeringen bör därför utreda hur ägar- och ledningsprövningen kan stärkas för att hindra otillbörlig utländsk påverkan på svensk skola och hur Skolinspektionen kan få möjlighet att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 12 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1 och

avslår motionerna

2022/23:273 av Lawen Redar (S),

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2022/23:699 av Carina Ödebrink m.fl. (S),

2022/23:1330 av Jim Svensk Larm m.fl. (S),

2022/23:1332 av Ida Ekeroth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 1 och

2022/23:1442 av Aida Birinxhiku (S).

Ställningstagande

Vi är med rätta stolta över välfärden i vårt land. Den generella välfärden är den starkaste omfördelande kraften som finns. Den gör Sverige rättvist och unikt. Men marknadsexperimenten i skolan har gått för långt. Den svenska marknadsskolan är världsunik med att tillåta obegränsade vinster på våra gemensamma medel. Marknadsskolan leder till att resurserna till skolan inte används effektivt. Kommunerna hinner inte anpassa sin verksamhet i den takt som elever byter skola, vilket leder till slöseri där skattebetalarna ofta får betala dubbelt för elevernas skolgång.

Möjligheten att göra vinst i skolan skapar också incitament för oseriösa aktörer att söka sig till skolväsendet. Skattepengar används till expansion och uppköp och delas ut till aktieägare i stället för att användas till skolböcker och till att anställa fler lärare. Vi vill stoppa vinsterna i skolan och i den frågan har vi en majoritet av svenska folket med oss. Vi vill fortsätta att ha friskolor, valmöjligheter och skolval – men i svensk skola ska fokus vara på kunskap och bildning, inte vinstjakt. Vi föreslår därför att vinstuttag ur skolan ska förbjudas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. Ekonomiska förutsättningar för fristående skolor, punkt 12 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2022/23:273 av Lawen Redar (S),

2022/23:699 av Carina Ödebrink m.fl. (S),

2022/23:1330 av Jim Svensk Larm m.fl. (S),

2022/23:1332 av Ida Ekeroth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 1,

2022/23:1442 av Aida Birinxhiku (S) och

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige är i dag det enda landet i världen som tillåter obegränsade vinster inom den privatägda utbildningssektorn och där aktiebolag och riskkapitalbolag kan göra vinster på att bedriva utbildningsverksamheter med offentliga medel. Kommersialiseringen och marknadslogiken är huvudanledningarna till att skolan blir allt mindre likvärdig och jämlik. Vinstdrivande skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter. Dessa skolor har också ett intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler elever, vilket leder till betygsinflation och ökad segregation. Offentligt drivna skolor är däremot skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Vinstintresset innebär också ett resursslöseri och ökade kostnader för kommuner och staten, dels genom att vinster plockas ut från den skolpeng som är till för undervisningen, dels genom att de ökande skillnaderna mellan skolor har skapat ett stort behov av kontroll och granskning. Demokratiskt fattade beslut och behovsbedömning bör i stället vara grunden för nyetablering av skolor. Skatte-medel ska enbart kunna användas till den verksamhet de är avsedda för, och det ska inte finnas incitament att bedriva verksamheten på annat sätt eller med andra mål än alla elevers lika rätt till kunskap. Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Faktum är att enbart ett beslut om vinstförbud inte löser dagens problem. Skolkoncerner kan enkelt föra över pengar till andra bolag inom koncernen och de kan även se till att föra över stora belopp till andra närstående bolag utanför koncernen genom att fakturera för diverse tjänster. Regeringen bör därför också skyndsamt återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationsformer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får bedriva fristående skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna

2022/23:377 av Anna Wallentheim (S),

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,

2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9,

2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1332 av Ida Ekeröth Claussön och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 2 och

2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tog under föregående mandatperiod initiativ till att det har införts tydligare krav och skärpta regler för religiösa friskolor. Men vi anser inte att det räcker. Religiös påverkan hör inte hemma i skolan. Alla skolor i Sverige ska vara bra skolor, med fokus på kunskap och bildning – inte religiös påverkan. Ändå vet vi från bl.a. Säpo att det förekommit kopplingar mellan exempelvis skolverksamhet och den våldsbejakande islamistiska miljön. Därför vill vi förbjuda religiösa friskolor. Hänsyn ska tas för de internationella åtaganden som Sverige har ingått och nationella minoriteters förutsättningar att bibehålla och utveckla sin kultur.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

29. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,

2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och

2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motionerna

2022/23:377 av Anna Wallentheim (S),

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10,

2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,

2022/23:1332 av Ida Ekeröth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 2,
2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 och
2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Det är viktigt att beslutsfattare har tillgång till statistik för att kunna följa skolutvecklingen. Det är mycket välkommet att alla skolor numera måste ange om de bedrivs med konfessionell inriktning vid ansökan om tillstånd. Vi anser att det för transparensens skull även bör framgå vilken konfessionell inriktning det rör sig om. Regeringen borde i sitt arbete beakta värdet av att ställa krav på att skolor med konfessionell inriktning även ska ange vilken konfession verksamheten avser.

Vidare anser vi att pedagogisk omsorg oavsett huvudman ska vara icke-konfessionell eftersom insynen i verksamheten är begränsad. Konfessionell inriktning ska således inte tillåtas inom pedagogisk omsorg. Regeringen borde i sitt fortsatta arbete överväga ett förbud mot konfessionell inriktning inom pedagogisk omsorg.

Det är av största vikt att vi gör allt som står i vår makt för att motverka den pågående islamiseringen av Sverige. Därför måste vi med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige samt verka för att så snart det är möjligt stänga ned de muslimska friskolor som redan existerar och därmed införa ett förbud mot alla former av muslimska friskolor i Sverige. Först då kan vi säkerställa att dessa elever ges en rimlig möjlighet att bli en integrerad del av det svenska samhället.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Skolor med konfessionell inriktning, punkt 13 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och
avslår motionerna

2022/23:377 av Anna Wallentheim (S),

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 10,

2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9,

2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1332 av Ida Ekeröth Clausson och Sanna Backeskog (båda S) yrkande 2,
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 7 och
 2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Införandet av fristående skolor, såväl vinstdrivande som på konfessionell grund, har bidragit till att elever med olika bakgrund i allt mindre utsträckning möts i en gemensam skola. Jag anser att den främsta valfriheten inte består i ett val av skola som innebär möjligheten att välja bort mötet med elever från annan bakgrund. Den främsta valfriheten består i stället i de ökade möjligheter till olika livsval som elever med en gemensam grundutbildning kan få efter genomgången utbildning. I valfriheten ingår att varje individ själv har rätt att välja livsåskådning. Religiös eller annan ideologisk påverkan ska därför inte förekomma i skolan oavsett om det handlar om obligatoriska eller frivilliga inslag i utbildningen. Regeringen bör därför utreda hur alla skolor kan bli konfessionsfria.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

31. Offentlighetsprincipen i fristående skolor, punkt 14 (S, V, MP)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S), Daniel Riazat (V), Camilla Hansén (MP) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 9,
 2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13,
 2022/23:676 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) och
 2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Offentlighetsprincipen är en central del i den svenska demokratin och rättsordningen. Likaså är skolan något av det viktigaste vi har i svensk välfärd och en av vårt samhälles viktigaste gemensamma institutioner. I dag gäller dock inte offentlighetsprincipen för skolverksamhet som bedrivs av enskilda huvudmän. Vi menar att det svenska folket ska ha rätt och möjlighet att söka

och ta del av information om hur offentliga medel används, vare sig det handlar om kommunala eller fristående skolor. Det offentligas insyn i de fristående skolorna måste öka och därför anser vi att offentlighetsprincipen även bör gälla för fristående skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Tillstånd och tillsyn, punkt 15 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 7 och 9 samt
2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 och
avslår motionerna
2022/23:431 av Lars Johnsson (M),
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 17,
2022/23:2007 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2 samt
2022/23:2024 av Gunilla Svantorp m.fl. (S).

Ställningstagande

Det står mycket tydligt i förskolans styrdokument att alla förskolor ska präglas av demokratiska och jämställda värderingar. Direkta avsteg från dessa styrdokument har dock avslöjats på ett flertal förskolor. Vi anser därför att tillsynsansvaret för förskolor med konfessionell inriktning måste flyttas från kommunerna till Skolinspektionen. Det behöver även införas ett stopp för nyetablering av förskolor med konfessionell inriktning till dess att Skolinspektionen har övertagit granskningen och fått rutin på rigorös kontroll genom företrädesvis oanmälda besök. Vi anser även att det är orimligt och rättsosäkert att ansvaret för godkännande och tillsyn av fritidshem med konfessionell inriktning åligger kommunala tjänstemän och politiker och vill att detta ansvar omedelbart flyttas till Skolinspektionen. Lokalt ansvar för godkännande och tillsyn av förskolor och fritidshem med konfessionell inriktning må ha tjänat alla parter väl tidigare, men eftersom dessa miljöer numera drar till sig extremister som vill generera pengar, isolera barn från majoritetssamhället och fostra dem i salafistisk anda behöver ansvaret flyttas centralt.

När det sedan gäller Barn- och elevombudet har det i flera fall visat sig att Barn- och elevombudet tagit ställning för en elev som ansett sig ha blivit kränkt då lärare eller rektor agerat för att upprätthålla ordningen i enlighet med

sitt läraruppdrag. Det har även förekommit att Barn- och elevombudet verkat för utdömmande av skadestånd till elev i fall där Skolinspektionen gjort bedömningen att lärarens agerande följt skollagen. Vi menar att detta är orimligt eftersom Barn- och elevombudet utgör en del av Skolinspektionen. Skolinspektionen har en viktig roll och ska ges möjlighet att agera enhetligt. Barn- och elevombudet bör därför avskaffas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Övriga frågor om Skolinspektionens tillsynsverksamhet, punkt 16 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 6, 19 och 21.

Ställningstagande

För att skapa mer studiero och trygghet i skolan behövs ett flertal åtgärder. Bland annat bör lärarens position i klassrummet stärkas och läraren bör få bättre möjligheter att agera mot stökiga elever. Men därutöver bör även inspektionerna stärkas på de skolor där tryggheten brister. I arbetet med att skapa trygghet och studiero måste Skolinspektionen bättre följa upp de skolor som brister och skolmyndigheterna ska tidigt agera för att stötta rektorer och lärare på dessa skolor.

Vi behöver även säkerställa att skolor levererar utbildning av hög kvalitet. Oseriösa huvudmän som inte lever upp till skollagens krav underminerar välfärdens legitimitet. Regeringen bör därför verka för att stärka arbetet med att säkerställa seriösa aktörer inom skolan och möjligheterna för Skolinspektionen att stoppa, liksom kommunernas möjlighet att dra tillbaka, skolpengen om det förekommer brottslighet.

Vidare bör skolor med låga kunskapsresultat vara tvungna att ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen. Om det vid en inspektion konstateras att utbildningskvaliteten i en skola inte håller måttet måste det finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att sätta in åtgärder. En skola där ledningen inte lyckats vända utvecklingen på egen hand kan behöva stöd i detta arbete. I de fall en skola inte samarbetar bör de kunna åläggas att ta emot det externa stödet och genomföra åtgärder. I särskilt allvarliga fall bör Skolinspektionen under en övergångsperiod kunna ta över skolans ledning eller lägga ned den.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

34. It i skolan, punkt 17 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 och
avslår motionerna
2022/23:708 av Helena Gellerman (L),
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 26, 35 och 39–41,
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 och
2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Den hastigt ökande digitaliseringen av skolväsendet kräver att system och verktyg skapas så att samtliga skolor får likvärdiga rutiner för hantering och utveckling. En nationell plan för hur den nya digitala informationsteknologin ska nyttjas och effektivisera skolväsendet är därför nödvändig. Datoranvändningen i skolan ska nyttjas optimalt och inte stjälpa våra elever. Om skolor väljer att använda sig av digitala läromedel är det viktigt att de godkänns och erbjuds genom ett läromedelsråd på nationell nivå, att skolans resurser inom it utökas så att skolor kan anställa it-pedagoger samt att ett system baserat på väl beprövade och fungerande metoder införs. Ett digitalt råd ska ta fram, implementera och utvärdera goda exempel och väl beprövade metoder som använts i flera sammanhang och visat sig fungera väl.

Vi vill även framhålla att digitalisering inte enbart är av godo ur ett elevperspektiv och att eleverna från tidig ålder måste lära sig läsa och skriva också utan digitala hjälpmedel. Skrivprocessen med penna är pedagogiskt viktig ur flera perspektiv för elever i de lägre årskurserna och ska vara huvudmomentet i skriv- och läsinläringen i lågstadiet. Regeringen borde beakta dessa synpunkter om en optimal datoranvändning när det gäller digitaliseringen av skolväsendet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. It i skolan, punkt 17 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 26, 35 och 39–41 samt

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 och avslår motionerna

2022/23:708 av Helena Gellerman (L),

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Digitaliseringen av skolan har än så länge främst fokuserat på undervisningen, men de stora vinsterna finns att göra genom att digitalisera administrativa system. Genom att på nationell nivå ta fram standarder för skolans digitala arkitektur kan man underlätta för andra huvudmän att införa enkla och billiga digitala administrationssystem. På så sätt kan vi förbättra utväxlingen av information inom skolan, få bättre statistik och minska lärares administrativa börda. I dag kan det också vara svårt att skicka över information om en elev när eleven byter skola på grund av sekretessbestämmelser. För att elever ska ges de bästa förutsättningarna när de börjar på en ny skola bör reglerna kring information ändras och överlämningar digitaliseras för att minska administrationen.

Vidare bör det undersökas om kontinuerliga och digitala kunskapsmätningar kan bidra till mindre arbetskrävande och bättre kunskapsuppföljningar för lärarna. Smartare digitala system som underlättar rektorers och lärares analyser kan också bidra till minskad administration för rektorer och lärare och ge stöd i det systematiska kvalitetsarbetet som en viktig del i att vända låga kunskapsresultat. Regeringen bör även överväga att låta ta fram studiematerial för lärare i sin vägledning av elever online.

Skolan har också ett ansvar för elevernas trygghet i den digitala skolmiljön, vilket omfattar såväl det förebyggande arbetet som att agera vid kränkningar. Allt fler barn och unga utsätts också för olika typer av trakasserier på internet. Här är det viktigt att såväl skolan som andra samhällsfunktioner verkar för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö. En trygg internetmiljö är en angelägen fråga och en fråga om jämställdhet. Regeringen bör därför ge

lämplig myndighet i uppdrag att verka för att porrfilter införs i datorerna på landets samtliga förskolor och grundskolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

36. It i skolan, punkt 17 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 14 och

avslår motionerna

2022/23:708 av Helena Gellerman (L),

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 26, 35 och 39–41,

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 och

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

God tillgång till bl.a. service och hälso- och sjukvård är en viktig förutsättning för att hela Sverige ska leva. En grundläggande faktor för detta är tillgång till bredband för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. Vi behöver också öka kunskapen om hur digitala hjälpmedel kan stärka skola och utbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

37. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 20 och

avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 38 och 50,

2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP) yrkande 1,

2022/23:1633 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42.

Ställningstagande

Coronapandemin innebar många prövningar för både samhälle och skolväsende. Inför dylika oförsägbara extraordinära händelser i framtiden är det mycket viktigt att ha en bättre förberedelse. När befolkningen ställs inför allvarliga hot behöver skolan kunna erbjuda flexibilitet för de individer som anses särskilt sårbara. Elever som själva tillhör riskgrupp, eller vars föräldrar tillhör riskgrupp, bör ha rätt till undervisning och till att fullfölja skolplikten hemifrån. Detta skulle vara ett avgränsat undantag från den i övrigt gällande skolplikten och endast gälla under en begränsad tid. Regeringen borde i sitt arbete överväga möjligheten till hemundervisning till skydd för särskilt sårbara elever vid extraordinära händelser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

38. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18 och
avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 38 och 50,

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 20,

2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP) yrkande 1,

2022/23:1633 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42.

Ställningstagande

Allt fler inom kommunal vuxenutbildning studerar på distans. Distansutbildningar är ofta sammankopplade med att det sparas in på personal och lokaler. Undersökningar visar också att distansutbildningar ofta ställer höga krav på studiedisciplin hos de studerande, att möjligheten till lärarstöd brister och att andelen som gör studieavbrott är stor. De möjligheter som distansstudier erbjuder är positiva, men när det kombineras med vinstjakt och marknadsanpassning blir det i stället en del av ett systemfel. För att distansstudier ska fungera och finnas för de studerande som behöver den typen av flexibilitet

krävs det ett ordentligt regelverk som reglerar rätten till undervisningstid och lärarstöd och skyddar de studerandes intressen. Regeringen bör mot denna bakgrund utreda regelverken kring distansutbildningar inom vuxenutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

39. Särskilda undervisningsformer, punkt 18 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 38 och 50 samt

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42 och

avslår motionerna

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 20,

2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP) yrkande 1 och

2022/23:1633 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Alla elever har rätt till en bra utbildning, oavsett var i landet de bor. Samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan bör därför underlättas. Att göra det möjligt att låna lärare hos andra huvudmän så att en liten landsbygdsskola t.ex. kan använda en lärare från den kommunala skolan i centralorten, skulle vara en väg att möta små skolors behov. I dag är det inte tillåtet vid fysisk undervisning, endast vid distans- och fjärrundervisning.

Den digitala tekniken har öppnat upp för nya undervisningsmöjligheter, så som fjärrundervisning. Det var räddningen under pandemin, men möjlighet till fjärrundervisning är också viktig i tider av stor lärarbrist. Fjärrundervisning kan vara avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad och bör därför tillåtas i alla relevanta ämnen. Vidare bör kommunala och fristående skolor ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilt yttrande

Tillstånd och tillsyn, punkt 15 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiet anser att Skolinspektionen bör ta över kvalitetsgranskningen och tillsynen över fristående förskolor. Skolinspektionen ansvarar redan för kvalitetsgranskningen och tillsynen över offentliga förskolor. Det finns tyvärr inte stöd i riksdagen för Centerpartiets förslag. Det finns däremot möjlighet att få stöd för ett tillkännagivande om att fördelar och nackdelar med det ovanstående ska undersökas. Centerpartiet väljer därför i detta fall att stödja motion 2022/23:2024 framför vårt eget förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:181 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friskolor ska omfattas av offentlighetsprincipen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:265 av Gunilla Carlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheterna att lagreglera kulturskolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:273 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att reglera och därmed förhindra vinstuttaget i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:344 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge elever möjlighet att delta i Kulturskolans aktiviteter så länge det i marginell utsträckning påverkar undervisningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:377 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:388 av Jessica Rodén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att alla skolor i landet tar sitt kompensatoriska ansvar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:431 av Lars Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillsynen av landets fristående förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:474 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en kommunal vetorätt vid friskoleetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:477 av Gunilla Svantorp (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda förutsättningarna för att minska utslagningen från skolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:492 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda avgifter kopplade till specialkost av medicinska skäl och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:610 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten och marknadsstyrningen i skolan, förskolan och den kommunala vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som innebär att endast icke vinstdrivande organisationsformer som ideella föreningar, stiftelser och kooperativ får bedriva fristående skolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola relativt nära hemmet men att man även bör ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde som skolan ligger i och att varje fall av särskilda önskemål ska beslutas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att motverka användandet av otillåtna urvals- och antagningskrav bör regelverket utredas tillsammans med en översyn av huruvida Skolinspektionen har tillräckliga sanktionsmöjligheter mot skolorna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur alla skolor kan bli konfessionsfria och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda införandet av en stopplag för utförsäljning av skolfastigheter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att offentlighetsprincipen införs i fristående skolor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om det kan ställas krav på att all utbildning som omfattas av skollagen ska tillhandahålla kurslitteratur kostnadsfritt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda regelverken kring distansutbildningar inom vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:676 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa offentlighetsprincipen även för fristående skolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:684 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen så att skolan blir kostnadsfri, dvs. så att möjligheten att ta ut s.k. obetydliga kostnader av barn och vårdnadshavare tas bort, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:685 av Mattias Vepsä och Yasmine Bladelius (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen så att skolan blir kostnadsfri, dvs. så att möjligheten att ta ut s.k.

obetydliga kostnader av barn och vårdnadshavare tas bort, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:693 av Azra Muranovic m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om musikskolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:699 av Carina Ödebrink m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa vinster i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:708 av Helena Gellerman (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell digital plattform för gymnasieskolan där de bästa pedagogerna går igenom olika moment i gymnasieskolans läroplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att osäkerheten kring ansökan om tilläggsbelopp bör åtgärdas så att speciallärares och specialpedagogers tid kan gå till eleverna i stället för till administration och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en mer jämställd och jämlik skola, där alla elever ges förutsättningar att lyckas och går ut grundskolan med fullständiga betyg, är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och psykosociala problem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökat fokus på elevernas kunskapsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som har problem med trygghet och studiero ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda läsårets längd i syfte att stärka kunskapsutvecklingen och likvärdigheten i skolan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även fristående förskolor ska inspekteras av Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera förskoleklassen i uppdraget för anpassad grundskola och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stärka arbetet med att säkerställa seriösa aktörer inom skolan och möjligheterna för Skolinspektionen att stoppa, liksom kommunens möjlighet att dra tillbaka, skolpengen om det förekommer brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ägar- och ledningsprövningen kan stärkas för att hindra otillbörlig utländsk påverkan på svensk skola och hur Skolinspektionen kan ges möjlighet att neka tillstånd på säkerhetspolitiska grunder och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor med låga kunskapsresultat bör vara tvungna att ta emot externt stöd av Skolverket och Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra det som riksdagen fattat beslut om och införa obligatorisk lovskola från årskurs 4 för alla elever som behöver det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa lovskola för elever i de lägre åldrarna i syfte att stärka tidiga insatser för en ökad målpuppfyllelse och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att utreda hur nationella kunskapsmätningar kan genomföras, så att utvecklingen i svensk skola kan följas bättre över tid, och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att undersöka om kontinuerliga och digitala kunskapsmätningar kan bidra till mindre arbetskrävande och bättre kunskapsuppföljningar för lärarna och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska genomföra riksdagens fattade beslut om ett nytt förslag om ett utvecklat skolval och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad öppenhet och information om skolvalet och att skolor ska vara skyldiga att dela relevant information om sin verksamhet samt att den ska finnas tillgänglig för alla och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur antalet riktade statsbidrag kan minskas och i stället ersättas med ett generellt bidrag öronmärkt för grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på nationell nivå bör tas fram standarder för skolans digitala arkitektur och att sekretessbestämmelserna bör ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter skola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och rekommendation att möta särskilda utmaningar för att ge möjlighet till utveckling och stärka förutsättningarna för små skolor och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att små skolor bör få rimliga arbetsvillkor och möjlighet att anpassa verksamheten genom att de ges en större flexibilitet i hur insatser ska genomföras och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan ska underlättas och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen aktivt ska verka för att barn och unga i Sverige ska ha en trygg internetmiljö och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att verka för att porrfilter införs i datorerna på landets samtliga förskolor och grundskolor och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om Skolverket kan ges i uppdrag att ta fram studiematerial för lärare i sin vägledning av elever online och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur en förutsägbar finansiering av skolgången för resursskolans målgrupp bäst bör säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna med distansundervisning bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av beredskapslagar för det svenska skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:911 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde sträva mot att fullt ut implementera statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga statligt övertagande av dysfunktionella skolor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta en optimal datoranvändning vid digitalisering i skolan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa Barn- och elevombudet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att låta Skolinspektionen handha godkännande och tillsyn av fritidshem med konfessionell inriktning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde beakta värdet av att en huvudman som ansöker om tillstånd för att bedriva förskola, skola och fritidshem med konfessionell inriktning även anmäler vilken konfessionell inriktning det avser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:934 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skola och utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1023 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga ett förbud mot konfessionell inriktning inom pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att Skolinspektionen tar över ansvaret för kontrollen av fristående förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1024 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde beakta värdet av förskoleklassen som övergång mellan förskola och grundskola och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga en ordning där elever ska nå målen i viktiga kärnämnen innan de fortsätter i nästföljande klass, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att dela upp timplanen i matematik årskursvis och att nivågruppering i matematik, svenska och engelska bör införas fr.o.m. årskurs 7, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde beakta förslagen avseende läxor och läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga rätten till hemundervisning till skydd för särskilt sårbara personer vid extraordinära händelser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att svensk gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning ska få ett statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1054 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommunala skolor att tillämpa syskonförtur som urvalsgrund vid placering av elever, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1093 av Alexandra Anstrell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att eleverna eller deras vårdnadshavare bör få bekosta den individuella utrustning eller liknande som behövs för att utöva elitidrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1136 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot muslimska friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1255 av Camilla Hansén och Amanda Lind (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen i syfte att redovisa hur man säkerställer möjligheten att i Sverige bedriva undervisning utifrån alternativa pedagogiska koncept som når läroplanens mål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1330 av Jim Svensk Larm m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vinstuttag ur svensk skola och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1332 av Ida Ekeröth Claussön och Sanna Backeskog (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk skola ska vara jämlik och inte vinstdrivande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot konfessionella friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1403 av Camilla Brodin och Cecilia Engström (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen så att grundskola och kulturskola ska kunna samplanera kulturskolan under skoltid utan att inkräkta på undervisningstid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1432 av Denis Begic m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten för kommunerna att säga nej till etablering av friskolor när det påverkar kommunernas ekonomi negativt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1442 av Aida Birinxhiku (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa vinstjakten i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1444 av Zara Leghissa m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Skolverket i uppdrag att samla in och publicera mer utförlig nationell statistik om förskolan och fritidshemmen som omfattar barnens vistelsetider i verksamheterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1473 av Amanda Lind m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidare undersöka frågan om mer flexibilitet för kulturskola under skoltid och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1542 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om barn och unga ska ha jämlik tillgång till att utöva kultur måste undervisning medges på skoltid och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1601 av Christian Carlsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning som bör se över det särskilda stödet och tilläggsbeloppen för elever i behov av särskilt stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny finansieringsmodell för resursskolorna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1633 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge skolhuvudmännen möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att små skolor bör få rimliga arbetsvillkor och möjlighet att anpassa verksamheten genom att de ges en större flexibilitet i hur insatser ska genomföras och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och rekommendationer om att möta särskilda utmaningar för att ge möjlighet till utveckling och stärka förutsättningarna för små skolor och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan ska underlättas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en mer jämställd och jämlik skola, där alla elever ges förutsättningar att lyckas och går ut grundskolan med fullständiga betyg, är en stark skyddsfaktor mot utanförskap och psykosociala problem och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur fler barn kan få rätt till förskola och fritidshem, oavsett föräldrars livssituation, för att stärka tidiga insatser och öka likvärdigheten i utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att verka för att porrfilter införs i datorerna på landets samtliga förskolor och grundskolor och tillkännager detta för regeringen.
141. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bl.a. samarbete kring skola i gränsområden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1730 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra skolvalssystemet samt förbjuda vinstuttag i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1787 av Ulrika Heindorff (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2007 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att överföra tillsynen av förskolor och pedagogisk omsorg från kommuner till Skolinspektionen för en likvärdig kvalitetskontroll och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Skolverket att ta över ansvaret för tillståndsgivning för fristående förskolor och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2024 av Gunilla Svantorpe m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem samt pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa marknadsskolan och genomföra insatser för att alla huvudmän ska ta

ett ansvar och aktivt verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2128 av Åsa Westlund m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vinstuttag i skolan ska förbjudas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett gemensamt offentligt administrerat skolvalssystem, där alla väljer skola inom samma tidsperiod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kötid som urvalskriterium till friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ha veto vid ansökningar om friskoleetableringar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighetsprincipen även ska omfatta friskolor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp det uppdrag som gavs till Totalförsvarets forskningsinstitut under 2022 att kartlägga det utländska ägandet inom skolväsendet och folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudmän ska verka för att uppnå en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likvärdighetsbidraget ska fortsätta byggas ut och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ett ökat statligt ansvar också för en mer likvärdig gymnasieskola och att medel för ökad likvärdighet på sikt också bör omfatta gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta öka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen genom att utveckla arbetet med regionala kvalitetsdialoger för att på så sätt t.ex. kunna sprida goda arbetsmetoder mer systematiskt och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja pojkars skolresultat och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur skolplikten kan förlängas till 18 år och gymnasieskolan bli obligatorisk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om hur digitala hjälpmedel kan stärka skola och utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2239 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga möjligheten att införa ett statligt bryggstöd inom skolan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2271 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att bevara, värna och stödja Sveriges kristna friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla barn chansen att utveckla sin fulla potential, oavsett kön och könsidentitet och tillkännager detta för regeringen.